

Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Λογιστική απάτη, εντοπισμός και αντιμετώπιση
μέσω του εσωτερικού ελέγχου»

Όνοματεπώνυμο: **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΛΟ**

Επιβλέπων καθηγητής: **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΚΟΥΡΔΟΥΜΠΙΔΟΥ**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Τη διπλωματική μου εργασία την αφιερώνω στην οικογένειά μου, τη μητέρα μου, τον πατέρα μου και τον αδερφό μου, που πάντα με στηρίζουν, με συμβουλεύουν και με παρακινούν για το καλύτερο δυνατόν. Τους ευχαριστώ από καρδιάς.

Δε θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω τις φίλες και τους φίλους μου, που με στήριξαν όλο αυτό το διάστημα, καθώς και τους συνεργάτες από το εργασιακό μου περιβάλλον, που συνέβαλλαν με τη συμπλήρωση και την προώθηση του ερωτηματολογίου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος, καθώς με υπομονή και επιμονή κατάφεραν να μεταλαμπαδεύσουν τις πολύτιμες γνώσεις τους σε εμάς, παρ' όλες τις δύσκολες συνθήκες.

Τέλος, να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Σταυρούλα Κουρδούμπαλου, για την καθοδήγηση και τη συμβολή της για τη διεκπεραίωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
ABSTRACT	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
ΕΝΟΤΗΤΑ 1η: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	14
1. Λογιστική απάτη	14
1.1. Ορισμός και είδη λογιστικής απάτης.....	14
1.2. Το «τρίγωνο» και το «διαμάντι» της απάτης.....	17
1.3. Κίνητρα για απάτη.....	18
2. Εσωτερικός έλεγχος	21
2.1. Ορισμός και είδη εσωτερικού ελέγχου.....	21
2.2. Τα 5 C του εσωτερικού ελέγχου.....	22
2.3. Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή.....	23
2.4. Οφέλη εσωτερικού ελέγχου.....	25
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	27
1. Η διάπραξη της λογιστικής απάτης	27
2. Η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης.....	29
3. Η επίδραση των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου	31
4. Η επίδραση της διοίκησης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου.....	34
5. Η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του	35
6. Η επίδραση της τεχνολογίας στην αποτελεσματικότερη λειτουργία και εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου	37
ΕΝΟΤΗΤΑ 3η: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	40
1. Δείγμα.....	40
2. Ερωτηματολόγιο.....	40
3. Ερευνητική μέθοδος.....	42
4. Μεταβλητές	43
ΕΝΟΤΗΤΑ 4η: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	45
1. Περιγραφική Στατιστική	45
Δημογραφικά στοιχεία	45
1 ^ο Μέρος: Διάπραξη λογιστικής απάτης (Ερωτήσεις 1-9)	49

2° Μέρος: Η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης (Ερωτήσεις 10-12).....	58
3° Μέρος: Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή (Ερωτήσεις 13-18)	61
4° Μέρος: Η επίδραση της διοίκησης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου (Ερωτήσεις 19-22).....	67
5° Μέρος: Η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του (Ερωτήσεις 23-25).....	70
6° Μέρος: Η επίδραση της τεχνολογίας στον εσωτερικό έλεγχο (Ερωτήσεις 26-28)	73
7° Μέρος: Γενικές ερωτήσεις (Ερωτήσεις 29-30)	77
2. Ανάλυση παλινδρόμησης	79
ΕΝΟΤΗΤΑ 5η: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	86
1. Αποτελέσματα	86
2. Περιορισμοί και μελλοντική έρευνα	89
3. Τελικό συμπέρασμα	90
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91
Ελληνική βιβλιογραφία	91
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....	91
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	97
Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	97
Πίνακας ερευνών.....	101

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων - ηλικία	46
Γράφημα 2: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων - φύλο	46
Γράφημα 3: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων – επίπεδο εκπαίδευσης.....	47
Γράφημα 4: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων – εργασιακή θέση	48
Γράφημα 5: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων – επαγγελματική εμπειρία	48
Γράφημα 6: Γράφημα ερώτησης 1	50
Γράφημα 7: Γραφήματα ερώτησης 2	51
Γράφημα 8: Γράφημα ερώτησης 3	52
Γράφημα 9: Γράφημα ερώτησης 4	53
Γράφημα 10: Γραφήματα ερώτησης 5	54
Γράφημα 11: Γράφημα ερώτησης 6	55
Γράφημα 12: Γραφημα ερώτησης 7	56
Γράφημα 13: Γράφημα ερώτησης 8	57
Γράφημα 14: Γράφημα ερώτησης 9	58
Γράφημα 15: Γράφημα ερώτησης 10	59
Γράφημα 16: Γράφημα ερώτησης 11	60
Γράφημα 17: Γράφημα ερώτησης 12	61
Γράφημα 18: Γράφημα ερώτησης 13	62
Γράφημα 19: Γράφημα ερωτήσης 14	63
Γράφημα 20: Γράφημα ερώτησης 15	64
Γράφημα 21: Γράφημα ερώτησης 16	65
Γράφημα 22: Γράφημα ερώτησης 17	66
Γράφημα 23: Γράφημα ερώτησης 18	66
Γράφημα 24: Γράφημα ερώτησης 19	67
Γράφημα 25: Γράφημα ερώτησης 20	68
Γράφημα 26: Γράφημα ερώτησης 21	69
Γράφημα 27: Γράφημα ερώτησης 22	70
Γράφημα 28: Γράφημα ερώτησης 23	71
Γράφημα 29: Γράφημα ερώτησης 24	72
Γράφημα 30: Γράφημα ερώτησης 25	73
Γράφημα 31: Γράφημα ερώτησης 26	74
Γράφημα 32: Γράφημα ερώτησης 27	75
Γράφημα 33: Γράφημα ερώτησης 28	76
Γράφημα 34: Γράφημα ερώτησης 29	77
Γράφημα 35: Γράφημα ερώτησης 30	78

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων - ηλικία	46
Πίνακας 2: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων - φύλο	46
Πίνακας 3: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων – επίπεδο εκπαίδευσης	47
Πίνακας 4: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων – εργασιακή θέση	48
Πίνακας 5: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων – επαγγελματική εμπειρία	48
Πίνακας 6: Αποτελέσματα ερώτησης 1	49
Πίνακας 7: Αποτελέσματα ερώτησης 2	50
Πίνακας 8: Αποτελέσματα ερώτησης 3	52
Πίνακας 9: Αποτελέσματα ερώτησης 4	52
Πίνακας 10: Αποτελέσματα ερώτησης 5	53
Πίνακας 11: Αποτελέσματα ερώτησης 6	55
Πίνακας 12: Αποτελέσματα ερώτησης 7	56
Πίνακας 13: Αποτελέσματα ερώτησης 8	56
Πίνακας 14: Αποτελέσματα ερώτησης 9	57
Πίνακας 15: Αποτελέσματα ερώτησης 10	58
Πίνακας 16: Αποτελέσματα ερώτησης 11	59
Πίνακας 17: Αποτελέσματα ερώτησης 12	60
Πίνακας 18: Αποτελέσματα ερώτησης 13	61
Πίνακας 19: Αποτελέσματα ερώτησης 14	62
Πίνακας 20: Αποτελέσματα ερώτησης 15	63
Πίνακας 21: Αποτελέσματα ερώτησης 16	64
Πίνακας 22: Αποτελέσματα ερώτησης 17	65
Πίνακας 23: Αποτελέσματα ερώτησης 18	66
Πίνακας 24: Αποτελέσματα ερώτησης 19	67
Πίνακας 25: Αποτελέσματα ερώτησης 20	68
Πίνακας 26: Αποτελέσματα ερώτησης 21	69
Πίνακας 27: Αποτελέσματα ερώτησης 22	70
Πίνακας 28: Αποτελέσματα ερώτησης 23	71
Πίνακας 29: Αποτελέσματα ερώτησης 24	72
Πίνακας 30: Αποτελέσματα ερώτησης 25	73
Πίνακας 31: Αποτελέσματα ερώτησης 26	74
Πίνακας 32: Αποτελέσματα ερώτησης 27	75
Πίνακας 33: Αποτελέσματα ερώτησης 28	76
Πίνακας 34: Αποτελέσματα ερώτησης 29	77
Πίνακας 35: Αποτελέσματα ερώτησης 30	78
Πίνακας 36: Αποτελέσματα ερώτηση 30 (με φαινόμενο λογιστικής απάτης)	78
Πίνακας 37: Αποτελέσματα ερώτηση 30 (χωρίς φαινόμενο λογιστικής απάτης)	79
Πίνακας 38: Σύνοψη μοντέλου A	80
Πίνακας 39: Πίνακας ANOVA μοντέλου A	81
Πίνακας 40: Πίνακας Coefficients μοντέλου A	81
Πίνακας 41: Σύνοψη μοντέλου B	83

<i>Πίνακας 42: Πίνακας ANOVA μοντέλου B</i>	83
<i>Πίνακας 43: Πίνακας Coefficients μοντέλου B</i>	84

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η λογιστική απάτη είναι ένα από τα μεγαλύτερα ζητήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις τις τελευταίες δεκαετίες και μπορεί να προέρχεται τόσο από το εσωτερικό, όσο και από το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων. Αναζητώντας λύσεις και μηχανισμούς για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της κι, ακόμη, την πρόληψή της, πολλές επιχειρήσεις εφαρμόζουν τη μέθοδο του εσωτερικού ελέγχου. Άτομα με τα κατάλληλα χαρακτηριστικά αναλαμβάνουν τη διαδικασία του με απώτερο σκοπό τη ευημερία της οντότητας. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην εσωτερική λογιστική απάτη. Σκοπός της είναι να εντοπιστούν οι ενέργειες, στις οποίες πρέπει να προβούν, και τα μέτρα που πρέπει να λάβουν οι επιχειρήσεις, καθώς και να τους υποδείξει βελτιώσεις που πρέπει να γίνουν ή αδυναμίες που πρέπει να αναλογιστούν στο λειτουργικό τους σύστημα, μέσω της μεθόδου του εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης. Συμπερασματικά, μετά από την αποστολή ερωτηματολογίου σε άτομα που ασχολούνται με μικρομεσαίες επιχειρήσεις στη Θεσσαλονίκη, διαπιστώθηκε η σημαντικότητα της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου για την όσο λιγότερη εμφάνιση φαινομένων λογιστικής απάτης, καθώς κι ότι είναι αναγκαίο οι Ελληνικές επιχειρήσεις να δώσουν έμφαση στην εκπαίδευση του εσωτερικού ελεγκτή, στην υποστήριξη του έργου του από τη διοίκηση, αλλά και να επενδύσουν σε εξελιγμένα τεχνολογικά μέσα για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου.

Λέξεις-κλειδιά: λογιστική απάτη, εντοπισμός, πρόληψη, αντιμετώπιση, εσωτερικός έλεγχος, χαρακτηριστικά και εκπαίδευση εσωτερικού ελεγκτή, υποστήριξη διοίκησης, τεχνολογία

ABSTRACT

The last decades, accounting fraud is one of the biggest issues that businesses are dealing with and it can be occurred from both internal and external sources. Looking for solutions and mechanisms to detect and confront with it, or even prevent from it, many companies apply the internal audit method. Individuals with the appropriate attributes take over the process of internal audit with the ultimate goal of the welfare of the entity. This research focuses on internal accounting fraud. Its purpose is to identify the actions and the measures that must be taken by businesses, as well as to indicate to them improvements that must be made or weaknesses that must be considered in their operating system, through the method of internal audit for detecting and confronting with accounting fraud. In conclusion, after sending a questionnaire to people dealing with small and medium-sized enterprises in Thessaloniki, the importance of applying internal audit was emphasized in order for accounting fraud phenomena to occur less, as well as that it is necessary for Greek companies to emphasize to the training of the internal auditor, the management's support to internal auditor's work, but also to invest in sophisticated technological means for the more effective application of internal audit.

Keys-words: accounting fraud, detection, prevention, confrontation, internal audit, internal auditor's attributes and training, management support, technology

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σήμερα, οι εταιρείες σε όλο τον κόσμο αντιμετωπίζουν ένα εντελώς διαφορετικό σύνολο προκλήσεων, όπως η παγκοσμιοποίηση, η εξελισσόμενη τεχνολογία, η ταχεία ανάπτυξη στη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις, οι κίνδυνοι και η πολυπλοκότητα της διαχείρισης πληροφοριών και δεδομένων. Με αυτές τις προκλήσεις, οι κίνδυνοι, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων απάτης, που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί έχουν αυξηθεί σημαντικά. Ως απάντηση σε αυτό, οι οντότητες έχουν πλέον μεγαλύτερη επίγνωση της ανάγκης να διαθέτουν προληπτικές μεθόδους εντοπισμού και πρόληψης δόλιων ενεργειών για την ελαχιστοποίηση του πιθανού κινδύνου απάτης (Siregar S.V. and Tenoyo B., 2015). Οι δόλιες ενέργειες είναι οι παράγοντες που συνεχίζουν να αποτελούν πρόβλημα για την ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών αγορών και επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Οι ενέργειες απάτης έχουν γίνει πιο περίπλοκες και δύσκολο να ταυτιστούν με τις τεχνολογικές εξελίξεις. Οι απάτες σχετικά με τις οικονομικές αναφορές από τη διοίκηση επιχειρήσεων έχουν οδηγήσει σε απώλεια εμπιστοσύνης στους επενδυτές στις αγορές. Λογιστικές απάτες, όπως η κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων και η απάτη κατά των επιχειρήσεων από υπαλλήλους επιχειρήσεων, επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων (Ozcelik H., 2020). Το φαινόμενο της λογιστική απάτης είναι ένα θέμα που απασχολεί έντονα την επιχειρηματική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων: α) ελεγκτών που έχουν δεσμευτεί να διατυπώσουν γνώμη για το εάν οι οικονομικές εκθέσεις παρουσιάζουν ορθά την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων της εταιρείας, β) το διοικητικό συμβούλιο, που φέρει την κύρια ευθύνη για την κατάρτιση και το περιεχόμενο των οικονομικών εκθέσεων, γ) τους επενδυτές, δ) τους εταιρικούς διευθυντές και ε) το ευρύ κοινό, και ως εκ τούτου, τις ρυθμιστικές αρχές, τους νομοθέτες και άλλους φορείς χάραξης δημόσιας πολιτικής. Όλα αυτά τα μέρη έχουν συμφέρον να αποτρέψουν και να εντοπίσουν την απάτη, πριν ληφθούν επενδυτικές αποφάσεις σύμφωνα με ανακριβείς οικονομικές καταστάσεις (Ajekwe C. C. and Ibiameke A., 2017), έτσι ώστε να μην επηρεαστούν αρνητικά οι χρηματοπιστωτικές

αγορές και, εν τέλει, να οδηγηθούν στην απώλεια εμπιστοσύνης των επενδυτών τους (Ozcelik H., 2020).

Γενικότερα, η οικονομική απάτη έχει επηρεάσει αρνητικά την παγκόσμια οικονομία (Akinbowale O. E. et al., 2020) και ο αντίκτυπος της δεν περιορίζεται μόνο σε οικονομικές απώλειες, αλλά επεκτείνεται στο εργατικό δυναμικό, τις βιομηχανίες, το περιβάλλον και την κοινωνία (Campra D. et al., 2023). Η απάτη και τα διάφορα είδη και μορφές της έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη σοβαρών οικονομικών κρίσεων. Τα επαναλαμβανόμενα οικονομικά εγκλήματα, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, μας υπενθυμίζουν ότι η απάτη και οι αρνητικές συνέπειές της παραλύουν τις οικονομικές οντότητες σε όλο τον κόσμο. (Cheliatsidou A. et al., 2023). Τα μεγαλύτερα, παγκοσμίως, οικονομικά εγκλήματα της Enron, WorldCom και Parmalat οδήγησαν στην παγκόσμια κατάρρευση και γεννήθηκε η ανάγκη, που όλο και αυξάνεται, δημιουργίας συστημάτων και ελέγχων για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την αντιμετώπιση της απάτης (Kaur, B. et al., 2022), καθώς τα σκάνδαλα λογιστικής απάτης τα τελευταία χρόνια γίνονται όλο και πιο συχνά παγκοσμίως (Wu H. et al., 2022). Σε πολλές περιπτώσεις, η λογιστική η απάτη οφείλεται σε αδύναμα συστήματα ελέγχου, τα οποία υπονομεύουν τη λειτουργικότητα μιας οντότητας. Για αυτό θα πρέπει οι επιχειρήσεις να διαθέτουν ισχυρά συστήματα και ισχυρές διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου για τον περιορισμό του κινδύνου εμφάνισης φαινομένων λογιστικής απάτης, καθώς και να αξιολογεί τις διαδικασίες ελέγχου που εφαρμόζει η οικονομική οντότητα (The IIA, 2019).

Στην παρούσα διπλωματική εργασία ερευνάται ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης μέσω της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου. Ειδικότερα, στην Ελλάδα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις εφαρμόζουν σε μικρό βαθμό τη μέθοδο εσωτερικού ελέγχου. Μέσω της παρούσας εργασίας, τονίζεται η σημαντικότητα εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου, που θα τις θωρακίσει από κακόβουλες ενέργειες και δραστηριότητες και θα τις αποτρέψει από περισσότερες ζημίες και προβλήματα.

Στην πρώτη ενότητα, γίνεται θεωρητική προσέγγιση της λογιστικής απάτης και του εσωτερικού ελέγχου. Σχετικά με τη λογιστική απάτη, αναφέρεται η ετυμολογία και

τα είδη της, καθώς και οι παράγοντες και τα κίνητρα που ωθούν τους δράστες της στη διάπραξη της. Όσον αφορά τον εσωτερικό έλεγχο, αναφέρεται ο ορισμός του, κάποια βασικά χαρακτηριστικά του, τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει το άτομο που τον διενεργεί, δηλαδή ο εσωτερικός ελεγκτής, καθώς και τα οφέλη του.

Η δεύτερη ενότητα παρουσιάζει έρευνες που έχουν ασχοληθεί με το θέμα της λογιστικής απατής, του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και με τον συνδυασμό αυτών των δύο εννοιών. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά σε 19 ερευνητικές υποθέσεις που έχουν γίνει σε Ελλάδα, Ευρώπη κι άλλα μέρη του κόσμου. Στο πίνακα ερευνών, που βρίσκεται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας, αποτυπώνονται περιληπτικά οι έρευνες και, συγκεκριμένα, αναφέρονται οι συγγραφείς αυτών, το ερευνητικό τους αντικείμενο, η μέθοδος που έχει χρησιμοποιηθεί για τη διεξαγωγή τους, η χώρα προέλευσής του, καθώς και το βασικό συμπέρασμα της καθεμιά από αυτές.

Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται η μεθοδολογία της παρούσας έρευνας. Ειδικότερα, αναφέρονται το δείγμα αυτής και η μέθοδος έρευνας, που στην προκειμένη περίπτωση χρησιμοποιείται η μέθοδος του ερωτηματολογίου, καθώς και οι ερευνητικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται και οι εξαρτημένες και ανεξάρτητες μεταβλητές της εργασίας.

Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου μέσω της περιγραφικής στατιστικής και της ανάλυσης παλινδρόμησης. Συγκεκριμένα, στην περιγραφική στατιστική αποτυπώνονται αναλυτικά οι απαντήσεις των συμμετεχόντων, συνοδευμένες από τους αντίστοιχους πίνακες και γραφήματα για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης παλινδρόμησης αποτυπώνονται μέσω των πινάκων σύνοψης μοντέλων, ANOVA και Coefficients.

Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα, οι περιορισμοί και οι μελλοντικές προτάσεις της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας, οι βιβλιογραφικές αναφορές αυτής, καθώς και ένα παράρτημα, που αποτελείται από το ερωτηματολόγιο της έρευνας, καθώς και τον πίνακα ερευνών, που αναφέρθηκε παραπάνω.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κάθε χρόνο οι επιχειρήσεις χάνουν δισεκατομμύρια από τα έσοδά τους λόγω των φαινομένων λογιστικής απάτης, που έχουν ως συνέπεια την αναποτελεσματικότητα, τη ματαίωση επιχειρησιακών projects, διάφορες οικονομικές προκλήσεις και δυσκολίες, ακόμη και την ανθρωπιστική καταστροφή (The IIA, 2019). Σύμφωνα με έρευνα της PwC, που έγινε το 2022, ποσοστό 51% των συμμετεχόντων επιχειρήσεων σε αυτήν, ήρθαν αντιμέτωπες με φαινόμενα λογιστικής απάτης τα τελευταία 2 χρόνια, το υψηλότερο ποσοστό που σημειώθηκε στις έρευνες των τελευταίων 20 ετών (PwC, 2022). Εκτός από τις οικονομικές απώλειες, η απάτη οδηγεί σε απώλεια παραγωγικότητας, αυξημένη αβεβαιότητα στην απασχόληση και έλλειψη εμπιστοσύνης στο χρηματιστήριο και στο επάγγελμα του ελεγκτή (Demetriades P. and Owusu-Agyei S., 2022). Από τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό ότι τα τελευταία χρόνια η λογιστική απάτη αποτελεί παγκοσμίως από ένα από βασικότερα ζητήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις. Με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης, οι επιχειρήσεις αναζητούν λύσεις για την καταπολέμηση του ζητήματος. Η εφαρμογή τους εσωτερικού ελέγχου αποτελεί από τις δημοφιλέστερες μεθόδους που εφαρμόζουν οι οντότητες κατά των φαινομένων λογιστικής απάτης.

Σε αυτήν ενότητα, θα παρουσιαστούν οι ορισμοί της λογιστικής απάτης και του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και κάποια κύρια χαρακτηριστικά τους και σημαντικές πληροφορίες, με σκοπό να γίνουν κατανοητές οι έννοιες των δύο κύριων μεταβλητών της παρούσας εργασίας.

1. Λογιστική απάτη

1.1. Ορισμός και είδη λογιστικής απάτης

Σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240, τα σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις μπορεί να προκύψουν είτε από απάτη είτε από λάθος. Το διακριτικό στοιχείο μεταξύ απάτης και λάθους είναι το εάν η υποκείμενη ενέργεια που καταλήγει στο σφάλμα των οικονομικών καταστάσεων είναι εκούσια ή ακούσια. Ως λογιστική απάτη ορίζεται ως η εκούσια και ουσιώδης χειραγώγηση και ανακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων ή η διάπραξη παράνομης πράξης με άμεσο αντίκτυπο στα αποτελέσματα των οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό τη δημιουργία μιας ψευδούς εικόνας και εικονικής εταιρικής οικονομικής υγείας ή την απόκρυψη κερδών ή ζημιών (Steven Nickolas et al., 2023), (Ajekwe C. C. and Ibiamke A., 2017), ανάλογα με τα συμφέροντα της εταιρείας και των προσώπων που απασχολούνται εντός και εκτός αυτής. Με λίγα λόγια και σύμφωνα με το Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών της Αγγλίας και Ουαλίας (ICAEW, 2023), η λογιστική απάτη αποτελεί την άδικη ή εγκληματική εξαπάτηση για οικονομικό ή προσωπικό όφελος.

Η προέλευση της λογιστικής απάτης μπορεί να οφείλεται σε πρόσωπα που βρίσκονται τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον μιας οικονομικής οντότητας. Η παρούσα εργασία εστιάζεται στην εσωτερική εταιρική λογιστική απάτη, δηλαδή στην απάτη που διαπράττεται από τα στελέχη, διευθυντές ή υπαλλήλους (εσωτερικό περιβάλλον) μιας επιχείρησης κατά αυτής (Young S. D., 2020). Σύμφωνα με Smaili N. et al. (2020), η απάτη είναι ένα σύνθετο φαινόμενο με επιβλαβείς συνέπειες και, συγκεκριμένα, η εταιρική λογιστική απάτη συμβαίνει όταν ένας εργαζόμενος, ένας διευθυντής ή ένα στέλεχος διαπράττει απάτη, αφήνοντας την οντότητα να αντιμετωπίσει το οικονομικό κόστος και το κόστος φήμης.

Εντοπίζονται δύο τύποι εταιρικής λογιστικής απάτης (Ajekwe C. C. and Ibiamke A., 2017):

- λογιστική απάτη που διαπράττεται από την ανώτατη διοίκηση για να διατηρήσει μια ψευδαίσθηση υψηλής απόδοσης από την εταιρεία, προκειμένου να αντλήσει κεφάλαια για την επιχείρησή της και να παραπλανήσει τους επενδυτές και άλλους (π.χ. ελεγκτές, διοικητικό συμβούλιο διευθυντές και το ευρύ κοινό), και
- λογιστική απάτη που διαπράχθηκε από ανώτατα ή μεσαία στελέχη ή υπαλλήλους της εταιρείας για προσωπικό όφελος, όπως η αύξηση κερδών και μόνους και η ενίσχυση των αποζημιώσεων.

Το φαινόμενο της λογιστικής απάτης είναι πολύ συχνό, καθώς οι επιχειρήσεις πολλές φορές προβαίνουν σε παράνομες πράξεις, έναντι στις αρχές και στα διεθνή λογιστικά πρότυπα που διέπουν τη λογιστική, με σκοπό να στρεβλώσουν την πραγματική και να παρουσιάσουν μια υγιής για τον επιχειρησιακό κόσμο εικόνα της οικονομικής τους κατάστασης. Τέτοιες πράξεις αναφέρονται παρακάτω (Accounting Tools, 2023) (Steven Nickolas et al., 2023) (Young S. D., 2020):

- **Υπερεκτίμηση εσόδων:** Μια επιχείρηση που στην πραγματικότητα λειτουργεί με ζημίες ή λιγότερα κέρδη από τα επιθυμητά, για να καλύψει αυτήν την κατάσταση υπερεκτιμά τα εσόδων της. Παρουσιάζει στις οικονομικές της καταστάσεις περισσότερο κύκλο εργασιών από τον πραγματικό και, συνεπώς, διογκωμένα κέρδη. Σκοπός των παραπάνω ενεργειών είναι η άνοδος της τιμής της μετοχής της χρησιμοποιώντας αυτήν την ψευδής, όμως ελκυστικότερη για τον επιχειρησιακό κόσμο, οικονομική εικόνα.
- **Υποτίμηση Εξόδων:** άλλη μια περίπτωση λογιστικής απάτης είναι η μη καταγραφή όλων των εξόδων. Ουσιαστικά, μια επιχείρηση παραμελεί να συγκεντρώσει έξοδα για παρεχόμενες σε αυτήν υπηρεσίες, που δεν έχουν ακόμη τιμολογηθεί. Έτσι, τα έσοδά της υπερεκτιμούνται και, ταυτόχρονα, τα έξοδά της υποτιμούνται, με αποτέλεσμα στην κατάσταση αποτελεσμάτων να παρουσιάζεται μια εσφαλμένη εικόνα σχετικά με τα καθαρά έσοδα της επιχείρησης, ενώ την ίδια στιγμή στην πραγματικότητα μπορεί να χάνει χρήματα και η κατάστασή της να είναι δυσμενέστερη από αυτήν που προβάλλει στο επιχειρηματικό περιβάλλον.
- **Υπερεκτίμηση περιουσιακών στοιχείων:** ο μη υπολογισμός των ετήσιων αποσβέσεων των περιουσιακών στοιχείων έχει ως συνέπεια στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (ισολογισμός) μιας επιχείρησης η αναπόσβεστη αξία των παγίων στοιχείων να είναι υπερεκτιμημένη έναντι της πραγματικής.
- **Υποτίμηση υποχρεώσεων:** η απάτη της υποτίμησης των εξόδων συνδυάζεται, ταυτόχρονα, με την υποτίμηση των υποχρεώσεων της επιχείρησης. Δηλαδή, η μη καταχώρηση παραστατικών εξόδων στα βιβλία της εταιρείας, φέρει ταυτόχρονα και τη μη καταγραφή όλων των υποχρεώσεων της προς τους προμηθευτές/πιστωτές της.
- **Παραλείψεις Πληροφοριών:** γίνονται με σκόπιμες αλλαγές στα οικονομικά έγγραφα, όπως οι προαναφερθείσες περιπτώσεις, αλλά μπορεί, επίσης, να σχετίζονται με την παράλειψη πληροφοριών που, διαφορετικά, θα άλλαζαν τις

αντιλήψεις ενός χρήστη για τις παρουσιαζόμενες πληροφορίες. Για παράδειγμα, η μη αποκάλυψη ότι μια εταιρεία έχει πρόσφατα κατονομαστεί ως η εναγόμενη σε μια μεγάλη δίκη από έναν πελάτη, μπορεί να έχει σημαντικό ενδιαφέρον για την επενδυτική κοινότητα.

Έρευνα έδειξε ότι η συντριπτική πλειονότητα των φαινομένων απάτης περιλαμβάνει κλοπή περιουσιακών στοιχείων, η οποία προκύπτει όταν ένας υπάλληλος, συνήθως, κάνει κατάχρηση των πόρων του οργανισμού στον οποίον απασχολείται. Ωστόσο, αυτά τα φαινόμενα απάτης σημειώνουν τη χαμηλότερη απώλεια για μια επιχείρηση. Αντίθετα, στα φαινόμενα απάτης οικονομικών καταστάσεων, ο δράστης είναι κάποιο διοικητικό στέλεχος και προκαλεί σκόπιμα ουσιώδη ανακρίβεια ή παράλειψη στις οικονομικές καταστάσεις του οργανισμού. Είναι η λιγότερο συνηθισμένη λογιστική απάτη, αλλά αποτελεί την πιο δαπανηρή κατηγορία απάτης (Shahana T. et al., 2023). Τέλος, η διαφθορά, η οποία περιλαμβάνει αδικήματα, όπως δωροδοκία, σύγκρουση συμφερόντων και εκβιασμό, βρίσκεται στο επίκεντρο του φάσματος, όσον αφορά τη συχνότητα και την οικονομική ζημιά (Wahyuningtyas, E. T., 2022) (ACFE, 2020).

1.2. Το «τρίγωνο» και το «διαμάντι» της απάτης

Πολλές μελέτες έχουν διεξαχθεί σχετικά με τις προσεγγίσεις της «Θεωρίας του τριγώνου της απάτης» και της «Θεωρίας του διαμαντιού της απάτης». Η «Θεωρία του τριγώνου της απάτης» υποτέθηκε για πρώτη φορά το 1953 από τον Cressey και στη συνέχεια επαναλήφθηκε το 1984 από τον Albrecht (Tutino M. and Merlo M., 2019) (Eko E.U. et al., 2020). Η θεωρία αυτή στηρίζει πως οι κύριοι παράγοντες που οδηγούν στη δόλια συμπεριφορά ενός ατόμου και που, κατά συνέπεια, θα οδηγήσει στη διάπραξη της λογιστικής απάτης είναι α) το κίνητρο, β) η ευκαιρία και γ) ο εξορθολογισμός. Αυτοί οι τρεις λόγοι σχηματίζουν το «τρίγωνο της απάτης» (Ergin E. and Erturan, I. E., 2019). Σύμφωνα με τους Ajekwe C. C. και Ibiamke A. (2017), το «τρίγωνο» της απάτης αποτελεί το εννοιολογικό πλαίσιο για την κατανόηση και τον εντοπισμό λογιστικής απάτης. Συγκεκριμένα, σχετικά με τους τρεις κύριους

παράγοντες των περισσότερων εταιρικών απατών (Ajekwe C. C. and Ibiamke A., 2017):

- **Κίνητρο:** σχετίζεται με μεμονωμένα κίνητρα, που ασκούν μεγάλη πίεση ή έμφαση στην απόδοση ή εξωτερική πίεση, για την κάλυψη των κερδών ή των προσδοκιών του προϋπολογισμού
- **Ευκαιρία:** συνεπάγεται ένα περιβάλλον ελέγχου με αδύναμους εσωτερικούς ελέγχους, που μπορούν εύκολα να παρακαμφθούν από την ανώτατη διοίκηση
- **Εξορθολογισμός:** αντικατοπτρίζει την ικανότητα των ατόμων, που εμπλέκονται σε απάτες, να υιοθετούν μια εγωιστική στάση που εκτρέπει την ευθύνη.

Το 59% τν δόλιων δραστηριοτήτων προέρχεται από ευκαιρίες, το 21% από κίνητρα και το 11% από εξορθολογισμό (Ergin E. and Erturan I. E., 2019).

Εκτός από τους τρεις παραπάνω λόγους, θεωρείται ότι η ικανότητα του πιθανού δράστη αποτελεί ένα βασικό λόγο για τη διάπραξη της λογιστικής απάτης. Έτσι το «τρίγωνο» διαμορφώνεται σε «διαμάντι» της απάτης. Προσθέτοντας την ικανότητα διάπραξης απάτης στο μοντέλο του «τριγώνου απάτης», αναγνωρίζεται ότι αν και ένα άτομο μπορεί να έχει κίνητρο να διαπράξει την απάτη, μπορεί να υπάρχει μια ευκαιρία για διάπραξη απάτης και μπορεί να είναι σε θέση να εκλογικεύσει τη συμπεριφορά του, η απάτη δεν θα συμβεί, εκτός εάν ο πιθανός δράστης έχει την προσωπική ικανότητα (γνώση, δεξιότητα, θέση, ικανότητα χειρισμού του άγχους, κ.λπ.) για να διαπράξει την απάτη. Με άλλα λόγια, ο πιθανός δράστης πρέπει να έχει τις κατάλληλες δεξιότητες για να αναγνωρίσει και να εκμεταλλευτεί μια γενική ευκαιρία απάτης (Ajekwe C. C. and Ibiamke A., 2017).

Τόσο το μοντέλο του «τριγώνου» απάτης όσο και η βελτιωμένη του εκδοχή, δηλαδή το μοντέλο του «διαμαντιού» της απάτης, αποτελούν σημαντικά εργαλεία για τον καθορισμό των κινδύνων απάτης, με σκοπό την καταπολέμηση κάθε είδους ενέργειας απάτης (Ozcelik H., 2020).

1.3. Κίνητρα για απάτη

Σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240, παρακάτω αποτυπώνονται κίνητρα που οδηγούν στην λογιστική απάτη.

Η χρηματοοικονομική σταθερότητα ή η κερδοφορία, απειλείται και επηρεάζεται άμεσα από τις επικρατέστερες συνθήκες της οικονομίας, του κλάδου ή της οντότητας, όπως:

- Υψηλός βαθμός ανταγωνισμού
- Υψηλή ευαισθησία σε ραγδαίες αλλαγές, όπως τεχνολογία, κτλ
- Σημαντική υποχώρηση στη ζήτηση των πελατών και οι αυξανόμενες επιχειρηματικές αποτυχίες
- Λειτουργικές ζημιές που καθιστούν επικείμενη την απειλή πτώχευσης, κατάσχεσης ή επιθετικής εξαγοράς
- Επαναλαμβανόμενες αρνητικές ταμειακές ροές ή η αδυναμία δημιουργίας ταμειακών ροών από τις λειτουργίες, ενώ αναφέρονται κέρδη και αύξηση κερδών
- Ταχεία ανάπτυξη ή ασυνήθιστη κερδοφορία, ιδιαίτερα σε σύγκριση με εκείνη άλλων εταιρειών του ίδιου κλάδου
- Νέες λογιστικές, εκ του νόμου προβλεπόμενες ή κανονιστικές, απαιτήσεις.

Υπάρχει υπερβολική πίεση στη διοίκηση για εκπλήρωση απαιτήσεων ή προσδοκιών τρίτων μερών, οφειλόμενη στα ακόλουθα γεγονότα:

- Κερδοφορία ή προσδοκίες στο επίπεδο τάσης των αναλυτών επενδύσεων, θεσμικών επενδυτών, σημαντικών πιστωτών ή άλλων εξωτερικών μερών (ιδιαίτερα προσδοκίες που είναι υπερβολικά επιθετικές ή μη ρεαλιστικές), συμπεριλαμβανομένων προσδοκιών που δημιουργούνται από τη διοίκηση σε, για παράδειγμα, υπερβολικά αισιόδοξα δελτία τύπου ή μηνύματα στην ετήσια έκθεση
- Ανάγκη επιπλέον χρηματοδότησης από ίδια ή δανειακά κεφάλαια για να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης μεγάλων δαπανών έρευνας και ανάπτυξης ή κεφαλαιουχικών δαπανών
- Οριακή ικανότητα εκπλήρωσης προϋποθέσεων για την εισαγωγή μετοχών στο χρηματιστήριο ή αποπληρωμής χρέους ή άλλων απαιτήσεων όρων χρέους
- Θεωρούμενες ή πραγματικές αρνητικές επιπτώσεις της παρουσίας κακών χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων για σημαντικές εκκρεμείς συναλλαγές, όπως συνενώσεις επιχειρήσεων ή αναθέσεις συμβάσεων.

Διαθέσιμες πληροφορίες υποδηλώνουν ότι η προσωπική χρηματοοικονομική κατάσταση των μελών της διοίκησης ή των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση απειλείται από τη χρηματοοικονομική επίδοση της οντότητας, επειδή:

- Υπάρχουν σημαντικά χρηματοοικονομικά συμφέροντα στην οντότητα
- Σημαντικό μέρος των απολαβών τους (όπως πρόσθετες αμοιβές, δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών και ρυθμίσεις βάσει κερδών) εξαρτάται από την επίτευξη επιθετικών στόχων για την τιμή της μετοχής, τα λειτουργικά αποτελέσματα, τη χρηματοοικονομική θέση, ή τις ταμιακές ροές
- Υπάρχουν προσωπικές εγγυήσεις για χρέη της οντότητας
- Υπάρχει υπερβολική πίεση στη διοίκηση ή στο λειτουργικό προσωπικό να εκπληρώσει χρηματοοικονομικούς στόχους που θεσπίζονται από εκείνους που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνηση, περιλαμβανομένων κινήτρων για στόχους πωλήσεων ή κερδοφορίας.

Για τον μετριασμό της λογιστικής απάτης, οι Alazzabi W. Y. E., Mustafa H. και Karag, A. I. (2023) προτείνουν τις βέλτιστες πρακτικές:

- καθιέρωση πολιτικών και διαδικασιών
- καθιέρωση κατάλληλων διαδικασιών εντοπισμού, πρόληψης, επιθεώρησης, επίλυσης, αντίδρασης και αναφοράς απάτης
- διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις πολιτικές και τις διαδικασίες
- εξοικείωση με την ηθική συμπεριφορά των εργαζομένων
- ενσωμάτωση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την απάτη, μεταξύ των νέων και των παλιών εργαζομένων, μέσω προγραμμάτων προσανατολισμού και
- εκπαίδευση νέων και παλιών υπαλλήλων, ώστε να διασφαλίζεται ότι λαμβάνουν εκπαίδευση για την απάτη, κατάλληλη για τους ρόλους και τις θέσεις τους.

2. Εσωτερικός έλεγχος

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αλλά και σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240, τα σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις μπορεί να προκύψουν είτε από απάτη είτε από λάθος. Το διακριτικό στοιχείο μεταξύ απάτης και λάθους είναι το εάν η υποκείμενη ενέργεια που καταλήγει στο σφάλμα των οικονομικών καταστάσεων είναι εκούσια ή ακούσια. Ο ελεγκτής ενδιαφέρεται για την απάτη που προκαλεί ένα ουσιώδες σφάλμα στις οικονομικές καταστάσεις. Δύο τύποι εκούσιων σφαλμάτων αφορούν τον ελεγκτή, α) σφάλματα που είναι αποτέλεσμα απατηλής χρηματοοικονομικής αναφοράς και β) σφάλματα που είναι αποτέλεσμα κατάχρησης περιουσιακών στοιχείων. Μολονότι ο ελεγκτής μπορεί να υποπτεύεται ή, σε σπάνιες περιπτώσεις, να εντοπίζει την ύπαρξη απάτης, ο ελεγκτής δεν προσδιορίζει νομικά εάν η απάτη έχει πράγματι συμβεί (ΔΠΕ 240).

2.1. Ορισμός και είδη εσωτερικού ελέγχου

Η διοίκηση μιας επιχείρησης έχει ως καθήκον της να επιβλέπει όλες τις ενέργειες και τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Όμως, όσο το μέγεθος και η πολυπλοκότητα των επιχειρήσεων αναπτύσσεται, τόσο δυσκολότερο κάνει το καθήκον της διοίκησης. Για αυτό τον σκοπό, αναπτύσσονται εργαλεία ελέγχου και ανάλυσης δεδομένων και θεσπίζονται μέτρα και διαδικασίες, μέσω των οποίων η διοίκηση των επιχειρήσεων γίνεται αποτελεσματικότερη και η λειτουργικότητα της επιχείρησης πιο εύρυθμη, ομαλή και αποδοτική. Τις ενέργειες αυτές αναλαμβάνει το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου των εταιρειών, το οποίο απαρτίζεται από στελέχη της ίδιας της επιχείρησης, τους εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι μέσω της διενέργειας εσωτερικών ελέγχων που κάνουν στην επιχείρηση, παρέχουν σημαντικές πληροφορίες στη διοίκηση της επιχείρησης για την ορθότερη λήψη αποφάσεων και την καλύτερη λειτουργία της επιχείρησης.

Ουσιαστικά, ως εσωτερικός έλεγχος ορίζεται ως η διαμόρφωση ενός συστήματος διαδικασιών της επιχείρησης, σύστημα το οποίο αποβλέπει στην κατάλληλη οργάνωση των οικονομικών, λογιστικών, μηχανογραφικών και λοιπών υπηρεσιών της επιχείρησης, στην κατάλληλη κατανομή των αρμοδιοτήτων και

ευθυνών του προσωπικού της, στην προστασία των περιουσιακών της στοιχείων, στη διασφάλιση της ακρίβειας και της αξιοπιστίας των λογιστικών εγγραφών και βιβλίων της, καθώς και στην αποτελεσματική λειτουργία της επιχείρησης, εξασφαλίζοντας τη μακροβιότητά της (Χ.Νεγκάκης και Π.Ταχυνάκης, 2013). Αλλιώς, ο κύριος σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι να υποστηρίξει την οικονομική οντότητα στη διαχείριση του κινδύνου της για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων της οντότητας και τη διατήρηση της απόδοσής της (Nawawi A. and Salin A. S. A. P., 2018), καθώς και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη μείωση των επιπτώσεων της απάτης, στη φήμη της οντότητας και στην πρόληψη ζημίας στους επιχειρηματικούς της στόχους (Claypole A., 2023).

Σύμφωνα με τους Omoteso K. και Obalola M. (2014), τα είδη του εσωτερικού ελέγχου, μέσω των οποίων μπορεί να αντιμετωπιστεί η λογιστική απάτη, είναι τρία και, συγκεκριμένα, είναι α) οι προληπτικοί έλεγχοι (έλεγχοι εξουσιοδότησης, διαχωρισμός καθηκόντων, οργανωτικοί έλεγχοι, εποπτικοί έλεγχοι, έλεγχοι προσωπικού, φυσικοί έλεγχοι, αριθμητικοί και λογιστικοί έλεγχοι και έλεγχοι διαχείρισης), β) οι έλεγχοι ντετέκτιβ (συμφιλιώσεις, εποπτεία, κ.λπ.) και γ) οι διορθωτικούς ελέγχους (διαδικασίες παρακολούθησης και ενέργειες διαχείρισης). Η έμφαση δίνεται πάντα στους προληπτικούς ελέγχους και, σε μικρότερο βαθμό, στους διορθωτικούς ελέγχους.

2.2. Τα 5 C του εσωτερικού ελέγχου

Ο Εσωτερικός Έλεγχος κατέλαβε τη δεύτερη θέση παγκοσμίως ως πηγή ανίχνευσης απάτης και, εκτός από τη βελτιωμένη κατάταξή του μεταξύ των κορυφαίων πηγών ανίχνευσης απάτης, αυξάνει, επίσης σταθερά, την παγκόσμια εξάπλωσή του ως έλεγχος κατά της απάτης. Σε επιχειρήσεις που εφάρμοσαν τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, η μέση απώλεια και η διάρκεια της απάτης ήταν σημαντικά χαμηλότερες και μικρότερες από ότι χωρίς τον εσωτερικό έλεγχο. (Westhausen H. U., 2017).

Ένας πλήρης, επαρκής εσωτερικός έλεγχος συχνά τελειώνει με μια συνοπτική έκθεση, που γνωστοποιεί απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις (Χ.Νεγκάκης και Π.Ταχυνάκης, 2013):

- **Κριτήρια (Criteria):** Ποιο συγκεκριμένο ζήτημα εντοπίστηκε και γιατί ήταν απαραίτητος ο εσωτερικός έλεγχος; Ο εσωτερικός έλεγχος προετοιμάζεται για μελλοντικό εξωτερικό έλεγχο; Ποιος ζήτησε τον έλεγχο και γιατί αυτό το μέρος ζήτησε τον έλεγχο;
- **Προϋπόθεση (Condition):** Πώς ως προς το ζήτημα σε σχέση με έναν εταιρικό στόχο ή προσδοκία; Έχει η εταιρεία μια πολιτική που παραβιάστηκε, ένα σημείο αναφοράς που δεν πληρούνταν ή άλλη προϋπόθεση που δεν ικανοποιήθηκε; Είναι η εταιρεία σίγουρη ότι δεν υπάρχει πρόβλημα ή πιστεύει ότι υπάρχει πρόβλημα;
- **Αιτία (Cause):** Γιατί προέκυψε το θέμα; Ποιος συμμετείχε, ποιες διαδικασίες διακόπηκαν και πώς θα μπορούσε να αποφευχθεί το ζήτημα;
- **Συνέπεια (Consequence):** Ποια είναι η έκβαση του προβλήματος; Τα ζητήματα περιορίζονται σε εσωτερικά θέματα ή υπάρχουν κίνδυνοι εξωτερικών συνεπειών; Ποιες είναι οι οικονομικές επιπτώσεις του ζητήματος;
- **Διορθωτική ενέργεια (Corrective action):** Τι μπορεί να κάνει η εταιρεία για να διορθώσει το πρόβλημα; Ποια συγκεκριμένα βήματα θα λάβει η διοίκηση για την επίλυση του ζητήματος και τι είδους παρακολούθηση ή επανεξέταση θα πραγματοποιηθεί αφού τεθούν σε εφαρμογή λύσεις για να διασφαλιστεί ότι έχει εφαρμοστεί μια επιδιόρθωση;

2.3. Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή

Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι ο καταλληλότερος παράγοντας και το πιο ευρέως χρησιμοποιούμενο «εργαλείο», που αναμφίβολα προσθέτει αξία στην εταιρεία, για την υλοποίηση του εσωτερικού ελέγχου, τη διαχείριση κινδύνων και τον εντοπισμό ή πρόληψη της απάτης, καθώς γνωρίζουν επαρκώς την έννοια της απάτης και είναι σε θέση να την προσδιορίσουν, πριν από την πιθανή εμφάνισή της (Handoyo B. R. M. and Bayunitri B. I., 2021) (Ar'Reza I.F. et al., 2020). Απλούστερα, οι εσωτερικοί ελεγκτές αποτελούν μέρος των εσωτερικών ελέγχων, με κυριότερο καθήκον τους να βοηθούν στην πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση της απάτης σε μία επιχείρηση (Nusantara, A. F. P. et al., 2020).

Ο Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελέγχου, ο οποίος έχει εκδοθεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, ορίζει τα ελάχιστα απαιτούμενα χαρακτηριστικά και πρότυπα συμπεριφοράς που πρέπει να φέρουν οι εσωτερικοί ελεγκτές με σκοπό την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου εργασιών για τη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους (Χ.Νεγκάκης και Π.Ταχυνάκης, 2013).

- **Ακεραιότητα:** το άτομο που θα απασχολείται στο τμήμα το εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ειλικρίνεια, υπευθυνότητα, επάρκεια γνώσεων για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του και να μην εμπλέκεται σε υποθέσεις και δραστηριότητες (παράνομες, αντιδεοντολογικές, αντικανονικές), που θα δημιουργήσουν προβλήματα για το επάγγελμα του και την εταιρεία.
- **Αντικειμενικότητα:** ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να είναι αφοσιωμένος στο έργο του και αναλαμβάνει να εκτελεί μόνο τις υπηρεσίες για τις οποίες είναι αρμόδιος, απέχοντας από ενέργειες που αντίκεινται στα συμφέροντα της εταιρείας και επηρεάζουν την κρίση του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Επίσης, δε δέχεται τη λήψη αμοιβής ή δωροδοκίας από άτομα του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλον της εταιρείας (υπαλλήλους, πελάτες, προμηθευτές, εταιρείες συνδεδεμένες με τη δική του). Και, γενικότερα, να μην αποφεύγει πράξεις ή κινήσεις που πρόκειται ή θα επηρεάσουν την επαγγελματική του κρίση.
- **Εχεμύθεια:** ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να είναι προσεκτικός με τις πληροφορίες που συλλέγει κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, δηλαδή να μη χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές για το προσωπικό του συμφέρον ή έναντι στα συμφέροντα της εταιρείας του, καθώς και ο τρόπος που αξιοποιεί τις πληροφορίες αυτές να μην συγκρούεται με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο.
- **Επάρκεια:** ο εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να παραμένει νομοταγής και να δουλεύει σύμφωνα με τις αρχές και το θεσμικό πλαίσιο, να έχει τις κατάλληλες γνώσεις, να αποκτά καινούργιες και να είναι ενήμερος σχετικά με τις αλλαγές της νομοθεσίας, να είναι σε θέση να εντοπίζει ενδεχόμενες οικονομικές ατασθαλίες, λάθη και παραβλέψεις, να εξετάζει το σύστημα το εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας.

Σύμφωνα με τους Kabuye F., Nkundabanyanga S. K., Opiso J. και Nakabuye Z. (2017), η οργανωτική κατάσταση και η ικανότητα του εσωτερικού ελέγχου αποτελούν σημαντικούς προγνωστικούς παράγοντες για τη διαχείριση της απάτης. Οι

δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου δεν προβλέπουν σημαντικά τη διαχείριση της απάτης. Επομένως, από τη στιγμή που οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν το κατάλληλο καθεστώς και είναι ικανοί σε έναν οργανισμό, είναι πιθανό να εκτελούν δραστηριότητες που ενισχύουν τη διαχείριση της απάτης.

Να σημειωθεί σε αυτό το σημείο ότι η εμπειρογνωμοσύνη του ελεγκτή στον εντοπισμό απάτης διαφέρει από την εμπειρογνωμοσύνη του ελεγκτή σε άλλα καθήκοντα ελέγχου, επειδή η ανίχνευση απάτης είναι μια αδόμητη εργασία που έχει ένα ελλιπές μαθησιακό περιβάλλον. Ως μια αδόμητη εργασία, η ανίχνευση απάτης απαιτεί από τον ελεγκτή να δημιουργήσει εναλλακτικές μεθόδους ανίχνευσης απάτης, να αντλήσει πληροφορίες από διαφορετικές πηγές και να σκεφτεί, εκτός πλαισίου, την επιλογή των μεθόδων ανίχνευσης απάτης. Η ανίχνευση απάτης έχει ένα φτωχό περιβάλλον μάθησης, επειδή οι ελεγκτές έχουν ελάχιστες ευκαιρίες να αποκτήσουν γνώση για τον εντοπισμό απάτης μέσω δομημένων πηγών (Mui G. Y., 2018). Σύμφωνα με τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό ότι η συνεχής εκπαίδευση του εσωτερικού ελεγκτή είναι πολύ σημαντική, έτσι ώστε να διατηρήσει και να εξελίξει τα χαρακτηριστικά και τις ικανότητές του.

2.4. Οφέλη εσωτερικού ελέγχου

Τα οφέλη που προκύπτουν από τη λειτουργία και εφαρμογή ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι τα ακόλουθα (Χ.Νεγκάκης και Π.Ταχυνάκης, 2013):

- Επιβεβαιώνεται ότι τα συστήματα και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται γενικά και ειδικά είναι ικανοποιητικά.
- Υιοθετούνται βελτιώσεις στα συστήματα και στις διαδικασίες, οι οποίες αποτρέπουν ή αντιμετωπίζουν προβλήματα και προστατεύουν τους εργαζομένους από άδικους καταλογισμούς ευθυνών.
- Περιορίζεται η άσκοπη γραφειοκρατική εργασία
- Εισπράττονται διαφυγόντα έσοδα
- Εντοπίζονται έγκαιρα προβλήματα, πριν αυτά υποπέσουν στην αντίληψη τρίτων,
- Δοκιμάζονται και εφαρμόζονται ιδέες με σκοπό την κατάργηση ακριβών, χρονοβόρων και αναποτελεσματικών διαδικασιών,
- Εντοπίζονται ευκαιρίες για αυτοματοποίηση διαδικασιών

- Καλλιεργείται εμπιστοσύνη στη χρήση των νέων τεχνολογιών και καινοτομιών, οι οποίες αποδεικνύονται ωφέλιμες
- Αποφεύγονται αλόγιστες δαπάνες
- Εντοπίζονται παρεκκλίσεις από τις προδιαγραφές και τις προσδοκίες της διοίκησης της εταιρείας,
- Καλλιεργείται εμπιστοσύνη στα συστήματα επεξεργασίας πληροφοριών που χρησιμοποιεί η εταιρεία
- Ελέγχονται οικονομικά και διοικητικά προβλήματα της εταιρίας και αντιμετωπίζονται με ανεξάρτητο και συνεπώς αντικειμενικό τρόπο
- Διασφαλίζονται τα συμφέροντα των επενδυτών/μετόχων της εταιρείας
- Ενισχύεται η διαφάνεια και η ομαλή λειτουργία της χρηματιστηριακής αγοράς.

Οι τυπικοί εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν να ξεπεραστούν και να ελεγχθούν με την «επιδέξια» χρήση της λογιστικής (Cooper, D. J. et al., 2013). Για αυτό είναι πολύ σημαντικό για τις επιχειρήσεις να διασφαλίσουν ένα επαρκές και ισχυρό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ώστε να μπορεί να αποτραπεί οποιαδήποτε δόλια δραστηριότητα (Rahim S. A. A. et al., 2017) (Baldock G., 2015).

Σύμφωνα με τις Petraşcu, D. και Tieanu, A. (2014), όλες οι οντότητες χρειάζονται εσωτερικό έλεγχο για την επιχειρηματική αποτελεσματικότητα με την έννοια της καλής διαχείρισης της κληρονομιάς τους, της μείωσης του κόστους, μεγιστοποιώντας το κέρδος και επιδιώκοντας την επίτευξη των στόχων τους. Επιπλέον, η εφαρμογή της μεθόδου του εσωτερικού ελέγχου δεν θα πρέπει να θεωρείται ως δαπανηρή διαδικασία, αλλά ως ωφέλιμη για την επιχείρηση και που συνεπάγεται στην καταπολέμηση της απάτης και, ιδίως, στην αύξηση της μελλοντικής της προστιθέμενης αξίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης μέσω του εσωτερικού ελέγχου και διατυπώνονται 19 ερευνητικές υποθέσεις πάνω στις οποίες βασίστηκε η παρούσα διπλωματική εργασία. Συγκεκριμένα, μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, αναλύονται η διάπραξη της λογιστικής απάτης, η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου, τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή, η επίδραση της διοίκησης στην διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου, η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του, καθώς και η επίδραση της τεχνολογίας στην αποτελεσματικότερη λειτουργία και εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης, που αυτό σημαίνει ακόμη και την πρόληψή της, σε περίπτωση που εντοπιστεί σε πρώιμο στάδιο.

1. Η διάπραξη της λογιστικής απάτης

Οι Nawawi A. και Salin A. S. A. P. (2018) πραγματοποίησαν μελέτη σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο και την επαγγελματική απάτη των εργαζομένων στην κατάσταση δαπανών. Για σκοπού της έρευνας, μοιράστηκαν ερωτηματολόγια σε 35 άτομα προσωπικού μιας εταιρείας, συγκεκριμένα σε διοικητικά, εκτελεστικά και μη εκτελεστικά μέλη της. Συμπέρασμα της παρούσας έρευνας ήταν ότι η διαδικασία εσωτερικού ελέγχου της κατάστασης δαπανών ήταν αδύναμη και χρειαζόταν βελτίωση. Ένας ισχυρός εσωτερικός έλεγχος και μια καλύτερη αμοιβή προς τους εργαζομένους μιας εταιρείας θα μπορούσε να μειώσει τον κίνδυνο επαγγελματικής απάτης που. Επίσης, το άδικο εργασιακό περιβάλλον συνδέεται με την ύπαρξη απάτης (Murphy P. R. and Free, C., 2016). Το εργασιακό περιβάλλον, όπως η επίγνωση της εργασιακής ηθικής, η ατομική αναγνώριση και εκτίμηση για την απόδοσή κάποιου πρέπει να εφαρμοστεί για να αποθαρρύνει την εμφάνιση απάτης (Omar M. et al., 2016). Επομένως, η δυσαρέσκεια των εργαζομένων και η κακή κουλτούρα εργασιακού περιβάλλοντος επηρεάζουν το επίπεδο λογιστικής απάτης στις οντότητες.

Οι Rahrovi Dastjerdi A., Foroghi D. και Kiani G. H. (2019) προσπάθησαν να κάνουν μια έρευνα, έτσι ώστε να ανιχνεύσουν τον κινδύνου απάτης από πλευράς της διαχείρισης/διοίκησης. Χρησιμοποιώντας δύο μεθόδους για την ανάλυση των κειμένων αναφορών, κατέληξαν στο ότι ο δείκτης κινδύνου απάτης από έναν μάνατζερ είναι πολύ υψηλός και, στην προκειμένη περίπτωση, υπολογίστηκε στο 82,55% με 91,25%. Είναι σημαντικό για τις αρχές, τους ενδιαφερόμενους φορείς και τους ελεγκτές να διασφαλίζουν ότι οι εκθέσεις που συντάσσονται από τους διαχειριστές είναι έγκυρες, καθώς τα κίνητρα απάτης των διευθυντών τους (π.χ. η σύγκρουση συμφερόντων λόγω ανταγωνισμού, αύξηση κερδών, ιεραρχικής θέσης) οδηγούν στη σύνταξη δόλιων αναφορών. Όσο περισσότερες είναι οι ενότητες των αναφορών, τόσο μεγαλύτερη διακριτικότητα και ευελιξία υπάρχουν και, ταυτόχρονα, παρέχουν τις κατάλληλες συνθήκες στους διευθυντές για τη διάπραξη απάτης, συντάσσοντας ανακριβείς αναφορές.

Οι Krambia Kapardis M. και Papastergiou K. (2016), μέσω της έρευνας τους σχετικά με τη θυματοποίηση της απάτης στην Ελλάδα και χρησιμοποιώντας ερωτηματολόγιο για να την πραγματοποιήσει της, διαπίστωσαν ότι κανένας κλάδος ή μέγεθος εταιρείας δεν είναι απρόσβλητα από απάτη, με μεγαλύτερες επιχειρήσεις και μικρομεσαίες επιχειρήσεις να πέφτουν θύματα αυτής. Η κλοπή μετρητών, η μικροαπάτη σε μετρητά και η κλοπή περιουσιακών στοιχείων ήταν οι τρεις πιο συνηθισμένοι τύποι απάτης που διέπραξαν οι εργαζόμενοι, ενώ η σύγκρουση συμφερόντων, οι περιττές αγορές και η χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων αποκαλύφθηκαν ως οι τρεις πιο συνηθισμένοι τύποι απάτης που αφορούσε διευθυντικά στελέχη. Όπου ο δράστης κατέχει διευθυντική θέση, υπάρχει ισχυρή συσχέτιση με απώλειες λόγω απάτης, καθώς ο «διευθυντής-απατεώνας» έχει περισσότερες ευκαιρίες από έναν υπάλληλο να παρακάμψει τους εσωτερικούς ελέγχους και να διαπράξει απάτη. Επιπλέον, οι υφιστάμενοι πολύ σπάνια αμφισβητούν την εξουσία του προϊσταμένου τους, επιτρέποντας έτσι να συνεχιστεί η απάτη για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Ερωτήματα της έρευνας των Mohamed N. και Handley-Schachelor M. (2014) ήταν ποια τα μέτρα λαμβάνονται για την πρόληψη και τον εντοπισμό της λογιστικής απάτης στις οικονομικές καταστάσεις, καθώς και οι απαντήσεις που δίνονται όταν και

αν τυχόν εντοπιστεί. Για τη διενέργεια αυτής της έρευνας, πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις σε διοικητικά στελέχη δύο Μαλαισιανών βιομηχανικών επιχειρήσεων. Βασικό συμπέρασμα της έρευνας αυτής ήταν ότι, ενώ η ακεραιότητα της διοίκησης και η ανάπτυξη εσωτερικών συστημάτων για την πρόληψη της λογιστικής απάτης μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της πιθανότητας απάτης στις οικονομικές καταστάσεις, η φύση της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις ως έγκλημα, στο οποίο η εταιρεία είναι μέσο και όχι θύμα, καθιστούν απαραίτητη την επιβολή κυρώσεων από τις ρυθμιστικές αρχές με σκοπό την αποτροπή και την αντίδραση σε περίπτωση εντοπισμού λογιστικής απάτης, τη δημιουργία αξιόπιστων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς της κεφαλαιαγοράς.

Βάσει των παραπάνω ερευνών, προκύπτει η παρακάτω υπόθεση:

***H1:** Υπάρχει θετική συσχέτιση τόσο μεταξύ της διοίκησης όσο και μεταξύ των υπαλλήλων μια εταιρείας με τη διάπραξη λογιστικής απάτης.*

2. Η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης.

Οι Handoyo B. R. M. και Bayunitri B. I. (2021) πραγματοποίησαν μια μελέτη με σκοπό να κατανοήσουν εάν ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην αποφυγή της λογιστικής απάτης. Για αυτό το σκοπό, μοιράστηκε ερωτηματολόγιο σε 91 εργαζομένους ινδονησιακής εταιρείας, οι οποίοι απάντησαν σε ερωτήματα σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο και την πρόληψη της λογιστικής απάτης, βασιζόμενοι στην εμπειρία που είχαν αποκτήσει έως τότε στην εταιρεία που απασχολούνταν. Τα αποτελέσματα της παραπάνω μελέτης έδειξαν ότι το ποσοστό επιρροής του εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη της λογιστικής απάτης υπολογίστηκε στο 68,8%. Κύριο συμπέρασμα της έρευνας αυτής είναι ότι ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην αποφυγή της λογιστικής απάτης, αλλά και στην πρόληψή της, εφόσον έχει τεθεί σε λειτουργία ένα ποιοτικό και οργανωμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, το οποίο έχει ως σκοπό την διαφύλαξη και τον εντοπισμό δόλιων ενεργειών και δραστηριοτήτων και το οποίο διαχειρίζονται άτομα που τα χαρακτηρίζει επαρκή εμπιστοσύνη σχετικά με την εκπλήρωση των στόχων της οικονομικής οντότητας που σχετίζονται, με την

αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών και τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία.

Οι Sow A. N. G., Basiruddin R. Mohammad J. και Rasid, S. Z. A. (2018) διενέργησαν μια έρευνα με θέμα την πρόληψη της λογιστικής απάτης σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις στη Μαλαισία. Για σκοπούς της έρευνας, μοιράστηκαν 250 ερωτηματολόγια σε γενικούς διευθυντές, οικονομικούς διευθυντές και επόπτες μικρομεσαίων Μαλαισιανών εταιρειών, από τα οποία τα 126 ήταν έγκυρα. Συγκεκριμένα, για τον εσωτερικό έλεγχο αναφέρεται ότι ο ισχυρός εσωτερικός έλεγχος καθιστά δύσκολο για έναν απατεώνα να διαπράξει απάτη, αυξάνοντας τις πιθανότητες σύλληψης ενός απατεώνα. Ανεξάρτητα από το μέγεθος και τον τύπο του οργανισμού, πρέπει να υπάρχει αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος για την πρόληψη της απάτης, τον εντοπισμό υπεξαίρεσης και την σύνταξη αξιόπιστων οικονομικών εκθέσεων. Επίσης, χωρίς κατάλληλες λειτουργίες εποπτείας, ο εσωτερικός έλεγχος που αναπτύχθηκε δεν θα εφαρμοστεί σωστά ή ορισμένοι υπάλληλοι θα προσπαθήσουν να παρακάμψουν τους υπάρχοντες ελέγχους. Συνεπώς, τα βασικά συμπεράσματα της παρούσας έρευνας είναι ότι ένας ισχυρός, εποπτικός και αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει σημαντικά για την πρόληψη της λογιστικής απάτης σε έναν οργανισμό και ότι η κουλτούρα της ειλικρίνειας και της υψηλής ακεραιότητας, οι διαδικασίες και οι έλεγχοι κατά της απάτης, καθώς και οι κατάλληλες λειτουργίες εποπτείας έχουν θετική και σημαντική αποτελεσματικότητα στους μηχανισμούς πρόληψης απάτης.

Οι Siregar S.V. και Tenoyo B. (2015), μέσω μιας έρευνας που πραγματοποίησαν με τη χρήση ερωτηματολογίου, κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα. Διαπιστώθηκε ότι από τα 67 έγκυρα ερωτηματολόγια που έλαβαν, η πλειονότητα των ερωτηθέντων συμφωνεί ότι η απάτη είναι μια σημαντική ανησυχία των επιχειρήσεων στην Ινδονησία, οι οποίες είναι συνειδητοποιημένες σε μεγάλο βαθμό όσον αφορά τη λογιστική απάτη. Ο ανεπαρκής εσωτερικός έλεγχος και η έλλειψη ηθικών αξιών κατατάσσονται ως οι πιο πιθανοί λόγοι για τους οποίους οι οντότητες απειλούνται από απάτη, ενώ μια ορθή ηθική πολιτική και κώδικας συμπεριφοράς θεωρείται ως η πιο σημαντική διαδικασία διαχείρισης κινδύνου απάτης. Η έκθεση των εταιρειών σε κίνδυνο θα ήταν σημαντική, εάν εστίαζαν την προσοχή τους μόνο στον εντοπισμό

απάτης. Οι εταιρείες θα πρέπει να έχουν τον συνδυασμό εντοπισμού και πρόληψης απάτης για να μειώσουν τον κίνδυνο απάτης και να έχουν εφαρμόσει πολλά εργαλεία για τον εντοπισμό ή την πρόληψη της απάτης, όπως ο εσωτερικός έλεγχος. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι η πρώτη γραμμή άμυνας κατά της απάτης λόγω της γνώσης και της κατανόησης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του εσωτερικού ελέγχου. Οι εσωτερικοί ελεγκτές ενδέχεται να διαδραματίσουν διάφορους ρόλους για την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης στην οντότητα, ανάλογα με τις οδηγίες από τη διοίκηση, το διοικητικό συμβούλιο ή την επιτροπή ελέγχου.

Από τις παραπάνω έρευνες, διατυπώνεται η υπόθεση:

H2: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου και του εντοπισμού και αντιμετώπισης της λογιστικής απάτης.

3. Η επίδραση των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου

Σύμφωνα με τους Arum E. D. P. και Wahyudi I. (2021) και μετά από έρευνα σχετικά με την ποιότητα του ελέγχου και την ανίχνευση της απάτης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του ερωτηματολογίου, κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα. Οι ηθικές αξίες έχουν επίδραση στην ποιότητα του ελέγχου. Όσο μεγαλύτερη είναι η ανεξαρτησία και η ακεραιότητα των εσωτερικών ελεγκτών, τόσο καλύτερη είναι η ποιότητα του ελέγχου. Ο επαγγελματισμός επηρεάζει την ποιότητα του ελέγχου. Όσο πιο επαγγελματική είναι η στάση του εσωτερικού ελεγκτή, τόσο καλύτερη είναι η ποιότητα του ελέγχου. Η ποιότητα του ελέγχου επηρεάζει τον εντοπισμό απάτης. Όσο καλύτερη είναι η ποιότητα του ελέγχου που επιτυγχάνεται, τόσο καλύτερη είναι η ικανότητα των εσωτερικών ελεγκτών να ανιχνεύουν την απάτη. Ένα αποτελεσματικό μοντέλο ανίχνευσης απάτης από την πλευρά του εσωτερικού ελεγκτή είναι η ενίσχυση της ανεξαρτησίας, της ακεραιότητας, των επαγγελματικών δεξιοτήτων, του επαγγελματικού σκεπτικισμού και της επαγγελματικής κρίσης μέσω της ενίσχυσης της ποιότητας του ελέγχου στο σχεδιασμό της ανάθεσης, της απόκτησης αποδεικτικών στοιχείων, της ανάπτυξης ευρημάτων και της εποπτείας.

Οι Kabuye F., Nkundabanyanga S. K., Opiso J. και Nakabuye Z. (2017) πραγματοποίησαν μια έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο μοιράστηκε σε 54 εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Καμπάλα-Ουγκάντα. Θέμα της έρευνας ήταν η οργανωτική κατάσταση του εσωτερικού ελέγχου, οι ικανότητες, οι δραστηριότητες της διαχείρισης απάτης στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Με βάση τα στοιχεία της έρευνας, η ετήσια απώλεια παγκόσμιων εσόδων λόγω απάτης ανέρχεται σε 3,7 τρισεκατομμύρια δολάρια, με αποτέλεσμα οι οργανισμοί να καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες για τη θέσπιση αποτελεσματικών μέτρων διαχείρισης της απάτης για τη μείωση των ολοένα και πιο ανεπιθύμητων συνεπειών της. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας παρουσιάζουν ότι η οργανωτική κατάσταση, η ικανότητα και οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελεγκτή έχουν θετική σχέση με τη διαχείριση της απάτης. Η οργανωτική κατάσταση του εσωτερικού ελέγχου επικεντρώνεται στην ανεξαρτησία, την αντικειμενικότητα, τη διοικητική υποστήριξη και την επαγγελματική επάρκεια του εσωτερικού ελεγκτή. Επίσης, η ικανότητα του εσωτερικού ελεγκτή προέρχεται από μακρά και εντατική προετοιμασία, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης στις υποκείμενες γνώσεις, δεξιότητες και μεθόδους, καθώς και ακαδημαϊκές αρχές, και η δέσμευση για συνεχή μελέτη. Επίσης, η πιστοποίηση των εσωτερικών ελεγκτών θεωρείται ως ένα σημάδι του σημαντικού επιπέδου ικανότητας και σημαντική για την πρόοδο εντός των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, οι βασικές δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου είναι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών ελέγχων ενός οργανισμού και η επικοινωνία και η αναφορά στη διοίκηση για το πώς θα μπορούσαν να ενισχυθούν οι εσωτερικοί έλεγχοι υποδεικνύουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης σε έναν οργανισμό, διασφαλίζοντας ότι ο έλεγχος είναι καλά σχεδιασμένος και ότι υπάρχει κατάλληλο πρόγραμμα εσωτερικού ελέγχου.

Οι Drogalas G., Karagiorgos T. και Arampatzis K. (2015) πραγματοποίησαν μια έρευνα με σκοπό να εντοπίσουν τους παράγοντες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου. Για τις ανάγκες της έρευνας, μοιράστηκαν 140 ερωτηματολόγια σε εταιρείες του Ελληνικού Χρηματιστηρίου, από τα οποία έγκυρα ήταν τα 40. Ακολουθούν τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις που δόθηκαν στην παρούσα έρευνα. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μείζονος

σημασίας για τις ελληνικές επιχειρήσεις και οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου είναι: α) η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου, β) η ικανότητα της ομάδας εσωτερικού ελέγχου, γ) η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου και δ) η υποστήριξη της διοίκησης. Η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου είναι το θεμέλιο της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου, καθώς είναι ο πιο κρίσιμος παράγοντας στη μέθοδο του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, ο εσωτερικός έλεγχος είναι σημαντικός σημασία για την ελληνική επιχείρηση.

Οι Rifai M. H. και Mardijuwono A. W. (2020) έκαναν μια έρευνα, για σκοπούς της οποίας μοιράστηκε ερωτηματολόγιο σε εσωτερικούς ελεγκτές της Ινδονησίας, σχετικό με την σχέση μεταξύ της πρόληψης της απάτης και της ακεραιότητας και του εσωτερικού ελεγκτή. Μετά από ανάλυση των απαντήσεων που λήφθηκαν από το ερωτηματολόγιο, διαπιστώθηκε ότι η σχέση μεταξύ της πρόληψης απάτης και της ακεραιότητας και της οργανωτικής δέσμευσης του εσωτερικού ελεγκτή ήταν θετική. Συγκεκριμένα, εάν ένας εσωτερικός ελεγκτής χαρακτηρίζεται για την ακεραιότητά του, σημαίνει ότι θα εκτελεί πάντα μια ενέργεια που είναι κατάλληλη για τον οργανισμό, στην οποία περίπτωση είναι η πρόληψη της απάτης. Η ακεραιότητα απαιτεί από έναν ελεγκτή να έχει μια ειλικρινή, θαρραλέα, στοχαστική και υπεύθυνη στάση κατά την εκτέλεση του έργου. Όσο υψηλότερη είναι η ακεραιότητα του ελεγκτή, τόσο πιο εύκολα ο εσωτερικός ελεγκτής αποτρέπει την απάτη, καθώς η ακεραιότητα επηρεάζει την ποιότητα των αποτελεσμάτων των ελέγχων, την απόδοση των ίδιων των εσωτερικών ελεγκτών και την εμπιστοσύνη που θα έχει η επιχειρησιακή κοινότητα στο πρόσωπό τους.

Οι Zeng H., Yang L. και Shi J. (2021) έκαναν μια έρευνα σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Κίνας, κάνοντας ανάλυση δεδομένων των εταιρειών για το διάστημα 2010-2017, με σκοπό να συμπεράνουν εάν η εποπτική ικανότητα των στελεχών εσωτερικού ελέγχου επηρεάζει την εκδήλωση εταιρικής απάτης. Τα συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι η ικανότητα του στελέχους εσωτερικού ελέγχου να παρακολουθεί έχει σημαντική ανασταλτική επίδραση στην εταιρική απάτη. Η βελτίωση της οργανωτικής κατάστασης του στελέχους εσωτερικού ελέγχου ενισχύει την εποπτική ικανότητα. Διενεργήθηκε έρευνα για τη διαμεσολαβητική επίδραση του επιπέδου εσωτερικού ελέγχου στη σχέση μεταξύ της εποπτικής ικανότητας και της εταιρικής

απάτης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι όσο πιο ολοκληρωμένο είναι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και όσο πιο εξελιγμένες είναι οι εποπτικές ικανότητες του στελέχους εσωτερικού ελέγχου, τόσο πιο πιθανό είναι να αποτραπεί η εταιρική απάτη.

Η υπόθεση που προκύπτει είναι η εξής:

***H3:** Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.*

4. Η επίδραση της διοίκησης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου

Οι Ergin E. και Erturan I. E. (2019) πραγματοποίησαν μια έρευνα, διενεργώντας συνεντεύξεις με κύριο ερώτημα της έρευνας το γιατί δεν μπορεί να εντοπιστεί η απάτη. Η έρευνα υπέδειξε ότι ένας από τους αποφρακτικούς παράγοντες εντοπισμού της λογιστικής απάτης είναι οι εξαρτημένοι εσωτερικοί ελεγκτές. Ειδικότερα, οι εσωτερικοί ελεγκτές χαρακτηρίζονται ως εξαρτημένοι, διότι προσλαμβάνονται από την ανώτατη διοίκηση. Συνέπειες αυτής της ενέργειας είναι ότι η ανώτατη διοίκηση μπορεί να κατευθύνει το έργο των εσωτερικών ελεγκτών, ισχυριζόμενη ότι είναι αυτή που τους πληρώνει, σε θέματα που αυτοί επιθυμούν και απομακρύνοντας τους ελεγκτές από τη δική τους περιοχή, με απώτερο σκοπό να κρύψουν τις κακόβουλες ενέργειές τους και για να μη μπορέσουν να εντοπιστούν οι απάτες της ανώτατης διοίκησης, παρά μόνο των υπευθύνων σε χαμηλότερα στρώματα της εταιρικής πυραμίδας, υποσκιάζοντας έτσι τις δικές τους. Η έρευνα σημειώνει ότι η απώλεια, υλική (π.χ. περιουσιακά στοιχεία) ή και άυλη, λόγω των απατών της ανώτατης διοίκησης είναι πολύ υψηλότερη σε βάρος της εταιρείας, σε αντίθεση με την απώλεια λόγω των απατών των υπαλλήλων αυτής, η οποία αφορά ασήμαντα ποσά που δεν μπορούν να επηρεάσουν τη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Να σημειωθεί ότι εάν οι υπάλληλοι αντιληφθούν ότι η ανώτατη διοίκηση διαπράττει απάτη, έχουν την τάση να διαπράττουν και αυτοί, με αποτέλεσμα αυτή η στάση να γίνεται εσωτερική κουλτούρα και να επαναλαμβάνεται σαν φαύλος κύκλος. Για την αποφυγή των παραπάνω προτείνει η πρόσληψη των εσωτερικών ελεγκτών από τους μετόχους/εταίρους της οντότητας, που αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα η δουλειά τους να μην επηρεάζεται από την ανώτατη διοίκηση και να

λειτουργούν αυτόνομα, με πρόσβαση σε οποιοδήποτε στοιχείο χρειαστεί για τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου.

Ο Hazami-Ammar S. (2019) βασιζόμενος σε απαντήσεις 96 ανώτατων στελεχών ελεγκτών σε μια παγκόσμια έρευνα σχετική με τον εσωτερικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε από το Ίδρυμα Ερευνών του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IIARF), αναλύει τις αντιλήψεις των εσωτερικών ελεγκτών για την ικανότητα διερεύνησης της απάτης. Δύο συμπεράσματα που προέκυψαν είναι ότι η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ως προς τον εντοπισμό των λογιστικών απατών συσχετίζεται θετικά: α) με την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του εσωτερικού ελεγκτή, τα οποία είναι απαραίτητα χαρακτηριστικά προκειμένου να είναι τυπικός κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του και να εκτελεί τις εργασίες του αναφέροντας οποιοδήποτε πρόβλημα προκύψει κατά τη διάρκεια του ελέγχου, β) με τον αριθμό των δραστηριοτήτων που εκτελούνται από τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, που για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει ο εσωτερικός ελεγκτής να έχει την υποστήριξη της ανώτατης διοίκησης.

Από τα παραπάνω γεννάται το ερώτημα εάν τελικά η διοίκηση συμβάλλει και συνεισφέρει στον εσωτερικό έλεγχο, οπότε προκύπτει η υπόθεση:

***H4:** Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της υποστήριξης της διοίκησης και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.*

5. Η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του

Οι Drogalas G., Pazarskis M., Anagnostopoulou E. και Papachristou A. (2017) έκαναν έρευνα με θέμα την επίδραση της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου, την ευθύνη του ελεγκτή και την εκπαίδευση σε θέματα ανίχνευσης απάτης. Για τη διενέργεια της έρευνας, μοιράστηκαν σε εταιρείες, εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, 207 ερωτηματολόγια, από τα οποία τα 112 ήταν έγκυρα. Βασικό συμπέρασμα της έρευνας ήταν ότι ο εσωτερικός έλεγχος έχει πολύ μεγάλη σημασία για τον εντοπισμό της λογιστικής απάτης και τονίζεται η ανάγκη των επιχειρήσεων να επενδύσουν σε διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και εκπαίδευσης, με σκοπό τη

βελτιωμένη εταιρική απόδοση. Ο εντοπισμός της απάτης είναι δύσκολος και ένας λόγος για τον οποίο οι εσωτερικοί ελεγκτές δυσκολεύονται να εντοπίσουν και να εντοπίσουν παρατυπίες είναι επειδή δεν έχουν αρκετή εμπειρία στον εντοπισμό παραποιημένων οικονομικών δεδομένων. Η εκπαίδευση σε θέματα απάτης περιλαμβάνει προσομοίωση υποθέσεων απάτης που βοηθά τους εσωτερικούς ελεγκτές να αποκτήσουν σημαντική εμπειρία να αυξήσουν την απόδοσή τους και να βελτιώσουν την ικανότητά τους να εντοπίζουν στοιχεία που υποδηλώνουν απάτη.

Οι Bierstaker J. L., Hunton J. E. και Thibodeau J. C. (2012) αναρωτήθηκαν εάν η εκπαίδευση πάνω στο κομμάτι της απάτης θα βοηθούσε τους εσωτερικούς ελεγκτές να εντοπίσουν παράγοντες που κρύβουν τη λογιστική απάτη, δηλαδή να ανιχνεύσουν τα red flags της λογιστικής απάτης. Με σκοπό τη διαλεύκανση του παραπάνω ζητήματος, αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν ένα πείραμα. Ζήτησαν από 369 έμπειρους ελεγκτές να συμμετέχουν σε αυτό και από αυτούς οι 143 συμμετείχαν σε μια 30λεπτη εκπαιδευτική διάλεξη με θέμα τους κινδύνους της απάτης, ενώ παράλληλα οι υπόλοιποι 226 έλαβαν γνώσεις για τους γενικούς κινδύνους εσωτερικού ελέγχου. Τα αποτελέσματα του πειράματος έδειξαν ότι οι εκπαιδευμένοι περί λογιστικής απάτης ελεγκτές, σε αντίθεση με τους μη, εντόπισαν περισσότερα red flags λογιστικής απάτης, αποδεικνύοντας ότι έστω και η μέτρια εκπαίδευση επάνω στο ζήτημα της λογιστικής απάτης μπορεί να αποφέρει αποδοτικά επιτεύγματα έναντι της λογιστικής απάτης, δηλαδή τον εντοπισμό της, ακόμη και την πρόληψή της. Συγκεκριμένα, πρώτον, τα αποτελέσματα παρέχουν στοιχεία που επικυρώνουν τη σπανιότητα των πραγματικών εμπειριών απάτης των ελεγκτών. Δεύτερον, τα πειραματικά ευρήματα υποδεικνύουν ότι η ειδική εκπαίδευση για την απάτη βελτίωσε την ικανότητα των ελεγκτών να εντοπίζουν red flags κινδύνου απάτης, σε σχέση με μια ομάδα ελέγχου ελεγκτών που δεν έλαβαν τέτοια ειδική εκπαίδευση. Τρίτον, οι συμμετέχοντες που έλαβαν εκπαίδευση σε θέματα απάτης σημείωσαν υψηλότερη βαθμολογία σε ένα τεστ γνώσεων σχετικά με την απάτη μετά το πείραμα από την ομάδα ελέγχου. Συνολικά, η τρέχουσα μελέτη υποδηλώνει ότι η ειδική εκπαίδευση για την απάτη μπορεί να βελτιώσει την ικανότητα των ελεγκτών να εντοπίζουν παράγοντες κινδύνου απάτης, κάτι που αποτελεί σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας ελέγχου και όπου απαιτούνται πιθανές βελτιώσεις.

Με την παρούσα έρευνα, δημιουργείται το ερώτημα εάν υπάρχει συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για να διαπιστωθεί αυτό, προκύπτει η παρακάτω υπόθεση:

H5: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της συνεχούς εκπαίδευσης των εσωτερικών ελεγκτών και της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου.

6. Η επίδραση της τεχνολογίας στην αποτελεσματικότερη λειτουργία και εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου

Οι Hassan S. W. U., Kiran S., Gul S., Khatatbeh I. N. και Zainab B. (2023) θέλουν μέσω της έρευνας τους να αποδείξουν εάν η τεχνολογία πληροφοριών ενισχύει την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχτηκαν από 250 φοροτεχνικούς συμβούλους/λογιστές, καθώς και εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι απάντησε σε ερωτηματολόγιο που τους διανεμήθηκε. Τα αποτελέσματα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου έδειξαν, συγκεκριμένα, για τις τεχνικές πληροφορικής ότι βοηθούν σημαντικά στον εντοπισμό και τη μείωση των δόλιων δραστηριοτήτων ελαχιστοποιώντας τις ευκαιρίες, τους εξορθολογισμούς, τις πιέσεις και τις δυνατότητες των δυνητικών υπαλλήλων ή μελών της διοίκησης να διαπράξουν απάτη. Η τεχνολογία, παίζει καθοριστικό ρόλο κατά τη διάρκεια των εσωτερικών ελέγχων, οι οποίοι διαδραματίζουν, επίσης, σημαντικό ρόλο στη μείωση των περιπτώσεων απάτης.

Οι Öztürk M. S. και Usul H. (2020) εξέτασαν το θέμα ανίχνευσης λογιστικών απατών με τη χρήση εμπειρικών συστημάτων/ προγραμμάτων. Ειδικότερα, ανέλυσαν τα οικονομικά δεδομένα μιας μεγάλης επιχείρησης, τα οποία εξετάστηκαν από εμπειρικά συστήματα με σκοπό τον εντοπισμό λογιστικών λαθών ή απατών. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με το προσωπικό και τους ειδικούς που εργάζονται στην εταιρεία και αξιοποιήθηκαν τα έγγραφα και οι εκθέσεις της εταιρείας. Βασικό συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι τα έμπειρα συστήματα μπορούν να εφαρμοστούν στον τομέα του ελέγχου, καθώς οι δυνατότητες που δίνουν μπορούν να προσδιοριστούν υπάρχουσες απάτες ή παρατυπίες, καθώς και να προβλέψουν τις απάτες που ενδέχεται να προκύψουν, με απώτερο τελικό σκοπό να αποτρέπονται. Οι λογιστικές και

ελεγκτικές δραστηριότητες στις επιχειρήσεις εφαρμόζονται σε ηλεκτρονικό περιβάλλον, όχι χειροκίνητα. Επομένως, πολλές διεργασίες πραγματοποιούνται από υπολογιστές και προγράμματα. Τα έμπειρα συστήματα χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη και συμπεριφέρονται σαν άνθρωποι που είναι ειδικοί στον τομέα τους. Επίσης, ενσωματώνονται σε προγράμματα υπολογιστών. Τα έμπειρα συστήματα που βασίζονται σε κανόνες είναι τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα, εφαρμόσιμα, εύκολα στην εφαρμογή και κατανοητά έμπειρα συστήματα. Προκειμένου τα προγράμματα υπολογιστών να εκτελούν λειτουργίες από μόνα τους με βάση την τεχνητή νοημοσύνη, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται εξειδικευμένα συστήματα.

Οι Bonrath A. και Eulerich M. (2021) διενέργησαν μια ολοκληρωμένη έρευνα με σκοπό να διερευνήσουν τον ρόλο των εσωτερικών ελεγκτών στην πρόληψη και στον εντοπισμό της απάτης. Για τις ανάγκες της έρευνας, αποστάλθηκε ερωτηματολόγιο σε ανώτατα στελέχη ελέγχου σε όλη τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ελβετία. Το ερωτηματολόγιο απαρτιζόταν πάνω από 100 ερωτήσεις σχετικές με τον εσωτερικό έλεγχο και, συγκεκριμένα, δίνοντας έμφαση στην επιρροή ισχυρών περιβαλλόντων διακυβέρνησης, την αλληλεπίδραση της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου με τις επιτροπές ελέγχου και τη διαχείριση, και τη σημασία των τεχνολογικών προσεγγίσεων στον εντοπισμό κινδύνων. Το ποσοστό που το απάντησε ήταν 12,6% του συνολικού δείγματος. Ένα από τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις των ανωτάτων στελεχών ελέγχου είναι ότι η χρήση της τεχνολογίας παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για τον εντοπισμό των κινδύνων, την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης από τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Η αξία της τεχνολογίας για τον εσωτερικό έλεγχο είναι διπλή. Πρώτον, η τεχνολογία επιτρέπει μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο, ενισχύοντας τον εντοπισμό ανωμαλιών και κόκκινων σημαιών. Η πρόοδος της τεχνολογίας έχει οδηγήσει σε μεθοδολογίες όπως ο συνεχής έλεγχος, οι οποίοι μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού ελέγχου βάσει κινδύνου - μια θεμελιώδης προσέγγιση στον σύγχρονο εσωτερικό έλεγχο (Eulerich M. et al., 2020). Δεύτερον, η βελτιωμένη κατανομή πόρων που διευκολύνεται από την τεχνολογία επιτρέπει ένα ευρύτερο φάσμα εργασιών εσωτερικού ελέγχου. Τα κέρδη αποδοτικότητας από τη χρήση τεχνολογίας απελευθερώνουν πόρους, οι οποίοι στη συνέχεια μπορούν να διατεθούν σε πιο σύνθετες εργασίες ή διεξοδικές έρευνες

ανωμαλιών, οδηγώντας τελικά σε υψηλότερη ποιότητα ελέγχου. Με λίγα λόγια, η τεχνολογία υποστηρίζει τις έρευνες απάτης.

Βάσει των παραπάνω ερευνών και μέσω της παρούσας έρευνας που πραγματοποιείται, δημιουργείται το ερώτημα εάν εφαρμόζεται εξελιγμένη τεχνολογία στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου. Συνεπώς, προκύπτει η παρακάτω υπόθεση:

H6: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής εξελιγμένης τεχνολογίας και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας, δηλαδή αναλύεται η έρευνα που πραγματοποιήθηκε, με σκοπό να διαπιστωθεί η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης. Αρχικά, παρουσιάζεται το δείγμα της έρευνας. Στην συνέχεια, αναλύονται τα βασικά μέρη και οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων της παρούσας έρευνας, καθώς και οι μεταβλητές που προκύπτουν από αυτό. Τέλος, προσδιορίζονται οι μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας.

1. Δείγμα

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, στάλθηκε μέσω e-mail ερωτηματολόγιο σε άτομα που απασχολούνται με τις επιχειρήσεις ως υπάλληλοι επιχειρήσεων, διαχειριστές/διοικητικά στελέχη, λογιστές/φοροτεχνικοί σύμβουλοι, εσωτερικούς ελεγκτές ή άλλη ιδιότητα. Το ερωτηματολόγιο ήταν διαθέσιμο για το χρονικό διάστημα 12/01/2024 με 01/02/2024. Οι απαντήσεις που λήφθηκαν ήταν 146.

2. Ερωτηματολόγιο

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, δημιουργήθηκε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο μέσω των φορμών της Google και στάλθηκε μέσω e-mail στους συμμετέχοντες. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 30 ερωτήσεις σχετικές με τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης μέσω του εσωτερικού ελέγχου και διαιρείται σε επτά βασικά μέρη. Αρχικά, όμως, πριν την έναρξη των ερωτήσεων, αναλύονται τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων και, συγκεκριμένα, προσδιορίζονται η ηλικία, το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, η εργασιακή θέση και η επαγγελματική εμπειρία τους.

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου «Διάπραξη λογιστικής απάτης» αποτελείται από τις ερωτήσεις 1-9. Στο μέρος αυτό διαπιστώνεται η σχέση μεταξύ ανώτατης διοίκησης και υπαλλήλων με την εμφάνιση της λογιστικής απάτης. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις αφορούν την πιθανότητα και τους λόγους διάπραξης λογιστικής απάτης, καθώς και το βαθμό που θα επιβαρυνθεί οικονομικά η επιχείρηση-θύμα τόσο στην περίπτωση που ο δράστης είναι υπάλληλος όσο και στην περίπτωση που ο δράστης είναι μέλος της διοίκησης μιας επιχείρησης. Επίσης, προσδιορίζεται εάν οι επιβολή κυρώσεων θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των φαινομένων απάτης τόσο από τους υπαλλήλους όσο και από τη διοίκηση μιας εταιρείας.

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου «Η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης» αποτελείται από τις ερωτήσεις 10-12. Σε αυτό το μέρος οι ερωτηθέντες καλούνται να απαντήσουν εάν θεωρούν πως η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει α) στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης, β) στην πρόληψη της λογιστικής απάτης, γ) καθώς και στη μείωση των φαινομένων λογιστικής απάτης.

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου «Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή» αποτελείται από τις ερωτήσεις 13-18. Το συγκεκριμένο μέρος του ερωτηματολογίου επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά του ατόμου που καλείται από μια επιχείρηση να εκτελέσει τον εσωτερικό έλεγχο, προσδιορίζοντας αν υπάρχει αντικειμενικότητα, ικανότητα και ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Ακόμη, διαπιστώνεται εάν ο επαγγελματισμός, το επίπεδο γνώσεων και η εμπειρία του εσωτερικού ελεγκτή επηρεάζουν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου «Η επίδραση της διοίκησης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου» αποτελείται από τις ερωτήσεις 19-22. Σε αυτό το μέρος, διαπιστώνεται εάν η ανώτατη διοίκηση υποστηρίζει και επηρεάζει το έργο του εσωτερικού ελεγκτή, καθώς και αν υπάρχει επικοινωνία μεταξύ τους και αν δίνουν πρόσβαση σε όλα τα εταιρικά αρχεία και έγγραφα για την πραγματοποίηση του εσωτερικού ελέγχου.

Το πέμπτο μέρος του ερωτηματολογίου «Η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του» αποτελείται από τις ερωτήσεις 23-25. Σε αυτό το μέρος, διευκρινίζεται α) εάν οι ακαδημαϊκές γνώσεις των εσωτερικών ελεγκτών αρκούν για την πραγματοποίηση ενός αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου, β) εάν υπάρχει συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών και η παρακολούθηση σεμιναρίων σχετικά με τη λογιστική απάτη και γ) εάν οι επιχειρήσεις επενδύουν για την εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών.

Το έκτο μέρος του ερωτηματολογίου «Η επίδραση της τεχνολογίας στον εσωτερικό έλεγχο» αποτελείται από τις ερωτήσεις 26-28. Οι ερωτηθέντες ερωτούνται εάν στην επιχείρηση με την οποία ασχολούνται υπάρχει εξελιγμένος τεχνολογικός εξοπλισμός και εξελιγμένα λογιστικά προγράμματα/συστήματα, καθώς κι αν υπάρχει εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης, κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου.

Στο έβδομο και τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου γίνονται προς τους ερωτηθέντες δύο γενικές ερωτήσεις. Με την ερώτηση 29, διαπιστώνεται εάν στις επιχειρήσεις, με τις οποίες ασχολούνται οι συμμετέχοντες του ερωτηματολογίου, υπήρξε φαινόμενο λογιστικής απάτης και με τη ερώτηση 30 ερωτούνται εάν στις επιχειρήσεις αυτές εφαρμόζεται η μέθοδος τους εσωτερικού ελέγχου.

3. Ερευνητική μέθοδος

Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, εφαρμόστηκε, αρχικά, η μέθοδος της περιγραφικής στατιστικής και, στη συνέχεια, διεξήχθη ανάλυση παλινδρόμησης. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η επεξεργασία και η προετοιμασία του ερωτηματολογίου έγινε τις φόρμες του Google. Τα δεδομένα των απαντήσεων διεξήχθησαν από τις φόρμες του Google σε υπολογιστικό φύλλο Excel. Επίσης, τα διαγράμματα που απεικονίζονται στην περιγραφική στατική αντλήθηκαν από τις φόρμες του Google. Τέλος, για την επιπλέον επεξεργασία των δεδομένων και των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, και κυρίως για την ανάλυση της παλινδρόμησης, χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα SPSS.

4. Μεταβλητές

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι ερευνητικές μέθοδοι που θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα εργασία είναι η περιγραφική στατιστική και η ανάλυση παλινδρόμησης. Για τις ανάγκες της τελευταίας, μετατράπηκαν όλες οι μεταβλητές σε συνεχείς και ορίστηκαν 2 εξαρτημένες μεταβλητές και 6 ανεξάρτητες μεταβλητές. Οι 2 εξαρτημένες μεταβλητές, που είναι και οι κυριότερες της παρούσας εργασίας, είναι «η εμφάνιση λογιστικής απάτης»-V₁ (1^ο μέρος ερωτηματολογίου) και η «η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου»-V₂ (2^ο μέρος ερωτηματολογίου). Οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι 6 και, ειδικότερα, είναι «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τους υπαλλήλους»-V₃ και «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τη διοίκηση»-V₄ (1^ο μέρος ερωτηματολογίου), «τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή»-V₅ (3^ο μέρος ερωτηματολογίου), «η επιρροή της διοίκησης»-V₆ (4^ο μέρος ερωτηματολογίου), «η εφαρμογή εκπαίδευσης για τον εσωτερικό ελεγκτή»-V₇ (5^ο μέρος ερωτηματολογίου) και «η εφαρμογή εξελιγμένης τεχνολογίας»-V₈ (6^ο μέρος ερωτηματολογίου). Στον παρακάτω πίνακα, σημειώνονται όλες οι παραπάνω μεταβλητές και οι έρευνες με τις οποίες συνδέονται.

Ονομασία μεταβλητής	Μεταβλητή	Έρευνες	
V1	Εμφάνιση λογιστικής απάτης	εξαρτημένη	Krambia Kapardis M. και Papastergiou K. (2016)
V2	Εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου	εξαρτημένη	Handoyo B. R. M., και Bayunitri B. I. (2021), Sow A. N. G., Basiruddin R., Mohammad J. και Rasid S. Z. A. (2018), Siregar S.V. και Tenoyo B. (2015)
V3	Διάπραξη απάτης από υπαλλήλους	ανεξάρτητη	Nawawi A. και Salin A. S. A. P. (2018)
V4	Διάπραξη απάτης από τη διοίκηση	ανεξάρτητη	Rahrovi Dastjerdi A., Foroghi D. και Kiani G. H. (2019)
V5	Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή	ανεξάρτητη	Arum E. D. P. και Wahyudi I. (2021), Kabuye F., Nkundabanyanga S. K., Opiso J. και Nakabuye Z. (2017), Drogalas G., Karagiorgos T. και Arampatzis K. (2015), Rifai M. H. και Mardijuwono A. W. (2020), Zeng H., Yang L. και Shi J. (2021),

V6	Επιρροή διοίκησης	ανεξάρτητη	Hazami-Ammar S. (2019), Ergin E. και Erturan I. E. (2019)
V7	Εφαρμογή εκπαίδευση για εσωτερικό ελεγκτή	ανεξάρτητη	Bierstaker J. L., Hunton J. E. και Thibodeau J. C. (2012), Drogalas G., Pazarskis M., Anagnostopoulou E. και Papachristou A. (2017)
V8	Εφαρμογή εξελιγμένης τεχνολογίας	ανεξάρτητη	Hassan S. W. U., Kiran S., Gul S., Khatatbeh I. N. και Zainab B. (2023) , Öztürk M. S. και Usul H. (2020), Bonrath A. και Eulerich M. (2021)

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα ενότητα πραγματοποιείται η ανάλυση των δεδομένων των απαντήσεων των συμμετεχόντων της έρευνας. Όπως τονίστηκε στο τέλος της προηγούμενης ενότητας, για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, χρησιμοποιήθηκαν οι φόρμες του Google και τα προγράμματα Microsoft Excel και IBM SPSS Statistics, με σκοπό την πραγματοποίηση της περιγραφικής στατιστικής και της ανάλυσης παλινδρόμησης.

1. Περιγραφική Στατιστική

Με τη μέθοδο της περιγραφικής στατιστικής, θα γίνει παρουσίαση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου και για κάθε ερώτηση ξεχωριστά, με τη χρήση πινάκων και γραφημάτων. Τα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν ήταν στο σύνολο 146, απεσταλμένο σε άτομα που ασχολούνται με τις επιχειρήσεις ως υπάλληλοι, διαχειριστές/διοικητικά στελέχη, λογιστές/φοροτεχνικοί σύμβουλοι, εσωτερικοί ελεγκτές ή άλλη ιδιότητα.

Όπως αποτυπώθηκε στη μεθοδολογία έρευνας, το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από επτά βασικά μέρη και 30 ερωτήσεις. Πριν την απάντηση των 30 ερωτήσεων, αποτυπώνονται τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων της έρευνας και, συγκεκριμένα, η ηλικία, το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, η εργασιακή θέση και η επαγγελματική εμπειρία τους.

Δημογραφικά στοιχεία

Στα παρακάτω γραφήματα και πίνακες αποτυπώνονται τα αποτελέσματα των δημογραφικών στοιχείων. Ειδικότερα:

- Ηλικία

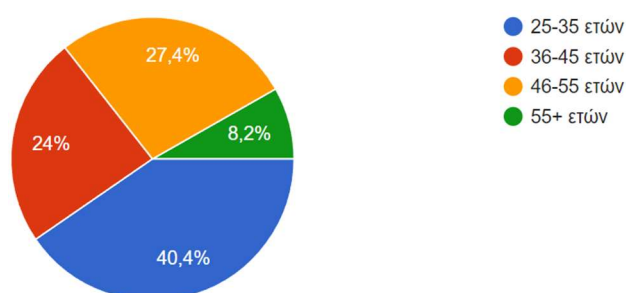
Όπως απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, δηλαδή το 40.4%, έχουν ηλικία 25-35 χρονών, το 27.4% είναι 46-55

ετών, το 24% είναι 36-45 ετών και το μικρότερο ποσοστό, δηλαδή το 8.2%, είναι άνω των 55 χρονών.

Ηλικία:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	25-35 ετών	59	40,4	40,4	40,4
	36-45 ετών	35	24,0	24,0	64,4
	46-55 ετών	40	27,4	27,4	91,8
	55+ ετών	12	8,2	8,2	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 1: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων - ηλικία

Γράφημα 1: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων - ηλικία

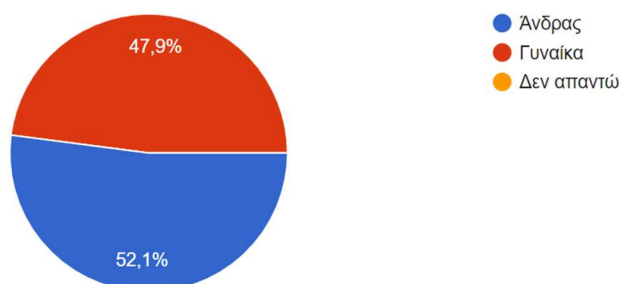
- Φύλο

Το 52.1% το συμμετεχόντων ήταν άνδρες και το 47.9% ήταν γυναίκες.

Φύλο:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	76	52,1	52,1	52,1
	Γυναίκα	70	47,9	47,9	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων - φύλο

Γράφημα 2: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων - φύλο

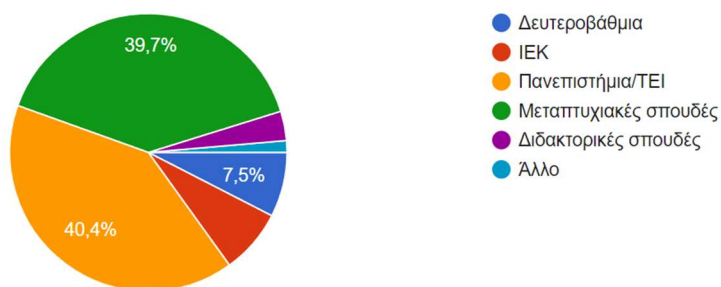
- Επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης των περισσότερων ερωτηθέντων ήταν πανεπιστήμια/ΤΕΙ και μεταπτυχιακές σπουδές με ποσοστό 40.4% και 39.7% αντίστοιχα. Από 7.5% έχουν τελειώσει ΙΕΚ και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ το 3.4% έχει εκπληρώσει διδακτορικές σπουδές και το υπόλοιπο 1.4% έχει ολοκληρώσει διαφορετικού είδους σπουδές από τα προαναφερθέντα.

Επίπεδο εκπαίδευσης:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άλλο	2	1,4	1,4	1,4
Δευτεροβάθμια	11	7,5	7,5	8,9
Διδακτορικές σπουδές	5	3,4	3,4	12,3
ΙΕΚ	11	7,5	7,5	19,9
Μεταπτυχιακές σπουδές	58	39,7	39,7	59,6
Πανεπιστήμια/ΤΕΙ	59	40,4	40,4	100,0
Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 3: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων – επίπεδο εκπαίδευσης

Γράφημα 3: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων – επίπεδο εκπαίδευσης

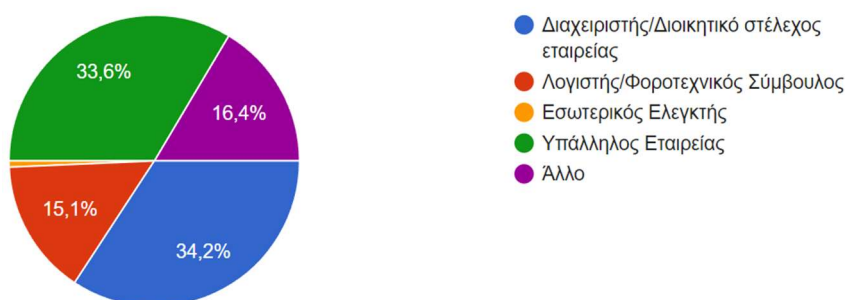
- Εργασιακή θέση:

Το 34.2% και το 33.6% του δείγματος ήταν διαχειριστές/διοικητικά στελέχη και υπάλληλοι εταιρείας αντίστοιχα, το 15.1% ήταν λογιστές/φοροτεχνικοί σύμβουλοι, ενώ το 0,7% ήταν εσωτερικοί ελεγκτές και το 16.4% έχουν διαφορετική ιδιότητα από τις προαναφερθείσες. Συγκεκριμένα, από το 16.4%, ένα μεγάλο μέρος αποτέλεσαν εξωτερικούς ελεγκτές, αλλά, λόγω εκ παραδρομής λάθους στο ερωτηματολόγιο, επέλεξαν την απάντηση «Άλλο» από τις διαθέσιμες επιλογές του συγκεκριμένου ερωτήματος.

Εργασιακή θέση:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άλλο	24	16,4	16,4	16,4
	Διαχειριστής/Διοικητικό στέλεχος εταιρείας	50	34,2	34,2	50,7
	Εσωτερικός Ελεγκτής	1	,7	,7	51,4
	Λογιστής/Φοροτεχνικός Σύμβουλος	22	15,1	15,1	66,4
	Υπάλληλος Εταιρείας	49	33,6	33,6	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 4: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων – εργασιακή θέση

Γράφημα 4: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων – εργασιακή θέση

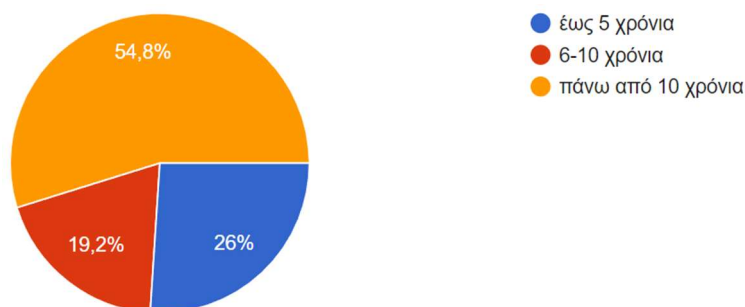
- Επαγγελματική εμπειρία

Το 54.8% του δείγματος έχει επαγγελματική εμπειρία πάνω από 10 χρόνια, το 26% έχει εμπειρία έως 5 χρόνια, ενώ το υπόλοιπο 19.2% έχει επαγγελματική εμπειρία 6-10 χρόνια.

Επαγγελματική εμπειρία:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6-10 χρόνια	28	19,2	19,2	19,2
	έως 5 χρόνια	38	26,0	26,0	45,2
	πάνω από 10 χρόνια	80	54,8	54,8	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 5: Αποτελέσματα δημογραφικών στοιχείων – επαγγελματική εμπειρία

Γράφημα 5: Γράφημα δημογραφικών στοιχείων – επαγγελματική εμπειρία

Αφού έγινε ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων των συμμετεχόντων, ακολουθεί η ανάλυση των απαντήσεων τους στις 30 ερωτήσεις του ερωτηματολογίου μία προς μία. Να σημειωθεί μια λεπτομέρεια σχετικά με τις απαντήσεις. Στις περισσότερες ερωτήσεις, οι ερωτηθέντες καλούνται να απαντήσουν ως προς το βαθμό που κάποια μεταβλητή επηρεάζεται, ανάλογα με την ερώτηση που τίθεται. Οι απαντήσεις κυμαίνονται από το «Καθόλου» έως το «Πάρα πολύ» και, ειδικότερα, η κωδικοποίηση των επιλογών απάντησης είναι η εξής:

- 1 = Καθόλου
- 2 = Λίγο
- 3 = Αρκετά
- 4 = Πολύ
- 5 = Πάρα πολύ

1^ο Μέρος: Διάπραξη λογιστικής απάτης (Ερωτήσεις 1-9)

- Ερώτηση 1: *Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένας υπάλληλος μιας επιχείρησης;*

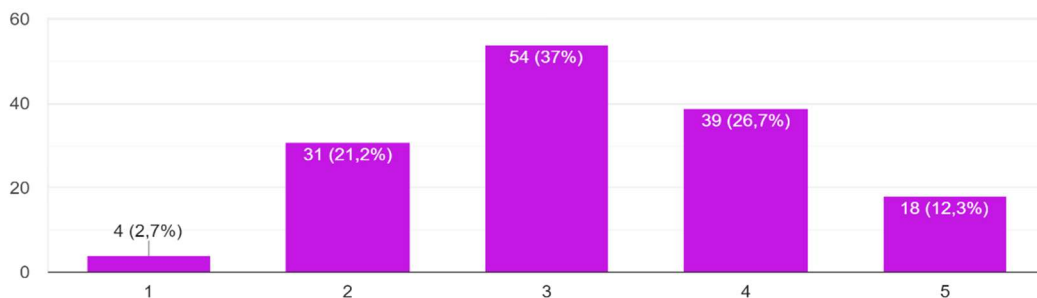
Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (37%) θεωρεί πως υπάρχει «Αρκετή» πιθανότητα διάπραξης λογιστικής απάτης από έναν υπάλληλο μιας εταιρείας. Οι 39 από τους 146 θεωρούν πως υπάρχει «Πολύ» μεγάλη πιθανότητα και 18 άτομα πιστεύουν ότι υπάρχει «Πάρα πολύ» μεγάλη πιθανότητα να διαπράξουν απάτη οι εργαζόμενοι. Από την άλλη, το 21.2% των συμμετεχόντων επέλεξε την απάντηση «Λίγο» και το 2.7% την απάντηση «Καθόλου», όσον αφορά τη διάπραξη απάτης από υπαλλήλους μια οντότητας.

1. Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένας υπάλληλος μιας επιχείρησης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	2,7	2,7	2,7
	Λίγο	31	21,2	21,2	24,0
	Αρκετά	54	37,0	37,0	61,0
	Πολύ	39	26,7	26,7	87,7
	Πάρα πολύ	18	12,3	12,3	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 6: Αποτελέσματα ερώτησης 1

1. Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένας υπάλληλος μιας επιχείρησης;
146 απαντήσεις

Γράφημα 6: Γράφημα ερώτησης 1

- Ερώτηση 2: Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν έναν υπάλληλο στη διάπραξη λογιστικής απάτης;

Οι συμμετέχοντες απαντούν κατά πόσο ο χαμηλός μισθός/μη αύξηση μισθού, το ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον και η μη αναγνώριση επαγγελματικής απόδοσης από τη διοίκηση μπορεί να ωθήσουν έναν υπάλληλο στη διάπραξη λογιστικής απάτης.

2. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν έναν υπάλληλο στη διάπραξη λογιστικής απάτης; [Χαμηλός μισθός/Μη αύξηση μισθού]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετά	55	37,7	37,7	37,7
	Καθόλου	8	5,5	5,5	43,2
	Λίγο	30	20,5	20,5	63,7
	Πάρα πολύ	17	11,6	11,6	75,3
	Πολύ	36	24,7	24,7	100,0
Total		146	100,0	100,0	

2. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν έναν υπάλληλο στη διάπραξη λογιστικής απάτης; [Ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον]

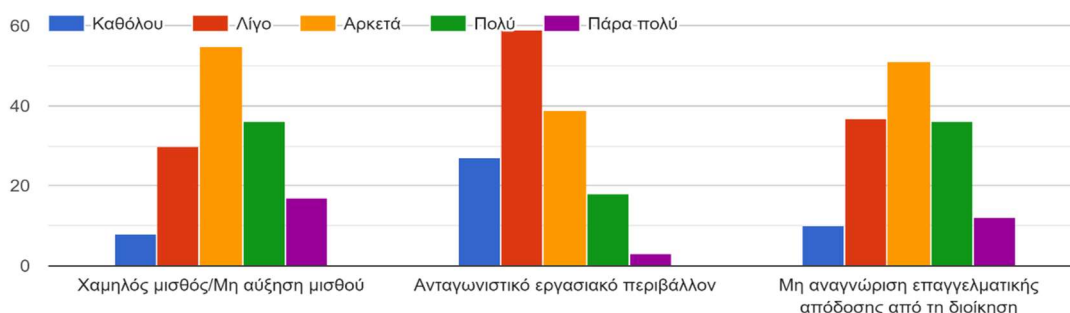
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετά	39	26,7	26,7	26,7
	Καθόλου	27	18,5	18,5	45,2
	Λίγο	59	40,4	40,4	85,6
	Πάρα πολύ	3	2,1	2,1	87,7
	Πολύ	18	12,3	12,3	100,0
Total		146	100,0	100,0	

2. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν έναν υπάλληλο στη διάπραξη λογιστικής απάτης; [Μη αναγνώριση επαγγελματικής απόδοσης από τη διοίκηση]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετά	51	34,9	34,9	34,9
	Καθόλου	10	6,8	6,8	41,8
	Λίγο	37	25,3	25,3	67,1
	Πάρα πολύ	12	8,2	8,2	75,3
	Πολύ	36	24,7	24,7	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 7: Αποτελέσματα ερώτησης 2

2. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν έναν υπάλληλο στη διάπραξη λογιστικής απάτης;

Γράφημα 7: Γραφήματα ερώτησης 2

Παρατηρώντας τον πίνακα αποτελεσμάτων και τα γραφήματα της ερώτησης 2:

- το 37.7% του δείγματος θεωρεί ότι ο χαμηλός μισθός/μη αύξηση μισθού ωθεί «Αρκετά» στη διάπραξη απάτης από υπάλληλο και το 24.7% πιστεύει ότι τον ωθεί «Πολύ»,
- το 40.4% των ερωτηθέντων απάντησε ότι το ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον ωθεί «Λίγο» έναν εργαζόμενο στην απάτη και το 26.7% απάντησε ότι τον ωθεί «Αρκετά»,
- όσον αφορά τη μη αναγνώριση επαγγελματικής απόδοσης από τη διοίκηση ως λόγο ώθησης ενός υπαλλήλου σε λογιστική απάτη, οι 51 απάντησαν «Αρκετά», οι 37 «Λίγο», οι 36 «Πολύ» και οι υπόλοιποι 22 από τους 146 συμμετέχοντες στην έρευνα απάντησαν «Πάρα πολύ» κατά 8.2% και «Καθόλου» κατά 6.8%.

Από τα παραπάνω, ο χαμηλός μισθός/μη αύξηση μισθού και η μη αναγνώριση επαγγελματικής απόδοσης και, κυρίως, η τελευταία αποτελεί τον κυρίαρχο λόγο από τους τρεις που θα ωθούσε έναν υπάλληλο στην διάπραξη λογιστικής απάτης, σύμφωνα με τις απαντήσεις του δείγματος.

- Ερώτηση 3: Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από τον υπάλληλο θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

Στην ερώτηση αυτή παρατηρεί μια ισοπαλία. 46 άτομα θεωρούν ότι η διάπραξη απάτης από υπάλληλο θα επιβαρύνει «Αρκετά» οικονομικά την επιχείρηση-θύμα, άλλα 46 άτομα θεωρούν ότι θα την επιβαρύνει «Πολύ» και 47 άτομα θεωρούν ότι η επιχείρηση θα επιβαρυνθεί «Πάρα πολύ», αν ένας υπάλληλος διαπράξει απάτη. Μόλις

ποσοστό 4.8% θεωρεί ότι ένας υπάλληλος ως δράστης λογιστικής απάτης θα επιβαρύνει οικονομικά «Λίγο» έως και «Καθόλου» την επιχείρηση.

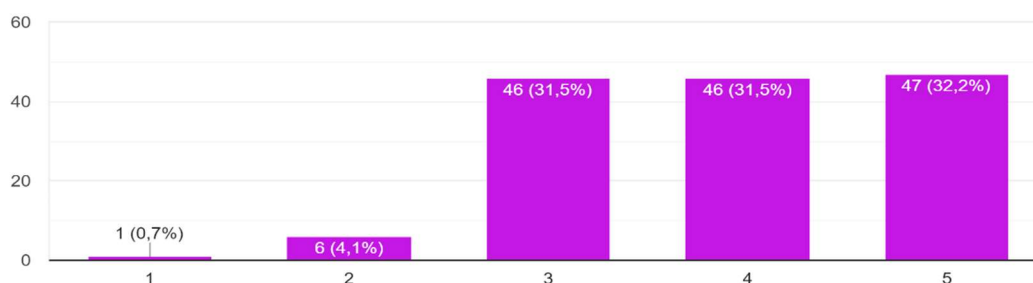
3. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από τον υπάλληλο θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	6	4,1	4,1	4,8
	Αρκετά	46	31,5	31,5	36,3
	Πολύ	46	31,5	31,5	67,8
	Πάρα πολύ	47	32,2	32,2	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 8: Αποτελέσματα ερώτησης 3

3. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από τον υπάλληλο θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

146 απαντήσεις

Γράφημα 8: Γράφημα ερώτησης 3

- **Ερώτηση 4:** Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένα διοικητικό στέλεχος (π.χ. πρόεδρος, αντιπρόεδρος, διαχειριστής, κτλ) μιας επιχείρησης;

Το 42.5% και 34.9% του δείγματος πιστεύει ότι υπάρχει, αντίστοιχα, «Πάρα πολύ» και «Πολύ» μεγάλη πιθανότητα διάπραξης λογιστικής απάτης από ένα διοικητικό στέλεχος, το 15.1% θεωρεί «Αρκετά», ενώ μόνο 6.8% και 0.7% θεωρεί πως ένα διοικητικό στέλεχος έχει, αντίστοιχα, «Λίγη

» και «Καθόλου» πιθανότητα να γίνει δράστης λογιστικής απάτης.

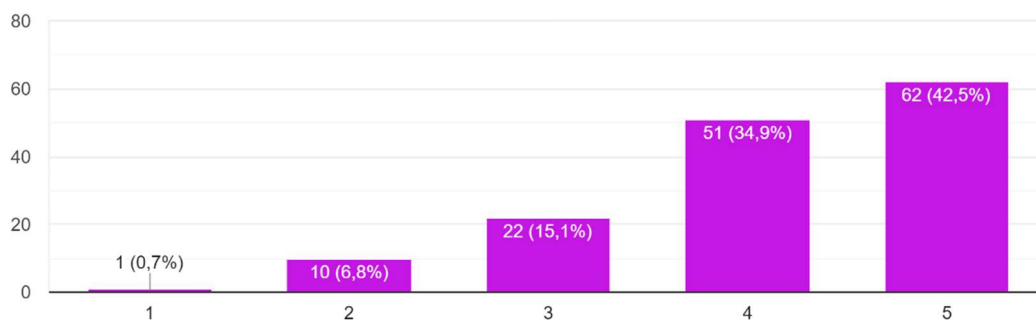
4. Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένα διοικητικό στέλεχος (π.χ. πρόεδρος, αντιπρόεδρος, διαχειριστής, κτλ) μιας επιχείρησης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	10	6,8	6,8	7,5
	Αρκετά	22	15,1	15,1	22,6
	Πολύ	51	34,9	34,9	57,5
	Πάρα πολύ	62	42,5	42,5	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 9: Αποτελέσματα ερώτησης 4

4. Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένα διοικητικό στέλεχος (π.χ. πρόεδρος, αντιπρόεδρος, διαχειριστής, κτλ) μιας επιχείρησης;

146 απαντήσεις

Γράφημα 9: Γράφημα ερώτησης 4

- **Ερώτηση 5:** Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν ένα διοικητικό στέλεχος στη διάπραξη λογιστικής απάτης;

Το δείγμα του ερωτηματολογίου απαντά κατά πόσο η αύξηση εισοδημάτων/κερδών, ο ανταγωνισμός και η μη αναβάθμιση ιεραρχικής θέσης μπορεί να ωθήσουν ένα διοικητικό στέλεχος στη διάπραξη λογιστικής απάτης.

5. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν ένα διοικητικό στέλεχος στη διάπραξη λογιστικής απάτης; [Αύξηση εισοδημάτων/κερδών]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετά	40	27,4	27,4	27,4
	Καθόλου	1	,7	,7	28,1
	Λίγο	14	9,6	9,6	37,7
	Πάρα πολύ	40	27,4	27,4	65,1
	Πολύ	51	34,9	34,9	100,0
Total		146	100,0	100,0	

5. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν ένα διοικητικό στέλεχος στη διάπραξη λογιστικής απάτης; [Ανταγωνισμός]

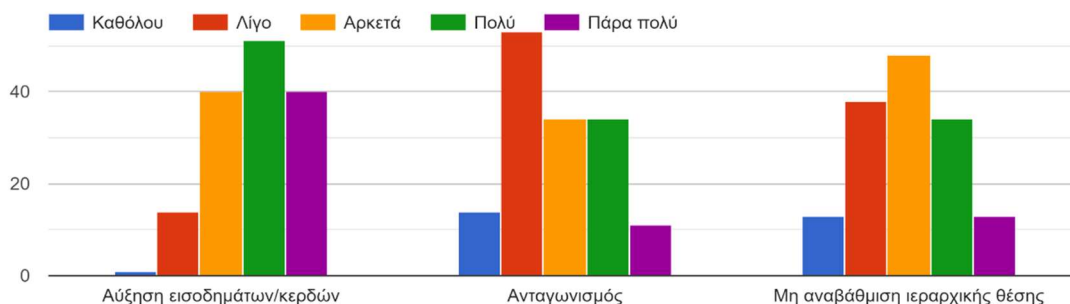
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετά	34	23,3	23,3	23,3
	Καθόλου	14	9,6	9,6	32,9
	Λίγο	53	36,3	36,3	69,2
	Πάρα πολύ	11	7,5	7,5	76,7
	Πολύ	34	23,3	23,3	100,0
Total		146	100,0	100,0	

5. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν ένα διοικητικό στέλεχος στη διάπραξη λογιστικής απάτης; [Μη αναβάθμιση ιεραρχικής θέσης]

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αρκετά	48	32,9	32,9	32,9
	Καθόλου	13	8,9	8,9	41,8
	Λίγο	38	26,0	26,0	67,8
	Πάρα πολύ	13	8,9	8,9	76,7
	Πολύ	34	23,3	23,3	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 10: Αποτελέσματα ερώτησης 5

5. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν ένα διοικητικό στέλεχος στη διάπραξη λογιστικής απάτης;

Γράφημα 10: Γραφήματα ερώτησης 5

Παρατηρώντας τον πίνακα αποτελεσμάτων και τα γραφήματα της ερώτησης 5:

- το 34.9% του δείγματος θεωρεί ότι η αύξηση εισοδημάτων/κερδών ωθεί «Πολύ» στη διάπραξη απάτης από διοικητικό στέλεχος και από 27.4%, ξεχωριστά για την κάθε επιλογή, πιστεύει ότι τον ωθεί «Αρκετά» και «Πάρα πολύ», ενώ το υπόλοιπο ποσοστό θεωρεί ότι «Λίγο» ή και «Καθόλου»,
- το 36.3% των ερωτηθέντων απάντησε ότι ο ανταγωνισμός ωθεί «Λίγο» ένα μέλος της διοίκησης στην απάτη και από 23.3% ξεχωριστά για την κάθε επιλογή απάντησε ότι το ωθεί «Πολύ» και «Αρκετά»,
- όσον αφορά τη μη αναβάθμιση ιεραρχικής θέσης ως λόγο ώθησης ενός διοικητικού στελέχους σε λογιστική απάτη, το 32.9% απάντησε «Αρκετά», το 26% απάντησε «Λίγο», το 23.3% απάντησε «Πολύ» και από 8.9% ξεχωριστά για κάθε επιλογή απάντησε «Πάρα πολύ» και «Καθόλου».

Από τα παραπάνω, η αύξηση εισοδημάτων/κερδών αποτελεί τον κυρίαρχο λόγο από τους τρεις που θα ωθούσε ένα διοικητικό στέλεχος στην διάπραξη λογιστικής απάτης, σύμφωνα με τις απαντήσεις του δείγματος.

- Ερώτηση 6: Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από ένα διοικητικό στέλεχος θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

Το 43.8% και το 39% των συμμετεχόντων στην έρευνα θεωρεί πως ένα διοικητικό στέλεχος-δράστης λογιστικής απάτης θα επιβαρύνει οικονομικά «Πάρα πολύ» και «Πολύ», αντίστοιχα, την επιχείρηση-θύμα. Την επιλογή «Αρκετά» απάντησε το 14.4%

και «Λίγο» απάντησε το 2.7%, ενώ κανένας από το σύνολο του δείγμα δεν επέλεξε την απάντηση «Καθόλου» στην συγκεκριμένη ερώτηση.

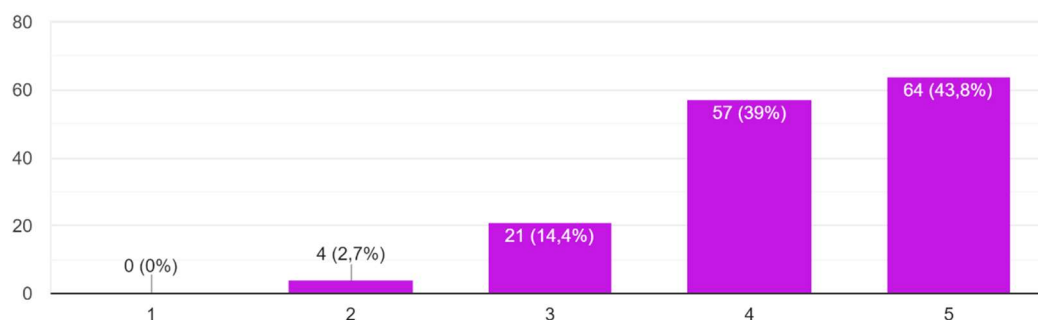
6. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από ένα διοικητικό στέλεχος θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	4	2,7	2,7	2,7
	Αρκετά	21	14,4	14,4	17,1
	Πολύ	57	39,0	39,0	56,2
	Πάρα πολύ	64	43,8	43,8	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 11: Αποτελέσματα ερώτησης 6

6. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από ένα διοικητικό στέλεχος θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

146 απαντήσεις

Γράφημα 11: Γράφημα ερώτησης 6

- Ερώτηση 7: Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για έναν υπάλληλο να διαπράξει λογιστική απάτη;

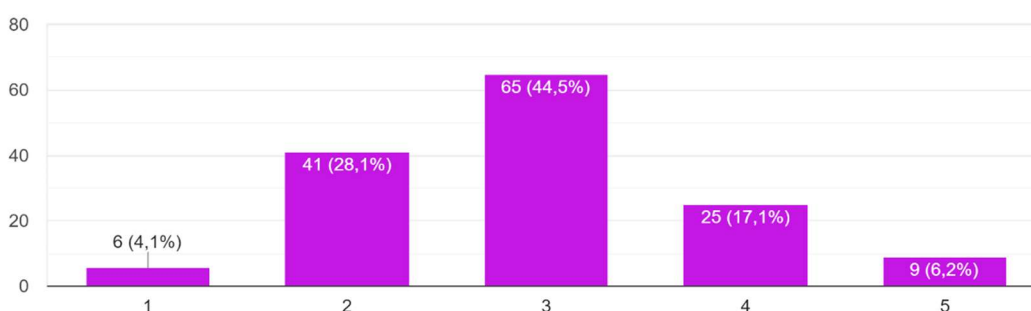
Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (44.5%) θεωρεί πως είναι «Αρκετά» εύκολο για έναν υπάλληλο να διαπράξει λογιστική απάτη. Το 28.1% επέλεξε την απάντηση «Λίγο», το 17.1% την απάντηση «Πολύ», το 6.2% την απάντηση «Πάρα πολύ» και το 4.1% την απάντηση «Καθόλου».

7. Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για έναν υπάλληλο να διαπράξει λογιστική απάτη;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	4,1	4,1	4,1
	Λίγο	41	28,1	28,1	32,2
	Αρκετά	65	44,5	44,5	76,7
	Πολύ	25	17,1	17,1	93,8
	Πάρα πολύ	9	6,2	6,2	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 12: Αποτελέσματα ερώτησης 7

7. Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για έναν υπάλληλο να διαπράξει λογιστική απάτη;
146 απαντήσεις

Γράφημα 12: Γραφημα ερώτησης 7

- **Ερώτηση 8:** Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για ένα διοικητικό στέλεχος να διαπράξει λογιστική απάτη;

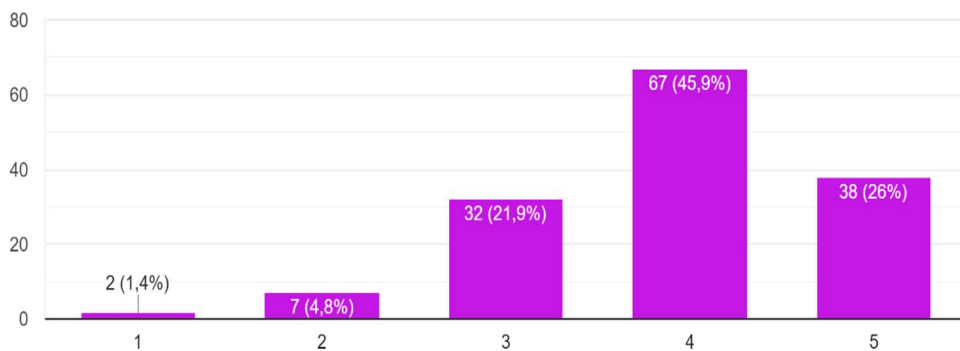
Το 45.9% των συμμετεχόντων θεωρεί είναι «Πολύ» εύκολο για να ένα διοικητικό στέλεχος να διαπράξει λογιστική απάτη και, μάλιστα, το 26% θεωρεί πως είναι «Πάρα πολύ» εύκολο. Το 21.9% του δείγματος θεωρεί πως είναι «Αρκετά» εύκολο, ενώ το 4.8% επέλεξε την απάντηση «Λίγο» και το 1,4% απάντησε «Καθόλου».

8. Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για ένα διοικητικό στέλεχος να διαπράξει λογιστική απάτη;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1,4	1,4	1,4
	Λίγο	7	4,8	4,8	6,2
	Αρκετά	32	21,9	21,9	28,1
	Πολύ	67	45,9	45,9	74,0
	Πάρα πολύ	38	26,0	26,0	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 13: Αποτελέσματα ερώτησης 8

8. Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για ένα διοικητικό στέλεχος να διαπράξει λογιστική απάτη;
146 απαντήσεις

Γράφημα 13: Γράφημα ερώτησης 8

- **Ερώτηση 9:** Θεωρείτε πως η εφαρμογή και επιβολή κυρώσεων στους δράστες της λογιστικής απάτης, ανεξαρτήτως ιδιότητας, θα έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή διάπραξης της λογιστικής απάτης;

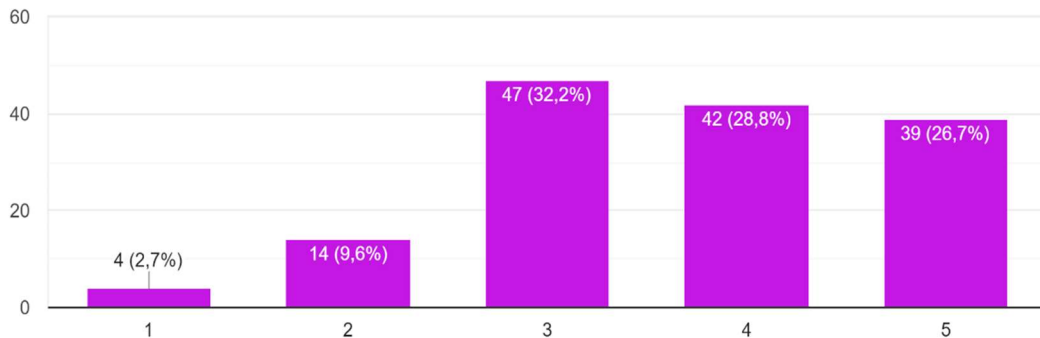
Οι επικρατέστερες απαντήσεις στην παρούσα ερώτηση είναι «Αρκετά» με ποσοστό 32.2%, «Πολύ» με ποσοστό 28.8% και «Πάρα πολύ» με ποσοστό 26.7%. Μόνο 14 άτομα απάντησαν «Λίγο» και 4 άτομα επέλεξαν την απάντηση «Καθόλου». Άρα, σε γενικές γραμμές, πιστεύεται ότι η επιβολή κυρώσεων θα συμβάλλει στην αποφυγή διάπραξης της λογιστικής απάτης.

9. Θεωρείτε πως η εφαρμογή και επιβολή κυρώσεων στους δράστες της λογιστικής απάτης, ανεξαρτήτως ιδιότητας, θα έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή διάπραξης της λογιστικής απάτης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	2,7	2,7	2,7
	Λίγο	14	9,6	9,6	12,3
	Αρκετά	47	32,2	32,2	44,5
	Πολύ	42	28,8	28,8	73,3
	Πάρα πολύ	39	26,7	26,7	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 14: Αποτελέσματα ερώτησης 9

9. Θεωρείτε πως η εφαρμογή και επιβολή κυρώσεων στους δράστες της λογιστικής απάτης, ανεξαρτήτως ιδιότητας, θα έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή διάπραξης της λογιστικής απάτης;
146 απαντήσεις

Γράφημα 14: Γράφημα ερώτησης 9

2^ο Μέρος: Η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης (Ερωτήσεις 10-12)

- Ερώτηση 10: Συμβάλλει ο εσωτερικός έλεγχος στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης?

Το 47.3% και το 39.7% των ερωτηθέντων θεωρούν πως η εφαρμογή της μεθόδου του εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει «Πάρα πολύ» και «Πολύ», αντίστοιχα, στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης. Το 9.6% έχει απαντήσει «Αρκετά» και το 3.4% έχει επιλέξει την απάντηση «Λίγο», ενώ κανένας από το σύνολο των 146 συμμετεχόντων δεν επέλεξε την απάντηση «Καθόλου».

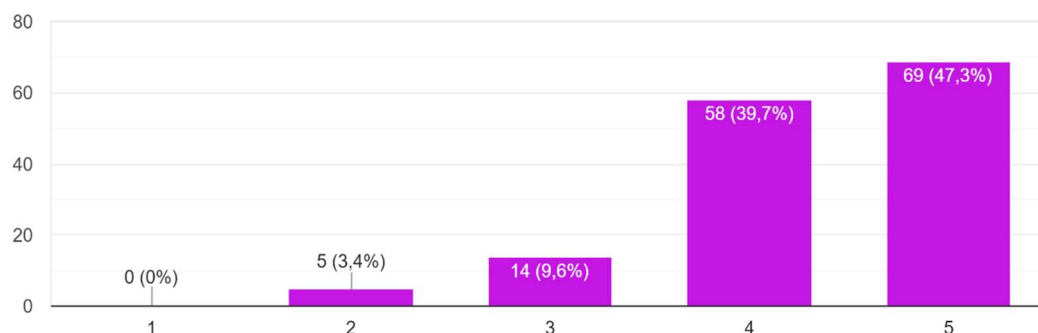
10. Συμβάλλει ο εσωτερικός έλεγχος στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	5	3,4	3,4	3,4
	Αρκετά	14	9,6	9,6	13,0
	Πολύ	58	39,7	39,7	52,7
	Πάρα πολύ	69	47,3	47,3	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 15: Αποτελέσματα ερώτησης 10

10. Συμβάλλει ο εσωτερικός έλεγχος στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης?

146 απαντήσεις

Γράφημα 15: Γράφημα ερώτησης 10

• **Ερώτηση 11:** Μπορεί η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να οδηγήσει στην πρόληψη της λογιστικής απάτης?

Από τους 146 συμμετέχοντες στην έρευνα, οι 125 απάντησαν ότι ο εσωτερικός έλεγχος θα οδηγήσει «Πάρα πολύ» (44.5%) και «Πολύ» (41.1%) στην πρόληψη της λογιστικής απάτης. Ένα ποσοστό του δείγματος, ίσο με 11%, έδωσε την απάντηση «Αρκετά», ενώ ένα μικρό ποσοστό, ίσο με 3.4%, επέλεξε την απάντηση «Λίγο» (2.7%) και «Καθόλου» (0.7%).

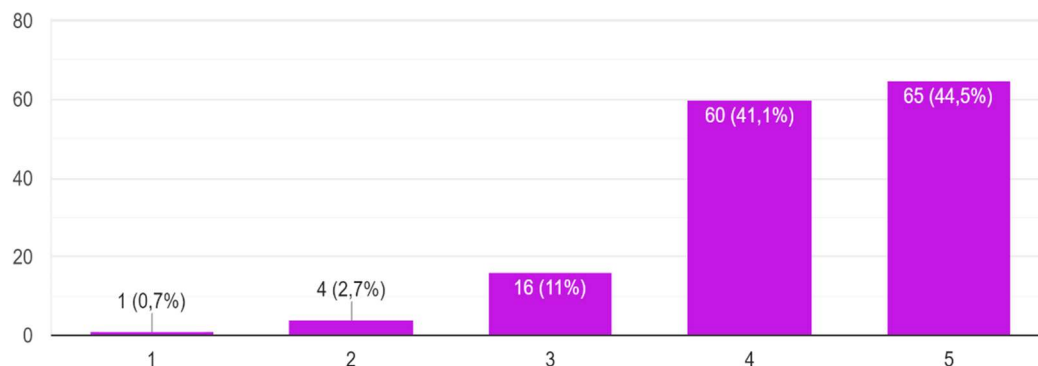
11. Μπορεί η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να οδηγήσει στην πρόληψη της λογιστικής απάτης?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	4	2,7	2,7	3,4
	Αρκετά	16	11,0	11,0	14,4
	Πολύ	60	41,1	41,1	55,5
	Πάρα πολύ	65	44,5	44,5	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 16: Αποτελέσματα ερώτησης 11

11. Μπορεί η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να οδηγήσει στην πρόληψη της λογιστικής απάτης?

146 απαντήσεις

Γράφημα 16: Γράφημα ερώτησης 11

- Ερώτηση 12: Μπορεί με την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να μειωθεί η εμφάνιση φαινομένων απάτης;

Από τους 146 συμμετέχοντες στην έρευνα, οι 121 απάντησαν ότι με τον εσωτερικό έλεγχο μπορεί να μειωθεί η εμφάνιση φαινομένων λογιστικής απάτης «Πολύ» (44.5%) και «Πάρα πολύ» (38.4%). Ένα ποσοστό του δείγματος, ίσο με 13%, έδωσε την απάντηση «Αρκετά», ενώ ένα μικρό ποσοστό, ίσο με 4.1%, επέλεξε την απάντηση «Λίγο» (3.4%) και «Καθόλου» (0.7%).

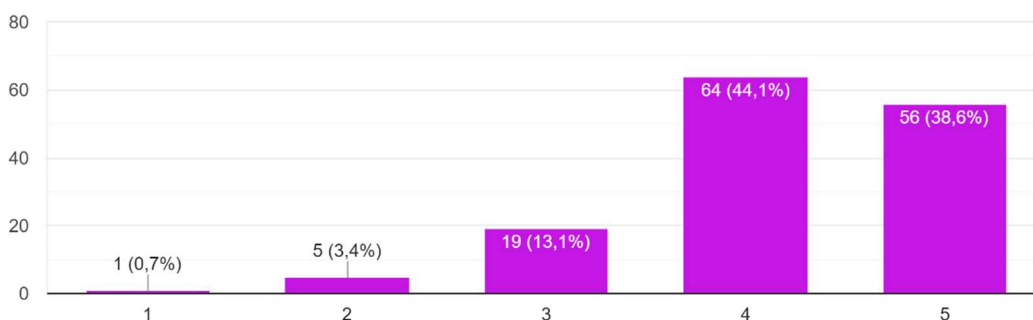
12. Μπορεί με την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να μειωθεί η εμφάνιση φαινομένων απάτης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	5	3,4	3,4	4,1
	Αρκετά	19	13,0	13,0	17,1
	Πολύ	65	44,5	44,5	61,6
	Πάρα πολύ	56	38,4	38,4	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 17: Αποτελέσματα ερώτησης 12

12. Μπορεί με την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να μειωθεί η εμφάνιση φαινομένων απάτης;

145 απαντήσεις

Γράφημα 17: Γράφημα ερώτησης 12

Από τα αποτελέσματα των απαντήσεων στις ερωτήσεις του 2ου μέρους του ερωτηματολογίου, γίνεται αποδεκτή η υπόθεση **H2** της παρούσας έρευνας.

3^ο Μέρος: Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή (Ερωτήσεις 13-18)

- Ερώτηση 13: Υπάρχει η αντικειμενικότητα από πλευράς του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

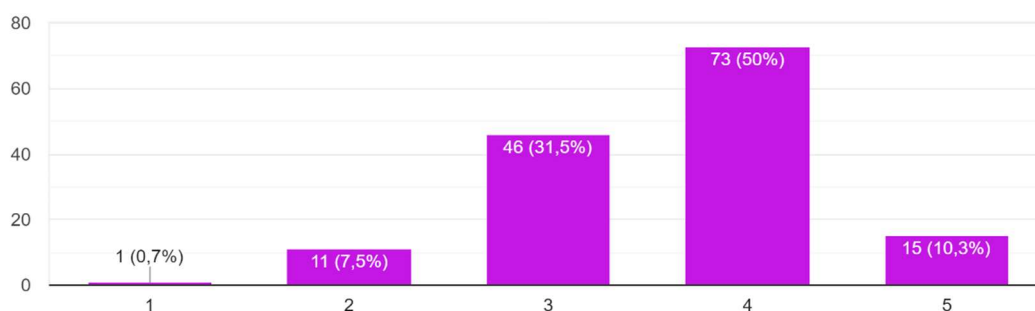
Το 50% των ερωτηθέντων επέλεξε την απάντηση «Πολύ» στην ερώτηση για το εάν υπάρχει η αντικειμενικότητα από πλευράς του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου και το 31.5% απάντησε «Αρκετά». Μικρότερο ποσοστό 10.3% πιστεύει ότι υπάρχει «Πάρα πολύ» αντικειμενικότητα από τον ελεγκτή, ενώ το υπόλοιπο 8.2% θεωρεί πως υπάρχει «Λίγο» (7.5%) έως και «Καθόλου» (0.7%).

13. Υπάρχει η αντικειμενικότητα από πλευράς του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	11	7,5	7,5	8,2
	Αρκετά	46	31,5	31,5	39,7
	Πολύ	73	50,0	50,0	89,7
	Πάρα-πολύ	15	10,3	10,3	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 18: Αποτελέσματα ερώτησης 13

13. Υπάρχει η αντικειμενικότητα από πλευράς του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;
146 απαντήσεις

Γράφημα 18: Γράφημα ερώτησης 13

- Ερώτηση 14: Υπάρχει η ικανότητα από πλευράς των ελεγκτών να εντοπίσουν τη λογιστική απάτη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου;

Και σε αυτήν ερώτηση, όπως και στην προηγούμενη, μεγάλο μέρος του δείγματος και, συγκεκριμένα, το 55,5% θεωρεί πως ένας εσωτερικός ελεγκτής έχει «Πολύ» ικανότητα κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Το 21,9% και το 20,5% του δείγματος απάντησε με την επιλογή «Πάρα πολύ» και «Αρκετά» αντίστοιχα, ενώ ένα μικρό ποσοστό 2,1% απάντησε «Λίγο». Κανένας στην προκειμένη περίπτωση δεν επέλεξε την απάντηση «Καθόλου».

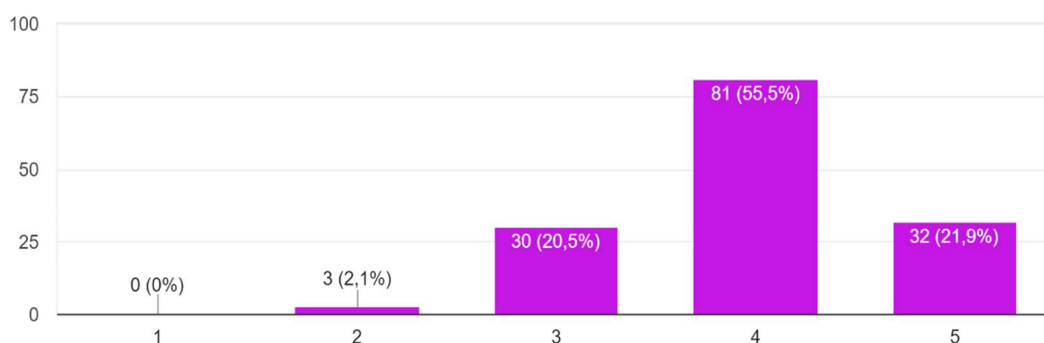
14. Υπάρχει η ικανότητα από πλευράς των ελεγκτών να εντοπίσουν τη λογιστική απάτη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	3	2,1	2,1	2,1
	Αρκετά	30	20,5	20,5	22,6
	Πολύ	81	55,5	55,5	78,1
	Πάρα πολύ	32	21,9	21,9	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 19: Αποτελέσματα ερώτησης 14

14. Υπάρχει η ικανότητα από πλευράς των ελεγκτών να εντοπίσουν τη λογιστική απάτη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου;

146 απαντήσεις

Γράφημα 19: Γράφημα ερωτήσης 14

- Ερώτηση 15: Υπάρχει ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Με την παρούσα ερώτηση, διαπιστώνεται εάν υπάρχει ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Μετά από τις απαντήσεις που λήφθηκαν από τους συμμετέχοντες της έρευνας, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 41.8% και το 35.6% θεωρούν ότι υπάρχει «Πολύ» και «Αρκετά», αντίστοιχα, ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του ελέγχου. Το 12.3% πιστεύει ότι υπάρχει «Λίγη» ανεξαρτησία κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ενώ το 10.3% επέλεξε τις απαντήσεις «Πάρα πολύ» (9.6%) και απάντησε «Καθόλου» (0.7%).

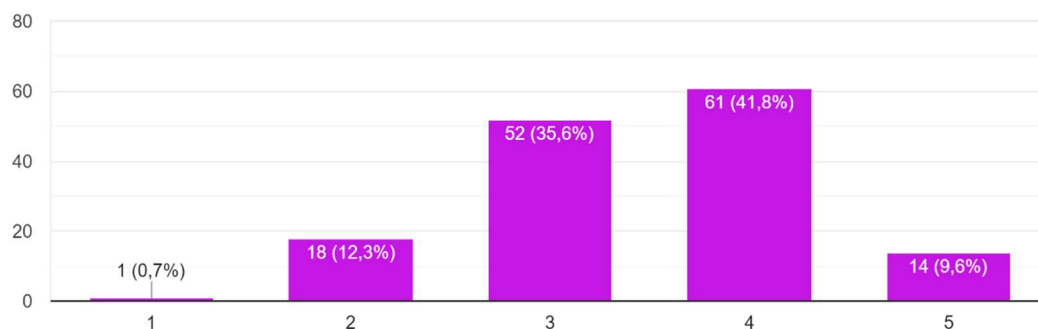
15. Υπάρχει ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	18	12,3	12,3	13,0
	Αρκετά	52	35,6	35,6	48,6
	Πολύ	61	41,8	41,8	90,4
	Πάρα πολύ	14	9,6	9,6	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 20: Αποτελέσματα ερωτήσης 15

15. Υπάρχει ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

146 απαντήσεις

Γράφημα 20: Γράφημα ερώτησης 15

- **Ερώτηση 16:** Μπορεί ο επαγγελματισμός του ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

Ποσοστό ίσο με 85,7% του δείγματος θεωρεί πως ο επαγγελματισμός ενός εσωτερικού ελεγκτή παίζει καθοριστικό ρόλο στην ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, 63 άτομα επέλεξαν την απάντηση «Πολύ» και κατά ένα άτομο λιγότερο, δηλαδή, 62 απάντησαν «Πάρα πολύ», μια σχεδόν ισοπαλία μεταξύ των δύο επιλογών. Πολύ μικρότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν στις απαντήσεις «Αρκετά» και «Λίγο» με ποσοστά 11% και 3,4% αντίστοιχα, ενώ κανένας δεν επέλεξε την απάντηση «Καθόλου» στην παραπάνω ερώτηση.

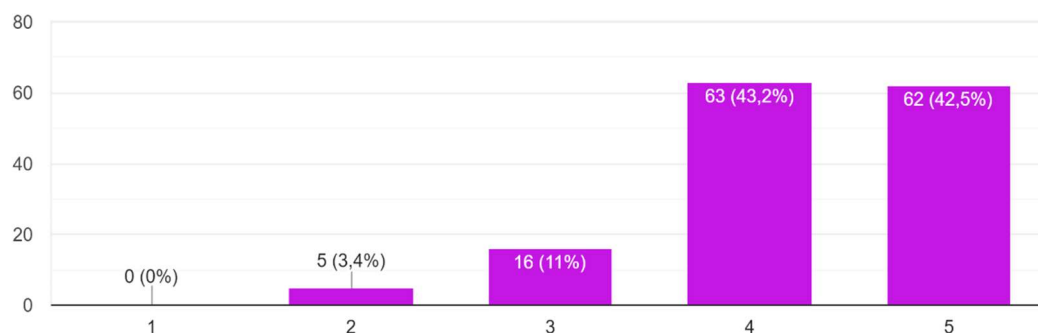
16. Μπορεί ο επαγγελματισμός του ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	5	3,4	3,4	3,4
	Αρκετά	16	11,0	11,0	14,4
	Πολύ	63	43,2	43,2	57,5
	Πάρα πολύ	62	42,5	42,5	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 21: Αποτελέσματα ερώτησης 16

16. Μπορεί ο επαγγελματισμός του ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

146 απαντήσεις

Γράφημα 21: Γράφημα ερώτησης 16

- Ερώτηση 17: Μπορεί το επίπεδο των γνώσεων του εσωτερικού ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

Όσον αφορά το επίπεδο γνώσεων του εσωτερικού ελεγκτή, ποσοστό ίσο με 95.2% του δείγματος θεωρεί ότι επηρεάζει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, το 54.8% πιστεύει ότι επηρεάζει κατά «Πάρα πολύ» και το 40.4% κατά «Πολύ» τον έλεγχο οι γνώσεις του εσωτερικού ελεγκτή. Μόνο ποσοστό 4.1% και 0.7% επέλεξαν την απάντηση «Αρκετά» και «Λίγο» αντίστοιχα, ενώ κανένας δεν απάντησε με την επιλογή «Καθόλου».

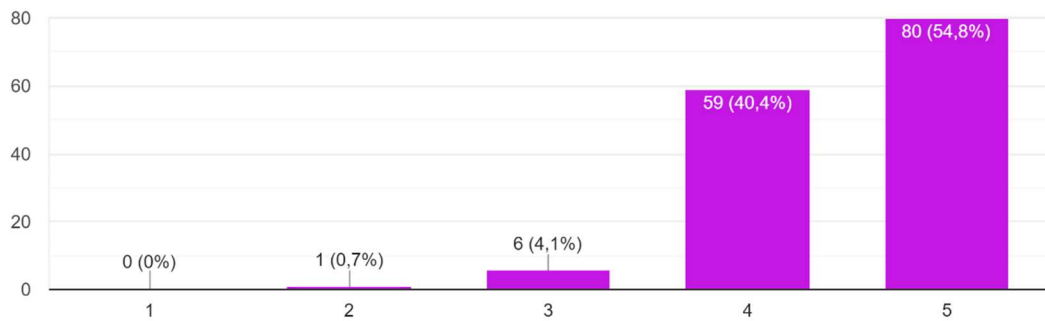
17. Μπορεί το επίπεδο των γνώσεων του εσωτερικού ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	1	,7	,7	,7
	Αρκετά	6	4,1	4,1	4,8
	Πολύ	59	40,4	40,4	45,2
	Πάρα πολύ	80	54,8	54,8	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 22: Αποτελέσματα ερώτησης 17

17. Μπορεί το επίπεδο των γνώσεων του εσωτερικού ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

146 απαντήσεις

Γράφημα 22: Γράφημα ερώτησης 17

- **Ερώτηση 18:** Μπορεί η εμπειρία των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τη λογιστική απάτη να επηρεάσει τη διαδικασία του ελέγχου;

Το 45.2% και 41.8% θεωρεί πως η εμπειρία των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τη λογιστική απάτη επηρεάζει «Πάρα πολύ» και «Πολύ» τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Το 11.6% απάντησε «Αρκετά» και το 1.4% απάντησε «Λίγο», ενώ κανένας δεν επέλεξε την απάντηση «Καθόλου».

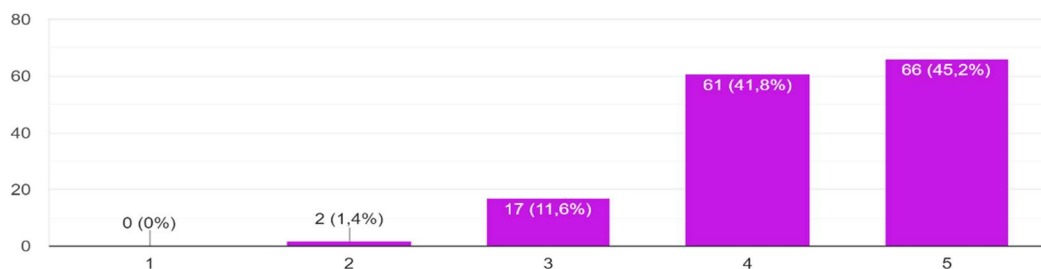
18. Μπορεί η εμπειρία των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τη λογιστική απάτη να επηρεάσει τη διαδικασία του ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	2	1,4	1,4	1,4
	Αρκετά	17	11,6	11,6	13,0
	Πολύ	61	41,8	41,8	54,8
	Πάρα πολύ	66	45,2	45,2	100,0
Total		146	100,0	100,0	

Πίνακας 23: Αποτελέσματα ερώτησης 18

18. Μπορεί η εμπειρία των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τη λογιστική απάτη να επηρεάσει τη διαδικασία του ελέγχου;

146 απαντήσεις

Γράφημα 23: Γράφημα ερώτησης 18

4^ο Μέρος: Η επίδραση της διοίκησης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου
(Ερωτήσεις 19-22)

- **Ερώτηση 19:** Υπάρχει επικοινωνία μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και της διοίκησης μιας επιχείρησης κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Το 36.3% και το 31.5% θεωρούν πως υπάρχει «Αρκετά» και «Πολύ», αντίστοιχα, επικοινωνία μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και της διοίκησης κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου. Το 17.1% θεωρεί πως υπάρχει «Πάρα πολύ» επικοινωνία μεταξύ των δυο μερών, ενώ ένα ποσοστό 15% θεωρεί πως ο βαθμός επικοινωνίας μεταξύ διοίκησης και εσωτερικών ελεγκτών και διοίκησης είναι λίγος έως και μηδαμινός.

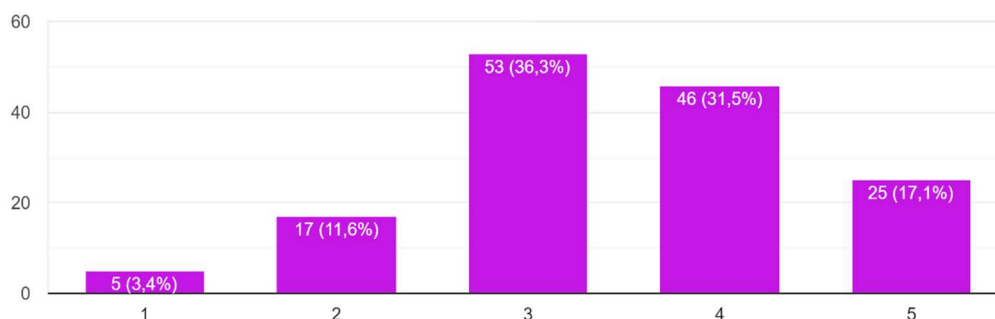
19. Υπάρχει επικοινωνία μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και της διοίκησης μιας επιχείρησης κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	5	3,4	3,4	3,4
	Λίγο	17	11,6	11,6	15,1
	Αρκετά	53	36,3	36,3	51,4
	Πολύ	46	31,5	31,5	82,9
	Πάρα πολύ	25	17,1	17,1	100,0
	Total		146	100,0	100,0

Πίνακας 24: Αποτελέσματα ερώτησης 19

19. Υπάρχει επικοινωνία μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και της διοίκησης μιας επιχείρησης κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

146 απαντήσεις

Γράφημα 24: Γράφημα ερώτησης 19

- **Ερώτηση 20:** Υποστηρίζει η διοίκηση μιας εταιρείας το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Πάνω από το 50% του δείγματος και, συγκεκριμένα, το 76.8% θεωρεί πως η διοίκηση υποστηρίζει «Πολύ» (43.2%) και «Αρκετά» (33.6%) το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό ίσο με 15.1% πιστεύει ότι η υποστήριξη από πλευράς της διοίκησης είναι σε «Πάρα πολύ» μεγάλο βαθμό. Το 8.2% επέλεξε την απάντηση «Λίγο», ενώ κανένας δεν απάντησε με την επιλογή «Καθόλου» στην παρούσα ερώτηση.

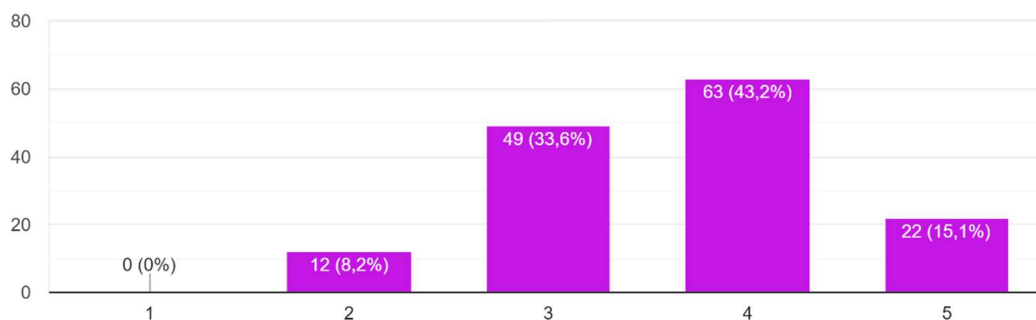
20. Υποστηρίζει η διοίκηση μιας εταιρείας το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	12	8,2	8,2	8,2
	Αρκετά	49	33,6	33,6	41,8
	Πολύ	63	43,2	43,2	84,9
	Πάρα πολύ	22	15,1	15,1	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 25: Αποτελέσματα ερώτησης 20

20. Υποστηρίζει η διοίκηση μιας εταιρείας το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

146 απαντήσεις

Γράφημα 25: Γράφημα ερώτησης 20

- **Ερώτηση 21:** Επηρεάζει η διοίκηση το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Οι απόψεις δίστανται στην συγκεκριμένη ερώτηση, σχετικά με το εάν η διοίκηση επηρεάζει το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Οι

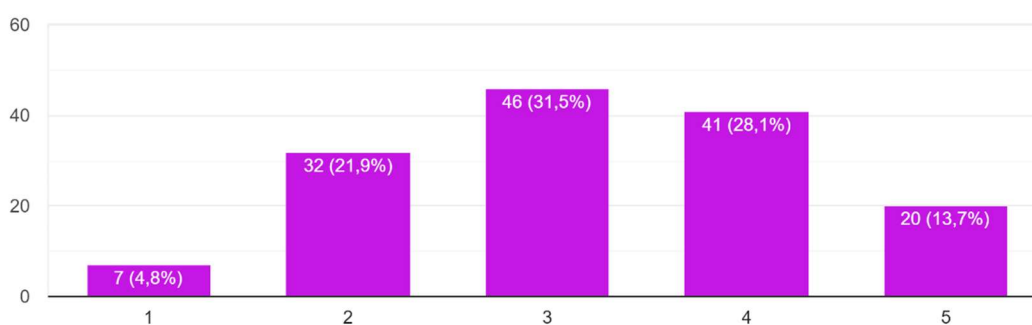
περισσότεροι, που αποτελούσαν 31.5% του συνόλου, απάντησαν ότι η επιρροή της διοίκησης είναι «Αρκετή», ενώ το 28.1% και 21.9% επέλεξαν τις απαντήσεις «Πολύ» και «Λίγο», ενώ από το υπόλοιπο του δείγματος οι 20 θεωρούν ότι η επιρροή είναι «Πάρα πολύ» μεγάλη και μόνο 7 άτομα θεωρούν ότι η διοίκηση δεν επηρεάζει «Καθόλου» το έργο των εσωτερικών ελεγκτών. Αν και το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος έχει μια ουδέτερη άποψη για τη συγκεκριμένη υπόθεση, από τους υπόλοιπους έχουν μια πιο θετική βλέψη ότι η διοίκηση επηρεάζει τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Παρατηρώντας και το γράφημα παρακάτω, μπορεί κανείς να καταλάβει την άποψη του δείγματος για την παραπάνω ερώτηση.

21. Επηρεάζει η διοίκηση το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	7	4,8	4,8	4,8
	Λίγο	32	21,9	21,9	26,7
	Αρκετά	46	31,5	31,5	58,2
	Πολύ	41	28,1	28,1	86,3
	Πάρα πολύ	20	13,7	13,7	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 26: Αποτελέσματα ερώτησης 21

21. Επηρεάζει η διοίκηση το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;
146 απαντήσεις

Γράφημα 26: Γράφημα ερώτησης 21

- **Ερώτηση 22:** Έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές πρόσβαση σε όλα τα εταιρικά αρχεία και έγγραφα, με σκοπό τον αποτελεσματικότερο έλεγχο;

Για ένα αποτελεσματικότερο έλεγχο, θα πρέπει οι εσωτερικοί ελεγκτές να έχουν πρόσβαση σε όλα τα εταιρικά αρχεία, είτε έντυπα ή ηλεκτρονικά. Τέθηκε ερώτημα

σχετικά με αυτό τους συμμετέχοντες του ερωτηματολογίου. Το 44.5% του δείγματος, που αντιστοιχεί σε 65 άτομα από τα 146 που συμμετείχαν στην έρευνα, απάντησαν ότι θα πρέπει να υπάρχει «Πολύ» πρόσβαση στα εταιρικά αρχεία και έγγραφα, «Πάρα πολύ» απάντησε το 26% το 24% «Αρκετά», ενώ ένα μικρό ποσοστό ίσο με 5.5% απάντησε ότι θα πρέπει να υπάρχει «Λίγη» πρόσβαση. Κανένας από του 146 συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο δεν επέλεξε την απάντηση «Καθόλου».

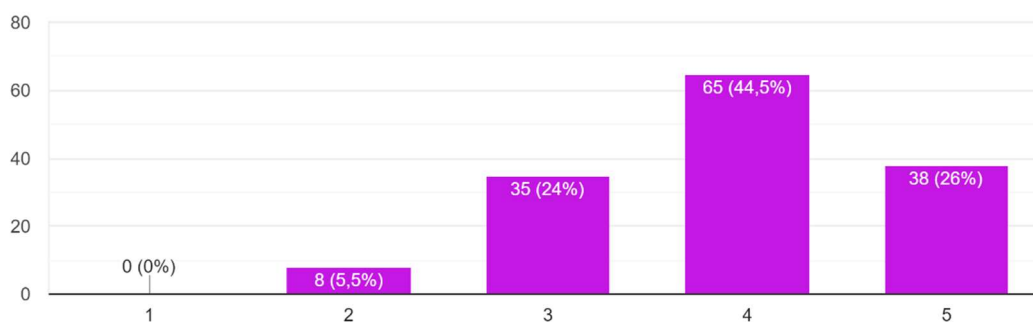
22. Έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές πρόσβαση σε όλα τα εταιρικά αρχεία και έγγραφα, με σκοπό τον αποτελεσματικότερο έλεγχο;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	8	5,5	5,5	5,5
	Αρκετά	35	24,0	24,0	29,5
	Πολύ	65	44,5	44,5	74,0
	Πάρα πολύ	38	26,0	26,0	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 27: Αποτελέσματα ερώτησης 22

22. Έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές πρόσβαση σε όλα τα εταιρικά αρχεία και έγγραφα, με σκοπό τον αποτελεσματικότερο έλεγχο;

146 απαντήσεις

Γράφημα 27: Γράφημα ερώτησης 22

5^ο Μέρος: Η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του (Ερωτήσεις 23-25)

- Ερώτηση 23: *Αρκούν οι γνώσεις, που έχει λάβει ένας εσωτερικός ελεγκτής σε ακαδημαϊκό επίπεδο, ώστε να πραγματοποιήσει ένα αποτελεσματικό και ποιοτικό έλεγχο;*

Όπως στην ερώτηση 21, έτσι και στην παρούσα ερώτηση φαίνεται ότι περισσότεροι συμμετέχοντες απαντούν ουδέτερα. Δηλαδή, το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος και, ειδικότερα, οι 50 από τους συνολικά 146, θεωρούν πως αρκούν «Αρκετά» οι ακαδημαϊκές γνώσεις που έχει αποκτήσει ένας ελεγκτής για τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Από τους υπόλοιπους, οι 40 θεωρούν πως αρκούν «Λίγο» και οι 35 θεωρούν πως αρκούν «Πολύ». 6 μόνο άτομα απάντησαν πως αρκούν «Πάρα πολύ» οι ακαδημαϊκές γνώσεις και 15 από τους συμμετέχοντες επέλεξαν την απάντηση «Καθόλου». Όπως προαναφέρθηκε, η άποψη του περισσότερου μέρους του δείγματος είναι ουδέτερη, όμως όπως απεικονίζεται και στο γράφημα παρακάτω, φαίνεται πως υπάρχει μια αρνητική με ουδέτερη άποψη στο εάν αρκούν οι ακαδημαϊκές γνώσεις που έχει αποκτήσει ένας ελεγκτής για τη αποτελεσματικότερη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου.

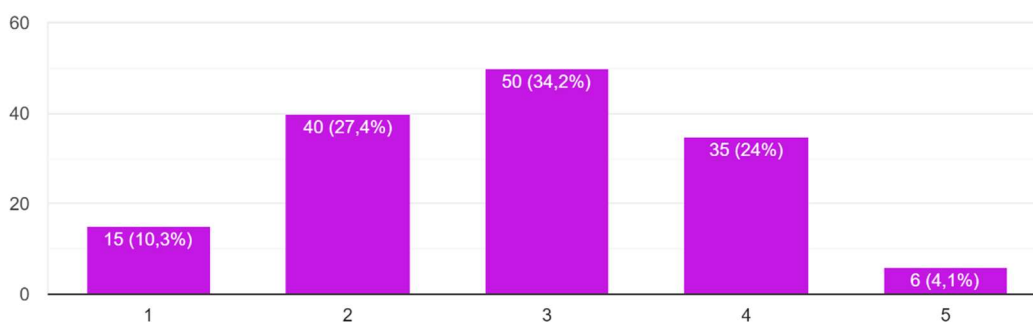
23. Αρκούν οι γνώσεις, που έχει λάβει ένας εσωτερικός ελεγκτής σε ακαδημαϊκό επίπεδο, ώστε να πραγματοποιήσει ένα αποτελεσματικό και ποιοτικό έλεγχο;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	15	10,3	10,3	10,3
	Λίγο	40	27,4	27,4	37,7
	Αρκετά	50	34,2	34,2	71,9
	Πολύ	35	24,0	24,0	95,9
	Πάρα πολύ	6	4,1	4,1	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 28: Αποτελέσματα ερώτησης 23

23. Αρκούν οι γνώσεις, που έχει λάβει ένας εσωτερικός ελεγκτής σε ακαδημαϊκό επίπεδο, ώστε να πραγματοποιήσει ένα αποτελεσματικό και ποιοτικό έλεγχο;

146 απαντήσεις

Γράφημα 28: Γράφημα ερώτησης 23

- Ερώτηση 24: Υπάρχει συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών και η παρακολούθηση σεμιναρίων σχετικά με τη λογιστική απάτη;

Ποσοστό λίγο παραπάνω από το 50% και, συγκεκριμένα, το 51.4% θεωρεί πως υπάρχει «Αρκετά» συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών, ένα 30.1% θεωρεί πως υπάρχει «Πολύ». Ποσοστό ίσο με 10.3% θεωρεί πως υπάρχει «Λίγη» συνεχής εκπαίδευση, ενώ το υπόλοιπο και μικρότερο ποσοστό, ίσο με 8.2%, θεωρεί πως οι εσωτερικοί ελεγκτές εκπαιδεύονται «Πάρα πολύ» και συνέχεια και παρακολουθούν σεμινάρια σχετικά με τη λογιστική απάτη.

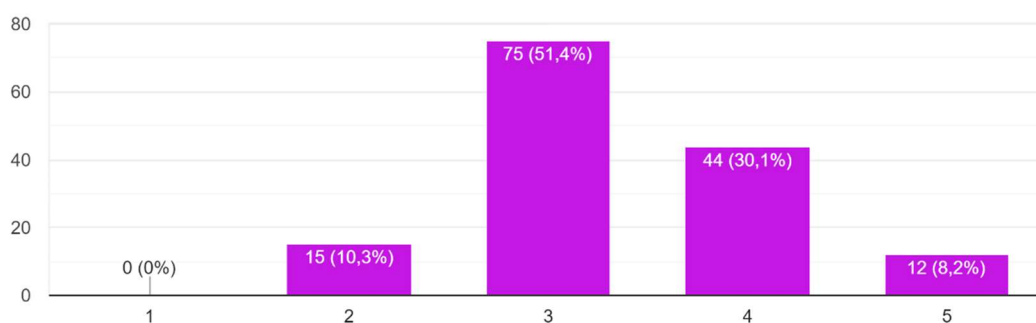
24. Υπάρχει συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών και η παρακολούθηση σεμιναρίων σχετικά με τη λογιστική απάτη;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	15	10,3	10,3	10,3
	Αρκετά	75	51,4	51,4	61,6
	Πολύ	44	30,1	30,1	91,8
	Πάρα πολύ	12	8,2	8,2	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 29: Αποτελέσματα ερώτησης 24

24. Υπάρχει συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών και η παρακολούθηση σεμιναρίων σχετικά με τη λογιστική απάτη;

146 απαντήσεις

Γράφημα 29: Γράφημα ερώτησης 24

- Ερώτηση 25: Επενδύουν οι επιχειρήσεις στην εκπαίδευση των εσωτερικών της ελεγκτών, έτσι ώστε να γίνει ποιοτικότερος και αποτελεσματικότερος ο εσωτερικός έλεγχος;

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες της έρευνας θεωρούν πως οι επιχειρήσεις επενδύουν αρκετά έως και λίγο για την εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών. Συγκεκριμένα, 60 από τους 146 επέλεξαν την απάντηση «Αρκετά» και οι 56 την απάντηση «Λίγο». Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, οι 20 απάντησαν «Πολύ», οι 7 «Καθόλου» και οι λιγότεροι του δείγματος και μόνο 3 άτομα απάντησαν ότι οι επιχειρήσεις επενδύουν «Πάρα πολύ» στην εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών με σκοπό των ποιοτικότερο και αποτελεσματικότερο εσωτερικό έλεγχο.

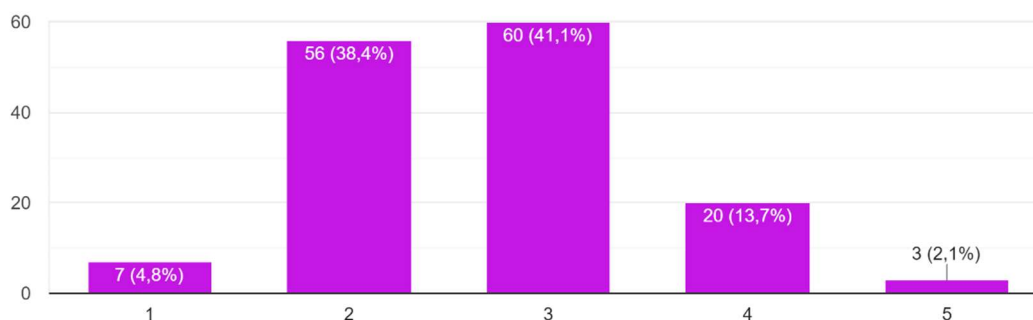
25. Επενδύουν οι επιχειρήσεις στην εκπαίδευση των εσωτερικών της ελεγκτών, έτσι ώστε να γίνει ποιοτικότερος και αποτελεσματικότερος ο εσωτερικός έλεγχος;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	7	4,8	4,8	4,8
	Λίγο	56	38,4	38,4	43,2
	Αρκετά	60	41,1	41,1	84,2
	Πολύ	20	13,7	13,7	97,9
	Πάρα πολύ	3	2,1	2,1	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 30: Αποτελέσματα ερώτησης 25

25. Επενδύουν οι επιχειρήσεις στην εκπαίδευση των εσωτερικών της ελεγκτών, έτσι ώστε να γίνει ποιοτικότερος και αποτελεσματικότερος ο εσωτερικός έλεγχος;

146 απαντήσεις

Γράφημα 30: Γράφημα ερώτησης 25

6^ο Μέρος: Η επίδραση της τεχνολογίας στον εσωτερικό έλεγχο (Ερωτήσεις 26-28)

- **Ερώτηση 26:** Χρησιμοποιείται εξελιγμένος τεχνολογικός εξοπλισμός κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

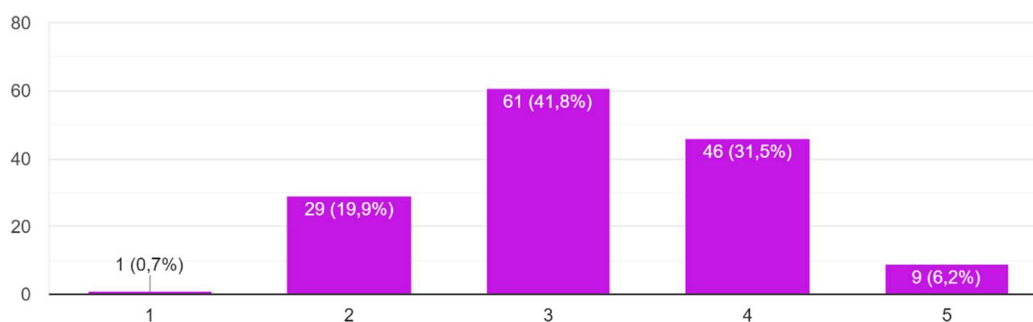
Το 73.3% του δείγματος θεωρεί πως χρησιμοποιείται «Αρκετά» (41.8%) και «Πολύ» (31.5%) εξελιγμένος τεχνολογικός εξοπλισμός κατά τη διάρκεια τους εσωτερικού ελέγχου. Το 19.9% επέλεξε την απάντηση «Λίγο», ενώ το υπόλοιπο 6.9% επέλεξε τις απαντήσεις «Πάρα πολύ» (6.2%) και «Καθόλου» (0.7%). Γενικότερα, οι συμμετέχοντες της έρευνας έχουν μια ουδέτερη προς θετική άποψη για την χρήση εξελιγμένου τεχνολογικού εξοπλισμό στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης.

26. Χρησιμοποιείται εξελιγμένος τεχνολογικός εξοπλισμός κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	29	19,9	19,9	20,5
	Αρκετά	61	41,8	41,8	62,3
	Πολύ	46	31,5	31,5	93,8
	Πάρα πολύ	9	6,2	6,2	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 31: Αποτελέσματα ερώτησης 26

26. Χρησιμοποιείται εξελιγμένος τεχνολογικός εξοπλισμός κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;
146 απαντήσεις

Γράφημα 31: Γράφημα ερώτησης 26

- Ερώτηση 27: Εφαρμόζονται εξελιγμένα λογιστικά προγράμματα/ συστήματα κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

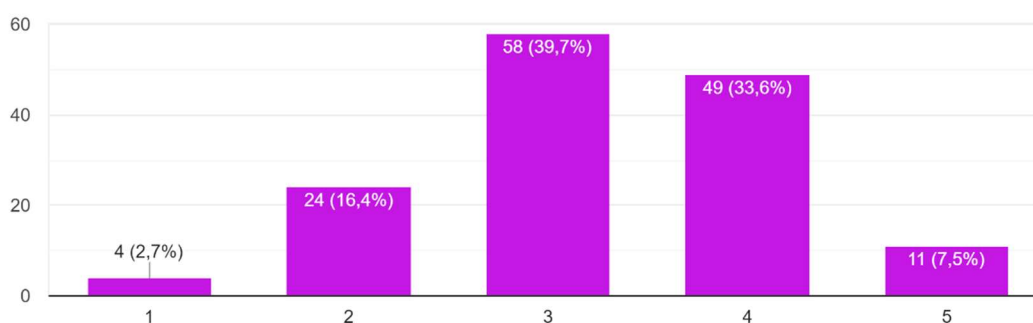
Με σκοπό τον ευκολότερο εντοπισμό και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης, συστήνεται η εφαρμογή εξελιγμένων λογιστικών προγραμμάτων/ συστημάτων. Οι συμμετέχοντες του δείγματος και, συγκεκριμένα, το 39.7% και 33.6% αυτών θεωρεί πως εφαρμόζονται «Αρκετά» και κατά «Πολύ», αντίστοιχα, τέτοιου είδους προγράμματα κατά την διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης. Το 16.4% θεωρεί πως εφαρμόζονται «Λίγο» ανάλογα λογιστικά συστήματα, ενώ το 7.5% των συμμετεχόντων θεωρεί πως εφαρμόζονται «Πάρα πολύ». Μόνο το 2.7% του δείγματος θεωρεί πως δεν εφαρμόζονται «Καθόλου» εξελιγμένα λογιστικά προγράμματα/ συστήματα κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης.

27. Εφαρμόζονται εξελιγμένα λογιστικά προγράμματα/συστήματα κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	2,7	2,7	2,7
	Λίγο	24	16,4	16,4	19,2
	Αρκετά	58	39,7	39,7	58,9
	Πολύ	49	33,6	33,6	92,5
	Πάρα πολύ	11	7,5	7,5	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 32: Αποτελέσματα ερώτησης 27

27. Εφαρμόζονται εξελιγμένα λογιστικά προγράμματα/συστήματα κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης; 146 απαντήσεις

Γράφημα 32: Γράφημα ερώτησης 27

- Ερώτηση 28: Εφαρμόζεται τεχνητή νοημοσύνη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης, εφαρμόζεται τεχνητή νοημοσύνη. Από τους συνολικά 146 συμμετέχοντες στην έρευνα, οι 125 απάντησαν αρκετά έως και καθόλου. Συγκεκριμένα, οι 46 απάντησαν «Αρκετά», οι 44 απάντησαν «Λίγο» και οι 35 απάντησαν «καθόλου». Από τους υπόλοιπους, οι 20 απάντησαν «Πολύ», ενώ μόνο ένας πιστεύει ότι εφαρμόζεται «Πάρα πολύ» η τεχνητή νοημοσύνη κατά τη μέθοδο του εσωτερικού ελέγχου. Παρατηρείται ότι υπάρχει μια αρνητική αντίληψη του δείγματος σχετικά με την εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Το γράφημα παρακάτω απεικονίζει την αρνητική αυτή προσέγγιση του δείγματος στην παρούσα ερώτηση.

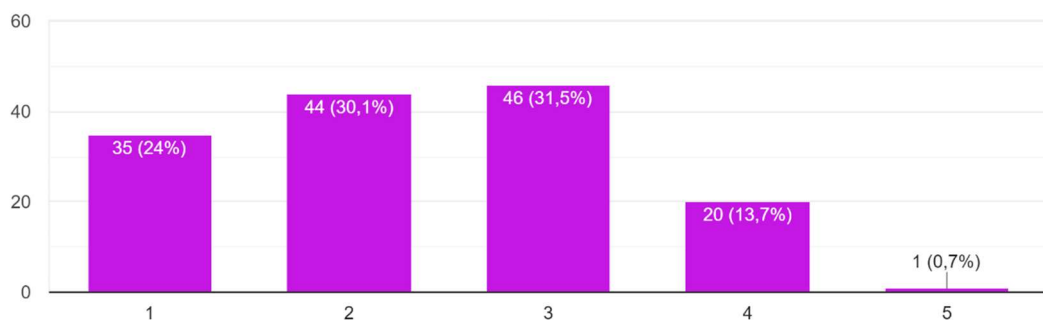
28. Εφαρμόζεται τεχνητή νοημοσύνη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	35	24,0	24,0	24,0
	Λίγο	44	30,1	30,1	54,1
	Αρκετά	46	31,5	31,5	85,6
	Πολύ	20	13,7	13,7	99,3
	Πάρα πολύ	1	,7	,7	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 33: Αποτελέσματα ερώτησης 28

28. Εφαρμόζεται τεχνητή νοημοσύνη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

146 απαντήσεις

Γράφημα 33: Γράφημα ερώτησης 28

7^ο Μέρος: Γενικές ερωτήσεις (Ερωτήσεις 29-30)

Ο επίλογος του ερωτηματολογίου αποτυπώνεται από δύο ερωτήσεις, όπου οι απαντήσεις των ερωτηθέντων βασίζεται στην προσωπική εμπειρία του καθενός. Ειδικότερα, ερωτούνται εάν υπήρξε φαινόμενο λογιστικής απάτης κι αν εφαρμόζεται η μέθοδος εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση με την οποία ασχολούνται, οποιαδήποτε κι αν είναι η ειδικότητά τους.

- Ερώτηση 29: Έχει εντοπιστεί φαινόμενο λογιστικής απάτης στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε με οποιαδήποτε ιδιότητα (π.χ. διαχειριστής, εργαζόμενος, κτλ);

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος, ίσο με το 54.8%, δήλωσε ότι δεν έχει εντοπιστεί φαινόμενο λογιστικής απάτης στην επιχείρηση, στην οποία απασχολούνται, ένα ποσοστό 32.9% δεν γνωρίζει εάν διαπράχτηκε λογιστική απάτη, ενώ το 12.3% απάντησε καταφατικά στην παραπάνω ερώτηση.

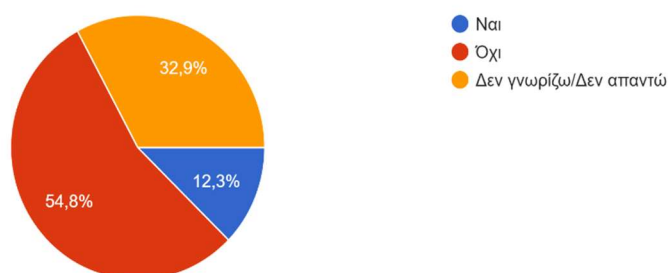
29. Έχει εντοπιστεί φαινόμενο λογιστικής απάτης στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε με οποιαδήποτε ιδιότητα (π.χ. διαχειριστής, εργαζόμενος, κτλ);

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	48	32,9	32,9	32,9
	Ναι	18	12,3	12,3	45,2
	Όχι	80	54,8	54,8	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 34: Αποτελέσματα ερώτησης 29

29. Έχει εντοπιστεί φαινόμενο λογιστικής απάτης στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε με οποιαδήποτε ιδιότητα (π.χ. διαχειριστής, εργαζόμενος, κτλ);

146 απαντήσεις

Γράφημα 34: Γράφημα ερώτησης 29

- **Ερώτηση 30:** Εφαρμόζεται στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε, η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν λογιστικών απατών;

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων 47.3% απάντησε ότι δεν εφαρμόζεται στην επιχείρηση που απασχολούνται η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου. Το 33.6% δήλωσε ότι εφαρμόζεται εσωτερικός έλεγχος, ενώ το 19.2% δε γνωρίζει.

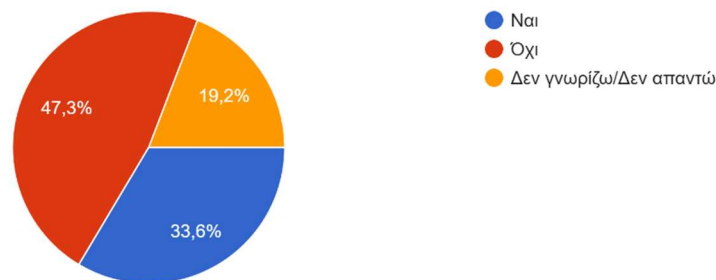
30. Εφαρμόζεται στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε, η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν λογιστικών απατών;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	28	19,2	19,2	19,2
	Ναι	49	33,6	33,6	52,7
	Όχι	69	47,3	47,3	100,0
	Total	146	100,0	100,0	

Πίνακας 35: Αποτελέσματα ερώτησης 30

30. Εφαρμόζεται στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε, η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν λογιστικών απατών;

146 απαντήσεις

Γράφημα 35: Γράφημα ερώτησης 30

Από αυτούς που απάντησαν ότι εντοπίστηκε φαινόμενο λογιστικής απάτης στην επιχείρησης, στο 66.7% αυτών εφαρμόζεται η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου.

30. Εφαρμόζεται στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε, η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν λογιστικών απατών;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	5,6	5,6	5,6
	Ναι	12	66,7	66,7	72,2
	Όχι	5	27,8	27,8	100,0
	Total	18	100,0	100,0	

Πίνακας 36: Αποτελέσματα ερώτηση 30 (με φαινόμενο λογιστικής απάτης)

Από αυτούς που απάντησαν ότι εν έχει εντοπιστεί φαινόμενο λογιστικής απάτης στην επιχείρηση, μόνο στο 30% αυτός εφαρμόζεται η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου.

30. Εφαρμόζεται στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε, η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν λογιστικών απατών;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν γνωρίζω/Δεν απαντώ	10	12,5	12,5	12,5
	Ναι	24	30,0	30,0	42,5
	Όχι	46	57,5	57,5	100,0
	Total	80	100,0	100,0	

Πίνακας 37: Αποτελέσματα ερώτηση 30 (χωρίς φαινόμενο λογιστικής απάτης)

2. Ανάλυση παλινδρόμησης

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, έχουν οριστεί 8 συνεχείς μεταβλητές, από τις οποίες οι 2 είναι εξαρτημένες και οι 6 είναι ανεξάρτητες. Αναλυτικά, οι 2 εξαρτημένες μεταβλητές είναι «η εμφάνιση λογιστικής απάτης» (V₁) και η «η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου» (V₂) και οι 6 ανεξάρτητες μεταβλητές είναι «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τους υπαλλήλους» (V₃), «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τη διοίκηση» (V₄), «τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή» (V₅), «η επιρροή της διοίκησης» (V₆), «η εφαρμογή εκπαίδευσης για τον εσωτερικό ελεγκτή» (V₇) και «η εφαρμογή εξελιγμένης τεχνολογίας» (V₈). Συγκεκριμένα, εξετάστηκε η σχέση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής V₁ και των ανεξάρτητων μεταβλητών V₃ και V₄, καθώς και η σχέση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής V₂ και των ανεξάρτητων μεταβλητών V₅, V₆, V₇, και V₈. Για την ανάλυση των δεδομένων, έγινε χρήση του προγράμματος SPSS Statistics.

Επίσης, μέσω των παρακάτω αναλύσεων, θα γίνει η επαλήθευση ή όχι των υπολειπόμενων 5 υποθέσεων που αποτυπώθηκαν στην ενότητα 2. Η υπόθεση H₂ έγινε

αποδεκτή από τις απαντήσεις που δόθηκαν στο 2^ο μέρος του ερωτηματολογίου. Παρακάτω σημειώνονται ξανά οι υποθέσεις.

H1: Υπάρχει θετική συσχέτιση τόσο μεταξύ της διοίκησης όσο και μεταξύ των υπαλλήλων μια εταιρείας με τη διάπραξη λογιστικής απάτης.

H2: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου και του εντοπισμού και αντιμετώπισης της λογιστικής απάτης.

H3: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.

H4: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της υποστήριξης της διοίκησης και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.

H5: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της συνεχούς εκπαίδευσης των εσωτερικών ελεγκτών και της αποτελεσματικότερη εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου.

H6: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής εξελιγμένης τεχνολογίας και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.

Σχέση μεταξύ μεταβλητών V₁ και V₃, V₄ (Μοντέλο Α)

Εξετάζεται, αρχικά, το πρώτο μοντέλο (μοντέλο Α), όπου εξαρτημένη μεταβλητή είναι «η εμφάνιση της λογιστικής απάτης» (V₁) και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τους υπαλλήλους» (V₃) και «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τη διοίκηση» (V₄). Με την εξέταση του μοντέλου Α, θα γίνει αποδεκτή ή θα απορριφθεί η υπόθεση H1.

Από τον πίνακα σύνοψης μοντέλου που απεικονίζεται παρακάτω, προκύπτει από τον δείκτη R², που προσδιορίζει το ποσοστό μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής από τις ανεξάρτητες, ότι η απάτη που διαπράττεται από τους υπαλλήλους και τη διοίκηση επηρεάζουν κατά 23% στην εμφάνιση λογιστικής απάτης.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,480 ^a	,230	,220	1,39927

a. Predictors: (Constant), V4, V3

Πίνακας 38: Σύνοψη μοντέλου Α

Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον πίνακα ANOVA, με τον οποίον ελέγχεται εάν το μοντέλο A είναι στατιστικά σημαντικό. Για να το διαπιστώσουμε αυτό, θα πρέπει η τιμή της τελευταίας στήλης, η τιμή significance να έχει τιμή <0,05. Σε αυτήν τιμή, επίσης, βασίζεται αν οι υποθέσεις της παρούσας έρευνας θα γίνουν αποδεκτές ή εάν θα απορριφθούν.

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	83,773	2	41,886	21,393	<,001 ^b
	Residual	279,988	143	1,958		
	Total	363,760	145			

a. Dependent Variable: V1

b. Predictors: (Constant), V4, V3

Πίνακας 39: Πίνακας ANOVA μοντέλου A

Όπως φαίνεται στον πίνακα παραπάνω η τιμή significance είναι $0,001 < 0,05$, επομένως γίνεται αποδεκτή η υπόθεση H1, η οποία εξετάζεται με το συγκεκριμένο μοντέλο, κι ότι το μοντέλο είναι στατιστικά σημαντικό.

Ακολουθεί ο πίνακας Coefficients, όπου παρουσιάζονται συντελεστές σχετικά με την ανάλυση παλινδρόμησης του μοντέλου A. Ο συντελεστής B αποτελεί τον συντελεστή παλινδρόμησης της κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής και αποτυπώνει την μεταβλητότητα της μέσης τιμής της εξαρτημένης μεταβλητής για την κατά μία μονάδα αύξηση της κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής και θεωρώντας δεδομένο ότι όλες οι παράμετροι παραμένουν σταθερές.

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,990	,699		4,276	<,001
	V3	,314	,086	,305	3,645	<,001
	V4	,274	,091	,252	3,011	,003

a. Dependent Variable: V1

Πίνακας 40: Πίνακας Coefficients μοντέλου A

Σε αυτό το σημείο και εκμεταλλεύοντας την τιμή B, μπορεί να αποτυπωθεί η εξίσωση παλινδρόμησης, που θα είναι της μορφής $y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2$. Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, η εξίσωση παλινδρόμησης του μοντέλου A έχει ως εξής:

$$V_1 = 1,495 + 0,314 \times V_3 + 0,137 \times V_4$$

Ο συντελεστής Beta αποτελεί τον συντελεστή ανεξάρτητης μεταβλητής και με αυτόν υπολογίζεται η ερμηνευτική ικανότητα της κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής στο μοντέλο. Στο μοντέλο A, η ανεξάρτητη μεταβλητή V_3 «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τους υπαλλήλους» προηγείται σε ερμηνευτική ικανότητα με $Beta=0,305$ έναντι της ανεξάρτητης μεταβλητής V_4 «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τη διοίκηση» με $Beta=0,252$.

Τελευταίος έλεγχος στο μοντέλο A είναι ο έλεγχος της στατιστικής σημαντικότητας των ανεξάρτητων μεταβλητών, που γίνεται με τις τιμές t και significance, και η αποδοχή ή απόρριψη των υποθέσεων της παρούσας έρευνας. Παρακάτω αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της στατιστικής σημαντικότητας της κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής και γίνονται αποδεκτές ή όχι οι υποθέσεις της παρούσας έρευνας.

- Για την ανεξάρτητη μεταβλητή V_3 «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τους υπαλλήλους» η τιμή είναι ίση $t=3,645$ και η τιμή $sign=0,001 < 0,05$. Επομένως, η μεταβλητή V_3 είναι στατιστικά σημαντική.
- Για την ανεξάρτητη μεταβλητή V_4 «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τη διοίκηση» η τιμή είναι ίση $t=3,011$ και η τιμή $sign=0,003 < 0,05$. Επομένως, η μεταβλητή V_4 είναι στατιστικά σημαντική.

Συμπερασματικά, από την εξέταση του μοντέλου A, προκύπτει ότι η υπόθεση **H1** «Υπάρχει θετική συσχέτιση τόσο μεταξύ της διοίκησης όσο και μεταξύ των υπαλλήλων μια εταιρείας με τη διάπραξη λογιστικής απάτης.» γίνεται **αποδεκτή**.

Σχέση μεταξύ μεταβλητών V_2 και V_5, V_6, V_7, V_8 (Μοντέλο B)

Στο μοντέλο B η εξαρτημένη μεταβλητή είναι «η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου» (V_2) και οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι «τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή»

(V₅), «η επιρροή της διοίκησης» (V₆), «η εφαρμογή εκπαίδευσης για τον εσωτερικό ελεγκτή» (V₇) και «η εφαρμογή εξελιγμένης τεχνολογίας» (V₈). Με την εξέταση του μοντέλου B, θα γίνουν δεκτές ή θα απορριφθούν οι υποθέσεις H3, H4, H6 και H6.

Από τον πίνακα σύνοψης μοντέλου που απεικονίζεται παρακάτω, προκύπτει από τον δείκτη R², ο εσωτερικός έλεγχος επηρεάζεται κατά 19,2% από τις ανεξάρτητες μεταβλητές του παρόντος μοντέλου.

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,439 ^a	,192	,169	2,01172

a. Predictors: (Constant), V8, V5, V6, V7

Πίνακας 41: Σύνοψη μοντέλου B

Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης παρουσιάζονται στον πίνακα ANOVA. Παρατηρείται πως το μοντέλο είναι στατιστικά σημαντικό, καθώς η τιμή significance είναι $0,001 < 0,05$.

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	135,950	4	33,988	8,398	<,001 ^b
	Residual	570,632	141	4,047		
	Total	706,582	145			

a. Dependent Variable: V2

b. Predictors: (Constant), V8, V5, V6, V7

Πίνακας 42: Πίνακας ANOVA μοντέλου B

Ακολουθεί ο πίνακας Coefficients του μοντέλου B. Αξιοποιώντας την τιμή του συντελεστή B, διαμορφώνεται η εξίσωση παλινδρόμησης του παρόντος μοντέλου:

$$V2 = 4,185 + 0,271 \times V5 + 0,168 \times V6 + 0,000 \times V7 + 0,022 \times V8$$

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4,185	1,615		2,592	,011
	V5	,271	,061	,365	4,426	<,001
	V6	,168	,098	,142	1,703	,091
	V7	,000	,245	,000	-,001	,999
	V8	,022	,082	,022	,266	,791

a. Dependent Variable: V2

Πίνακας 43: Πίνακας Coefficients μοντέλου B

Για την κατάταξη των ανεξαρτήτων μεταβλητών του μοντέλου B ανάλογα με την ερμηνευτική τους ικανότητα, αξιοποιείται από τον παραπάνω πίνακα η τιμή του συντελεστή Beta. Πρώτη φαίνεται να είναι η μεταβλητή V5 με Beta=0,365. Ακολουθούν, η V6 με τιμή Beta=0,142, η V8 με τιμή Beta=0,022 και τελευταία η μεταβλητή V7 Beta=0,000.

Τελευταίος έλεγχος στο μοντέλο B είναι ο έλεγχος της στατιστικής σημαντικότητας των ανεξάρτητων μεταβλητών που γίνεται με τις τιμές t και significance, και η αποδοχή ή απόρριψη των υποθέσεων της παρούσας έρευνας. Παρακάτω αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της στατιστικής σημαντικότητας της κάθε ανεξάρτητης μεταβλητής και γίνονται αποδεκτές ή όχι οι υποθέσεις της παρούσας έρευνας.

- Για την ανεξάρτητη μεταβλητή V5 «τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή» η τιμή είναι ίση $t=4,426$ και η τιμή $sign=0,001 < 0,05$. Επομένως, η μεταβλητή V5 είναι στατιστικά σημαντική.
- Για την ανεξάρτητη μεταβλητή V6 «η επιρροή της διοίκησης» η τιμή είναι ίση $t=1,703$ και η τιμή $sign=0,091 > 0,05$. Επομένως, η μεταβλητή V6 δεν είναι στατιστικά σημαντική.
- Για την ανεξάρτητη μεταβλητή V7 «η εφαρμογή εκπαίδευσης για τον εσωτερικό ελεγκτή» η τιμή είναι ίση $t=-0,001$ και η τιμή $sign=0,999 > 0,05$. Επομένως, η μεταβλητή V7 είναι δεν στατιστικά σημαντική.
- Για την ανεξάρτητη μεταβλητή V8 «η διάπραξη λογιστικής απάτης από τη διοίκηση» η τιμή είναι ίση $t=2,66$ και η τιμή $sign=0,791 > 0,05$. Επομένως, η μεταβλητή V4 είναι δεν στατιστικά σημαντική.

Συμπερασματικά, από την εξέταση του μοντέλου Β, προκύπτει ότι:

- η υπόθεση **H3** «Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου» γίνει **αποδεκτή**,
- η υπόθεση **H4** «Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της υποστήριξης της διοίκησης και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου» **απορρίπτεται**,
- η υπόθεση **H5** «Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της συνεχούς εκπαίδευσης των εσωτερικών ελεγκτών και της αποτελεσματικότερη εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου» **απορρίπτεται**,
- η υπόθεση **H6** «Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής εξελιγμένης τεχνολογίας και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου» **απορρίπτεται**.

	<u>Υποθέσεις</u>	<u>Αποδοχή/Απόρριψη</u>
H1	Υπάρχει θετική συσχέτιση τόσο μεταξύ της διοίκησης όσο και μεταξύ των υπαλλήλων μια εταιρείας με τη διάπραξη λογιστικής απάτης.	Αποδοχή
H2	Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου και του εντοπισμού και αντιμετώπισης της λογιστικής απάτης.	Αποδοχή
H3	Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των χαρακτηριστικών του εσωτερικού ελεγκτή και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.	Αποδοχή
H4	Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της υποστήριξης της διοίκησης και της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.	Απόρριψη
H5	Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της συνεχούς εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών και της αποτελεσματικότερη εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου.	Απόρριψη
H6	Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εφαρμογής εξελιγμένης τεχνολογίας και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.	Απόρριψη

ΕΝΟΤΗΤΑ 5η: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η οικονομική εικόνα μιας οντότητας αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που την απασχολούν. Μέσω αυτής, προβάλλεται η οικονομική της κατάσταση, δηλαδή τα κέρδη ή οι ζημίες της, τα περιουσιακά της στοιχεία, τα αποθέματά της, τα ταμειακά της διαθέσιμα, τα ίδια κεφάλαιά της, οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις της. Είναι σημαντικό για μια οντότητα να παρουσιάζει και να έχει πραγματικά μια υγιή οικονομική εικόνα στο εξωτερικό της περιβάλλον, έτσι ώστε να προσελκύει νέες συνεργασίες και επενδύσεις, που θα της αποφέρουν ακόμη καλύτερη οικονομική κατάσταση. Εκτός από το εξωτερικό, είναι σημαντικό και στο εσωτερικό της περιβάλλον να παρουσιάζει μια υγιή οικονομική εικόνα, έτσι ώστε να αποπνέει μια βεβαιότητα και ασφάλεια στους υπαλλήλους και τα διοικητικά στελέχη, που απασχολούνται στην οντότητα, για την καλή της λειτουργικότητα. Για την επίτευξη των παραπάνω, άνθρωποι από το εσωτερικό των επιχειρήσεων διαπράττουν λογιστικές απάτες με σκοπό την παρουσίαση μιας εικονικής οικονομικής υγείας της επιχείρησης. Για την αποτροπή των λογιστικών απατών, επιχειρήσεις εφαρμόζουν τη μέθοδο του εσωτερικού ελέγχου.

1. Αποτελέσματα

Με την παρούσα διπλωματική εργασία, ερευνάται αν η εφαρμογή της μεθόδου του εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης. Συγκεκριμένα, εξετάζονται η διάπραξη της λογιστικής απάτης, η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου, τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή, η επίδραση της διοίκησης στην διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου, η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του, καθώς και η επίδραση της τεχνολογίας στην αποτελεσματικότερη λειτουργία και εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου

Για τις ανάγκες της εργασίας, πραγματοποιήθηκε έρευνα με τη χρήση και διανομή ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου σε άτομα που απασχολούνται με τις επιχειρήσεις ως

υπάλληλοι επιχειρήσεων, διαχειριστές/διοικητικά στελέχη, λογιστές/φοροτεχνικοί σύμβουλοι, εσωτερικούς ελεγκτές ή άλλη ιδιότητα. Τα αποτελέσματα των συμμετεχόντων στην έρευνα αναλύθηκαν μέσω των φορμών της Google, του προγράμματος Microsoft Excel και του προγράμματος IBM SPSS Statistics και μέσω της περιγραφικής ανάλυσης και της ανάλυσης παλινδρόμησης.

Σχετικά με τη *διάπραξη της λογιστικής απάτης*, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος θεωρεί ότι τόσο η διοίκηση όσο και οι υπάλληλοι μιας εταιρείας διαπράττουν λογιστική απάτη. Συγκεκριμένα, θεωρείται πως η διοίκηση είναι πιο εύκολο κι έχει μεγαλύτερη πιθανότητα να το κάνει αυτό και οι περισσότεροι θεωρούν ότι θα επιβαρύνει περισσότερο οικονομικά την επιχείρηση, όπως διατυπώνονται στα συμπεράσματα των Krambia Kapardis M. και Papastergiou K. (2016). Όσον αφορά τους υπαλλήλους, επιβεβαιώνονται τα συμπεράσματα των Nawawi A. και Salin A. S. A. P. (2018) ότι η μη ικανοποιητική αμοιβή και η κακή κουλτούρα εργασιακού περιβάλλοντος τους οδηγούν στη *διάπραξη απάτης*, ενώ για τη διοίκηση υπάρχει συμφωνία με τους Rahroni Dastjerdi A., Foroghi D. και Kiani G. H. (2019) ότι η σύγκρουση συμφερόντων λόγω ανταγωνισμού, αύξηση κερδών, ιεραρχικής θέσης την μετατρέπουν σε δράστη λογιστικής απάτης. Τέλος, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος συμφωνεί με τους Mohamed N. και Handley-Schachelor M. (2014) ότι η επιβολή κυρώσεων θα έχει ως αποτελέσματα την αποφυγή *διάπραξης λογιστικής απάτης*.

Όσον αφορά την *εφαρμογή της μεθόδου του εσωτερικού ελέγχου*, το δείγμα της παρούσας έρευνας και οι Handoyo B. R. M. και Bayunitri B. I. (2021), οι Sow A. N. G., Basiruddin R., Mohammad J. και Rasid S. Z. A. (2018) και οι Siregar S.V. και Tenoyo B. (2015) συμφωνούν ότι συμβάλλει στον εντοπισμό, στην αντιμετώπιση και στην πρόληψη της λογιστικής απάτης, καθώς και στη μείωση των φαινομένων αυτής.

Περνώντας στα *χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή*, και συγκεκριμένα η αντικειμενικότητα, η ικανότητα, η ανεξαρτησία και ο επαγγελματισμός συμβάλλουν στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Αυτά απέδειξαν και οι έρευνες των Arum E. D. P. και Wahyudi I. (2021), των Kabuye F., Nkundabanyanga S. K., Opiso J. και Nakabuye Z. (2017), των Drogalas G., Karagiorgos T. και Arampatzis K. (2015), των

Rifai M. H. και Mardijuwono A. W. (2020) και των Zeng H., Yang L. και Shi J. (2021). Αυτό απέδειξε και η παρούσα έρευνα. Μια παρατήρηση ότι όσον αφορά την ανεξαρτησία του ελεγκτή, το 35% των συμμετεχόντων του ερωτηματολογίου είχε ουδέτερη άποψη, παρόλ' αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό του υπόλοιπου δείγματος φαίνεται να θεωρεί ότι η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή συμβάλλει στην λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου.

Σχετικά με την επίδραση της διοίκησης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας με τα ευρήματα της έρευνας του Hazami-Ammar S. (2019) διασταυρώνονται σχετικά, καθώς οι ερωτηθέντες έχουν μια ουδέτερη άποψη σχετικά με το εάν υπάρχει υποστήριξη και επιρροή της διοίκησης κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, αν και θεωρούν ότι υπάρχει μια σχετική επικοινωνία μεταξύ διοίκησης και ελεγκτών. Αυτό συνδέεται με την ουδέτερη άποψη που παρατηρήθηκε σχετικά με το εάν χαρακτηρίζεται από ανεξαρτησία ο εσωτερικός ελεγκτής. Μετά από όλα τα παραπάνω, το κοινό του ερωτηματολογίου υπονοεί αυτό που αποτυπώνει η έρευνα των Ergin E. και Erturan I. E. (2019), δηλαδή ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι εξαρτημένοι από τη διοίκηση, η οποία προσπαθεί να κατευθύνει το έργο τους σε ζητήματα που επιθυμεί αυτή, με αποτελέσματα να τους αποτρέψει από την εξέταση ανεπιθύμητων για τη διοίκηση ζητημάτων.

Όσον αφορά την επίδραση της εκπαίδευση του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του, οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν σε αρκετό βαθμό ότι πρέπει να υπάρχει συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών, καθώς λίγοι πιστεύουν πως οι ακαδημαϊκές τους γνώσεις αρκούν για την αποδοτικότερη εκτέλεση του έργου τους. Αυτό αποδεικνύεται και μέσω της έρευνας των Bierstaker J. L., Hunton J. E. και Thibodeau J. C. (2012). Αν και οι Drogalas G., Pazarskis M., Anagnostopoulou E. και Papachristou A. (2017) τονίζουν την ανάγκη των επιχειρήσεων να επενδύσουν σε διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και εκπαίδευσης, στην παρούσα έρευνα διαπιστώνεται ότι οι ελληνικές εταιρείες δεν είναι πρόθυμες να επενδύουν στην εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών για τον ποιοτικότερο και αποτελεσματικότερο εσωτερικό έλεγχο.

Στη συνέχεια, σχετικά με την εφαρμογή της τεχνολογίας κατά τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου, η συνολική εικόνα που δημιουργείται δείχνει ότι υπάρχει μια αμφιταλαντευόμενη άποψη για χρήση εξελιγμένου τεχνολογικού εξοπλισμού και την εφαρμογή εξελιγμένων λογιστικών προγραμμάτων/συστημάτων. Όσον αφορά την τεχνητή νοημοσύνη, η εφαρμογή της στις ελληνικές επιχειρήσεις είναι αρκετή έως και σε μεγάλο βαθμό καθόλου. Τα αποτελέσματα της έρευνας, όσον αφορά την τεχνολογία, έρχονται σε αντιπαράθεση με τα ευρήματα των ερευνών των Hassan S. W. U., Kiran S., Gul S., Khatatbeh I. N. και Zainab B. (2023), των Öztürk M. S. και Usul H. (2020) και των Bonrath A. και Eulerich M. (2021).

Τέλος, η έρευνα κλείνει με δυο εμπειρικές ερωτήσεις προς τους ερωτηθέντες, από τις οποίες, διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν επιχειρήσεις που ήταν θύματα λογιστικής απάτης, από τις οποίες το μεγαλύτερο ποσοστό, πλέον, κάνει εφαρμογή της μεθόδου του εσωτερικού ελέγχου, χωρίς όμως να είναι γνωστό εάν κατά τη διάρκεια διάπραξης απάτης υπήρχε ήδη σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Από τις επιχειρήσεις που μέχρι στιγμής δεν έχει εντοπιστεί φαινόμενο λογιστικής απάτης, ένα μικρό ποσοστό γνωρίζει ότι εφαρμόζεται σε αυτές η μέθοδος εσωτερικού ελέγχου.

2. Περιορισμοί και μελλοντική έρευνα

Ως περιορισμοί της παρούσας έρευνας μπορούν να οριστούν το δείγμα αυτής, καθώς τα 146 άτομα που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο αποτελούν ένα μικρό κομμάτι των ατόμων που ασχολούνται με τις επιχειρήσεις ως υπάλληλοι, διαχειριστές/διοικητικά στελέχη, λογιστές/φοροτεχνικοί σύμβουλοι, εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές στην Ελλάδα. Επίσης, λόγω περιορισμένου χρόνου, το ερωτηματολόγιο ήταν διαθέσιμο προς τους ερωτηθέντες για μικρό χρονικό διάστημα. Ακόμη, το γεγονός ότι οι απαντήσεις από εσωτερικούς ελεγκτές ήταν ελάχιστες αποτελεί ακόμη έναν περιορισμό. Συνεπώς, το αποτέλεσμα της έρευνας περιορίζεται μόνο στις απαντήσεις των υπολοίπων ατόμων στους οποίους απευθύνεται. Τέλος, ένας ακόμη περιορισμός είναι η άγνοια του βαθμού αντικειμενικότητας και αμεροληψίας των συμμετεχόντων στην έρευνα ως προς τις απαντήσεις που δόθηκαν.

Λόγω του μικρού δείγματος της παρούσας έρευνας και, ειδικότερα, λόγω της μικρής συμμετοχής ατόμων που φέρουν την ιδιότητα του εσωτερικού ελεγκτή, καθώς και λόγω του μικρού χρονικού διαστήματος που ήταν διαθέσιμο το ερωτηματολόγιο στους ερωτηθέντες, θα συνιστούσαν η μελλοντική έρευνα του θέματος εντοπισμού και αντιμετώπισης της λογιστικής απάτης μέσω του εσωτερικού ελέγχου. Το παρόν ερωτηματολόγιο θα μπορούσε να επικεντρωθεί περισσότερο σε εσωτερικούς, καθώς και εξωτερικούς ελεγκτές, που αποτελούν τους ειδικούς του ελέγχου κι έχουν μια πιο αντικειμενική άποψη και αντίληψη για το θέμα της παρούσας έρευνας, λόγω και της επαγγελματικής τους εμπειρίας.

3. Τελικό συμπέρασμα

Συνοψίζοντας, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι ο κίνδυνος εμφάνισης φαινομένων λογιστικής απάτης είναι αντιληπτός από τις επιχειρήσεις και υπάρχει θετική άποψη για την εφαρμογή της μεθόδου του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπισή τους. Τα κόστη εφαρμογής συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και της κατάλληλης τεχνολογίας για τη σωστή λειτουργία αυτών είναι μεγάλα, και λίγες επιχειρήσεις επενδύουν σε αυτά. Προτεραιότητα τους είναι η επίτευξη όσο γίνεται περισσότερων κερδών. Παρόλ' αυτά δεν έχει γίνει αντιληπτό ότι η μη εφαρμογή ή η αδύναμη λειτουργία συστημάτων εσωτερικού ελέγχου μπορεί να τους στερήσει τα κέρδη που επιθυμούν. Οι επιχειρήσεις χάνουν δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο λόγω απάτης (ACFE, 2016). Έχει δείξει η ιστορία ότι με την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου και σε συνεργασία με άτομα που έχουν τα κατάλληλα και επαρκή χαρακτηριστικά για τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση των λογιστικών απατών, ακόμη και η πρόληψή τους, γίνονται ευκολότερα και αποτελεσματικότερα. Καθώς, όμως, υπάρχει γενική εξέλιξη των πραγμάτων παγκοσμίως, θα πρέπει να υπάρχει συνεχής ενημέρωση και εξέλιξη των εσωτερικών ελεγκτών μέσω της εκπαίδευσής τους και, εκτός αυτού, το έργο τους γίνεται ποιοτικότερο με την χρήση μέσων εξελιγμένης τεχνολογίας, μιας και η τελευταία παρουσιάζει τις τελευταίες δεκαετίες όλο και πιο αυξανόμενο ρυθμό αναβάθμισης και εξέλιξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

1. ΝΕΓΚΑΚΗΣ Ι. ΧΡΗΣΤΟΣ, ΤΑΧΥΝΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (2013), «ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ», Εκδόσεις ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΑ, Θεσσαλονίκη, ISBN13-9789608964839
2. ΦΕΚ 2848/Β/23-10-2012/ΔΕΠ 240/σ.43887(85)-43910(108)

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

3. Accounting Tools (2023) “Accounting fraud definition”, <https://www.accountingtools.com/articles/accounting-fraud>
4. ACFE (2020) “Report to the nations”, <https://acfe-public.s3-us-west-2.amazonaws.com/2020-Report-to-the-Nations.pdf>
5. Ajekwe, C. C., & Ibiamke, A. (2017) “Accounting frauds: A review of literature”, *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 22(04), 38-47.
6. Akinbowale, O. E., Klingelhöfer, H. E., & Zerihun, M. F. (2020) “An innovative approach in combating economic crime using forensic accounting techniques”, *Journal of Financial Crime*, 27(4), 1253-1271.
7. Alazzabi, W. Y. E., Mustafa, H., & Karage, A. I. (2023) “Risk management, top management support, internal audit activities and fraud mitigation”, *Journal of Financial Crime*, 30(2), 569-582.
8. Ar'Reza, I. F., Wardoyo, C., & Putri, S. F. (2020) “Internal auditors’ fraud detection: a phenomenological study”, *International Journal of Accounting & Finance in Asia Pasific (IJAFAP)*, 3(2), 68-76.
9. Arum, E. D. P., & Wahyudi, I. (2021, June), “Audit quality and fraud detection: evidence of the internal auditor of Jambi province”, *In Sixth Padang International Conference On Economics Education, Economics, Business and Management, Accounting and Entrepreneurship (PICEEBA 2020)*, pp. 8-14, Atlantis Press.

10. Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) (2016) “Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse”, <https://www.acfe.com/>
11. Baldock, G. (2015) “The perception of corruption across Europe, Middle East and Africa”, *Journal of Financial Crime*, 23(1), 119-131.
12. Bierstaker, J. L., Hunton, J. E., & Thibodeau, J. C. (2012) “Does fraud training help auditors identify fraud risk factors?”, *In Advances in accounting behavioral research*, Vol. 15, pp. 85-100, Emerald Group Publishing Limited.
13. Bonrath, A., & Eulerich, M. (2021) “Internal Auditing’s Role in Preventing and Detecting Fraud: An Empirical Analysis”, *Available at SSRN 3899753*.
14. Campa, D., Quagli, A., & Ramassa, P. (2023) “The roles and interplay of enforcers and auditors in the context of accounting fraud: a review of the accounting literature”, *Journal of Accounting Literature*, ISSN: 0737-4607.
15. Cheliatsidou, A., Sariannidis, N., Garefalakis, A., Azibi, J., & Kagias, P. (2023) “The international fraud triangle”, *Journal of Money Laundering Control*, 26(1), 106-132.
16. Claypole Alexandria (2023) “Internal audit and fraud prevention: Are you providing the right assurance?”, *Ideagen Solutions for regulated industries*, <https://www.ideagen.com/thought-leadership/blog/internal-audit-and-fraud-prevention>
17. Cooper, D. J., Dacin, T., & Palmer, D. (2013) “Fraud in accounting, organizations and society: Extending the boundaries of research”, *Accounting, Organizations and Society*, 38(6-7), 440-457.
18. Demetriades, P., & Owusu-Agyei, S. (2022) “Fraudulent financial reporting: an application of fraud diamond to Toshiba’s accounting scandal”, *Journal of Financial Crime*, 29(2), 729-763.
19. Drogalas, G., Karagiorgos, T., & Arampatzis, K. (2015) “Factors associated with Internal Audit Effectiveness: Evidence from Greece”, *Journal of Accounting and Taxation*, 7(7), 113-122.
20. Drogalas, G., Pazarskis, M., Anagnostopoulou, E., & Papachristou, A. (2017) “The effect of internal audit effectiveness, auditor responsibility and training in fraud detection”, *Accounting and Management Information Systems*, 16(4), 434-454.

21. Eko, E. U., Adebisi, A. W., & Moses, E. J. (2020) "Evaluation of forensic accounting techniques in fraud prevention/detection in the banking sector in Nigeria", *International journal of finance and accounting*, 9(3), 56-66.
22. Ergin, E., & Erturan, I. E. (2019) "Fraud evasion triangle: why can fraud not be detected?", *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 5/4, 35-45.
23. Eulerich, M., Georgi, C., & Schmidt, A. (2020) "Continuous auditing and risk-based audit planning—An empirical analysis", *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 17(2), 141-155.
24. Handoyo, B. R. M., & Bayunitri, B. I. (2021) "The influence of internal audit and internal control toward fraud prevention", *International Journal of Financial, Accounting, and Management*, 3(1), 45-64.
25. Hassan, S. W. U., Kiran, S., Gul, S., Khatatbeh, I. N., & Zainab, B. (2023) "The perception of accountants/auditors on the role of corporate governance and information technology in fraud detection and prevention", *Journal of Financial Reporting and Accounting*.
26. Hazami-Ammar, S. (2019) "Internal auditors' perceptions of the function's ability to investigate fraud", *Journal of Applied Accounting Research*, 20(2), 134-153.
27. ICAEW (2023) "The role of the internal auditor in addressing fraud risk", <https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2023/jan-2023/af-the-role-of-the-internal-auditor-in-addressing-fraud-risk>
28. Kabuye, F., Nkundabanyanga, S. K., Opiso, J., & Nakabuye, Z. (2017) "Internal audit organisational status, competencies, activities and fraud management in the financial services sector", *Managerial Auditing Journal*, 32(9), 924-944.
29. Kaur, B., Sood, K., & Grima, S. (2022) "A systematic review on forensic accounting and its contribution towards fraud detection and prevention", *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 31(1), 60-95.
30. Krambia Kapardis, M., & Papastergiou, K. (2016) "Fraud victimization in Greece: room for improvement in prevention and detection", *Journal of Financial Crime*, 23(2), 481-500.
31. Mohamed, N., & Handley-Schachelor, M. (2014) "Financial statement fraud risk mechanisms and strategies: the case studies of Malaysian commercial companies", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 145, 321-329.

32. Mui, G. Y. (2018) “Defining auditor expertise in fraud detection”, *Journal of Forensic and Investigative Accounting*, 10(2), 168-186.
33. Murphy, P. R., & Free, C. (2016) “Broadening the fraud triangle: Instrumental climate and fraud”, *Behavioral Research in Accounting*, 28(1), 41-56.
34. Nawawi, A., & Salin, A. S. A. P. (2018) “Internal control and employees’ occupational fraud on expenditure claims”, *Journal of Financial Crime*, 25(3), 891-906.
35. Nusantara, A. F. P., Irianto, G., & Prihatiningtias, Y. W. (2020) “Fraud prevention and detection practices in the perspective of Jember Regency internal auditor”, *International Journal of Research in Business and Social Science*, (2147-4478), 9(4), 377-384.
36. Omar, M., Nawawi, A., & Puteh Salin, A. S. A. (2016) “The causes, impact and prevention of employee fraud: A case study of an automotive company”, *Journal of Financial Crime*, 23(4), 1012-1027.
37. Omoteso, K., & Obalola, M. (2014) “The Role of Auditing in the Management of Corporate Fraud”, *Developments in Corporate Governance and Responsibility*, Volume 6, 129–151.
38. Ozcelik, H. (2020) “An analysis of fraudulent financial reporting using the fraud diamond theory perspective: an empirical study on the manufacturing sector companies listed on the Borsa Istanbul”, *In Contemporary Issues in Audit Management and Forensic Accounting*, Vol. 102, pp. 131-153, Emerald Publishing Limited.
39. Öztürk, M. S., & Usul, H. (2020) “Detection of accounting frauds using the rule-based expert systems within the scope of forensic accounting”, *In Contemporary issues in audit management and forensic accounting*, pp. 155-171, Emerald Publishing Limited.
40. Petraşcu, D., & Tîeanu, A. (2014) “The role of internal audit in fraud prevention and detection”, *Procedia Economics and Finance*, 16, 489-497.
41. PwC (2022), “PwC’s 2022 Global Economic Crime and Fraud Report”, <https://www.pwc.com/gx/en/services/forensics/economic-crime-survey/crime-fraud-report.html>
42. PwC (2022), “PwC’s Global Economic Crime and Fraud Survey 2022”, <https://www.pwc.com/gx/en/services/forensics/economic-crime-survey.html>

43. Rahim, S. A. A., Nawawi, A., & Salin, A. S. A. P. (2017) "Internal control weaknesses in a cooperative body: Malaysian experience", *International Journal of Management Practice*, 10(2), 131-151.
44. Rahrovi Dastjerdi, A., Foroghi, D., & Kiani, G. H. (2019), "Detecting manager's fraud risk using text analysis: evidence from Iran", *Journal of Applied Accounting Research*, 20(2), 154-171.
45. Rifai, M. H., & Mardijuwono, A. W. (2020) "Relationship between auditor integrity and organizational commitment to fraud prevention", *Asian Journal of Accounting Research*, 5(2), 315-325.
46. Shahana, T., Lavanya, V., & Bhat, A. R. (2023) "State of the art in financial statement fraud detection: A systematic review", *Technological Forecasting and Social Change*, 192, 122527.
47. Siregar, S. V., & Tenoyo, B. (2015) "Fraud awareness survey of private sector in Indonesia", *Journal of Financial Crime*, 22(3), 329-346.
48. Smaili, N., Le Maux, J., & Ben Amar, W. (2020) "Corporate fraud: Avenues for future research", *In Corporate Fraud Exposed: A Comprehensive and Holistic Approach*, pp. 441-458, Emerald Publishing Limited.
49. Sow, A. N. G., Basiruddin, R., Mohammad, J., & Rasid, S. Z. A. (2018) "Fraud prevention in Malaysian small and medium enterprises (SMEs)", *Journal of financial Crime*, 25(2), 499-517.
50. Steven Nickolas, Thomas Brock, Marcus Reeves (2023), "What Is Accounting Fraud? Definition and Examples", <https://www.investopedia.com/ask/answers/032715/what-accounting-fraud.asp>
51. The Institute of Internal Auditors (2019) "FRAUD AND INTERNAL AUDIT: Assurance Over Fraud Controls Fundamental to Success", <https://www.theiia.org/en/content/position-papers/2019/fraud-and-internal-audit-assurance-over-fraud-controls-fundamental-to-success/>
52. Tutino, M., & Merlo, M. (2019) "ACCOUNTING FRAUD: A LITERATURE REVIEW", *Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions*, 9(1), 8-25.
53. Wahyuningtyas, E. T. (2022) "The incidence of accounting fraud is increasing: is it a matter of the gender of chief financial officers?", *Journal of Financial Crime*, 29(4), 1420-1442.

54. Westhausen, H. U. (2017) “The escalating relevance of internal auditing as anti-fraud control”, *Journal of Financial Crime*, 24(2), 322-328.
55. Wu, H., Chang, Y., Li, J., & Zhu, X. (2022) “Financial fraud risk analysis based on audit information knowledge graph”, *Procedia Computer Science*, 199, 780-787.
56. Young, S. D. (2020) “Financial statement fraud: motivation, methods, and detection”, *In Corporate Fraud Exposed: A Comprehensive and Holistic Approach*, pp. 321-339, Emerald Publishing Limited.
57. Zeng, H., Yang, L., & Shi, J. (2021) “Does the supervisory ability of internal audit executives affect the occurrence of corporate fraud? Evidence from small and medium-sized listed enterprises in China”, *International Journal of Accounting & Information Management*, 29(1), 1-26.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο έρευνας

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ηλικία:

- 25-35 ετών
 36-45 ετών
 46-55 ετών
 55+ ετών

Φύλο:

- Άνδρας
 Γυναίκα
 Δεν απαντώ

Επίπεδο εκπαίδευσης:

- Δευτεροβάθμια
 ΙΕΚ
 Πανεπιστήμια/ΤΕΙ
 Μεταπτυχιακές σπουδές
 Διδακτορικές σπουδές
 Άλλο

Εργασιακή θέση:

- Διαχειριστής/Διοικητικό στέλεχος εταιρείας
 Λογιστής/Φοροτεχνικός Σύμβουλος
 Εσωτερικός Ελεγκτής
 Υπάλληλος Εταιρείας
 Άλλο

Επαγγελματική εμπειρία:

- έως 5 χρόνια
 6-10 χρόνια
 πάνω από 10 χρόνια

1. Διάπραξη λογιστικής απάτης

1. Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένας υπάλληλος μιας επιχείρησης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

2. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν έναν υπάλληλο στη διάπραξη λογιστικής απάτης;

-Χαμηλός μισθός/Μη αύξηση μισθού	Καθόλου	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ
-Ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον	Καθόλου	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ

-Μη αναγνώριση επαγγελματικής απόδοσης από τη διοίκηση Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

3. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από τον υπάλληλο θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

4. Υπάρχει πιθανότητα να διαπράξει λογιστική απάτη ένα διοικητικό στέλεχος (π.χ. πρόεδρος, αντιπρόεδρος, διαχειριστής, κτλ) μιας επιχείρησης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

5. Κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι ωθούν ένα διοικητικό στέλεχος στη διάπραξη λογιστικής απάτης;

-Αύξηση εισοδημάτων/κερδών Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

-Ανταγωνισμός Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

-Μη αναβάθμιση ιεραρχικής θέσης Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

6. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι η διάπραξη απάτης από ένα διοικητικό στέλεχος θα επιβαρύνει οικονομικά την επιχείρηση-θύμα;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

7. Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για έναν υπάλληλο να διαπράξει λογιστική απάτη;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

8. Πόσο εύκολο θεωρείτε πως είναι για ένα διοικητικό στέλεχος να διαπράξει λογιστική απάτη;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

9. Θεωρείτε πως η εφαρμογή και επιβολή κυρώσεων στους δράστες της λογιστικής απάτης, ανεξαρτήτως ιδιότητας, θα έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή διάπραξης της λογιστικής απάτης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

2. Η εφαρμογή της μεθόδου εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης

10. Συμβάλλει ο εσωτερικός έλεγχος στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

11. Μπορεί η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να οδηγήσει στην πρόληψη της λογιστικής απάτης?

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

12. Μπορεί με την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου να μειωθεί η εμφάνιση φαινομένων απάτης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

3. Χαρακτηριστικά εσωτερικού ελεγκτή

13. Υπάρχει η αντικειμενικότητα από πλευράς του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

14. Υπάρχει η ικανότητα από πλευράς των ελεγκτών να εντοπίσουν τη λογιστική απάτη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

15. Υπάρχει ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

16. Μπορεί ο επαγγελματισμός του ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

17. Μπορεί το επίπεδο των γνώσεων του εσωτερικού ελεγκτή να επηρεάσει την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

18. Μπορεί η εμπειρία των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τη λογιστική απάτη να επηρεάσει τη διαδικασία του ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

4. Η επίδραση της διοίκησης στη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου

19. Υπάρχει επικοινωνία μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και της διοίκησης μιας επιχείρησης κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

20. Υποστηρίζει η διοίκηση μιας εταιρείας το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

21. Επηρεάζει η διοίκηση το έργο των εσωτερικών ελεγκτών κατά τη διάρκεια του ελέγχου;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

22. Έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές πρόσβαση σε όλα τα εταιρικά αρχεία και έγγραφα, με σκοπό τον αποτελεσματικότερο έλεγχο;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

5. Η επίδραση της εκπαίδευσης του εσωτερικού ελεγκτή στην απόδοσή του

23. Αρκούν οι γνώσεις, που έχει λάβει ένας εσωτερικός ελεγκτής σε ακαδημαϊκό επίπεδο, ώστε να πραγματοποιήσει ένα αποτελεσματικό και ποιοτικό έλεγχο;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

24. Υπάρχει συνεχής εκπαίδευση των εσωτερικών ελεγκτών και η παρακολούθηση σεμιναρίων σχετικά με τη λογιστική απάτη;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

25. Επενδύουν οι επιχειρήσεις στην εκπαίδευση των εσωτερικών της ελεγκτών, έτσι ώστε να γίνει ποιοτικότερος και αποτελεσματικότερος ο εσωτερικός έλεγχος;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

6. Η επίδραση της τεχνολογίας στον εσωτερικό έλεγχο

26. Χρησιμοποιείται εξελιγμένος τεχνολογικός εξοπλισμός κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

27. Εφαρμόζονται εξελιγμένα λογιστικά προγράμματα/συστήματα κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

28. Εφαρμόζεται τεχνητή νοημοσύνη κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της λογιστικής απάτης;

Καθόλου 1 2 3 4 5 Πάρα πολύ

Γενικές ερωτήσεις

29. Έχει εντοπιστεί φαινόμενο λογιστικής απάτης στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε με οποιαδήποτε ιδιότητα (π.χ. διαχειριστής, εργαζόμενος, κτλ);

Ναι

Όχι

Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ

30. Εφαρμόζεται στην επιχείρηση, με την οποία ασχολείστε, η μέθοδος του εσωτερικού ελέγχου, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν λογιστικών απατών;

Ναι

Όχι

Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ

Πίνακας ερευνών

Συγγραφείς	Ερευνητικό Αντικείμενο	Μέθοδος	Χώρα	Βασικό Συμπέρασμα
1 Arum, E. D. P., & Wahyudi, I. (2021)	Ποιότητα ελέγχου και ανίχνευση απάτης: Εμπειρία του εσωτερικού ελεγκτή της επαρχίας Jambi (Audit Quality and Fraud Detection: Evidence of the Internal Auditor of Jambi Province)	Ερωτηματολόγιο	Ινδονησία	Η ποιότητα του ελέγχου, η οποία καθορίζεται από τη δεοντολογία και τον επαγγελματισμό των ελεγκτών, έχει επίδραση στον εντοπισμό απάτης. Επιπλέον, η ποιότητα του ελέγχου αποτελεί μεσολαβητή της ηθικής και του επαγγελματισμού του ελεγκτή για τον εντοπισμό απάτης.
2 Bierstaker, J. L., Hunton, J. E., & Thibodeau, J. C. (2012)	Η εκπαίδευση για την απάτη βοηθά τους ελεγκτές να προσδιορίσουν τους παράγοντες κινδύνου απάτης; (Does Fraud Training Help Auditors Identify Fraud Risk Factors?)	Μελέτη, Δειγματοληψία	Ηνωμένο Βασίλειο	Η ειδική εκπαίδευση για τη λογιστική απάτη μπορεί να βελτιώσει την ικανότητα των ελεγκτών να εντοπίζουν παράγοντες κινδύνου απάτης, κάτι που αποτελεί σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας ελέγχου και όπου απαιτούνται πιθανές βελτιώσεις.
3 Bonrath, A., & Eulerich, M. (2021)	Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης: Μια εμπειρική ανάλυση (Internal Auditing's Role in Preventing and Detecting Fraud: An Empirical Analysis)	Ερωτηματολόγιο	Γερμανία	Η τάση των εσωτερικών ελέγχων να συμμετέχουν στην πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης αυξάνεται, όταν στους εσωτερικούς ελέγχους εφαρμόζονται τεχνικές ελέγχου βασισμένες στην τεχνολογία για τον εντοπισμό κινδύνου.
4 Drogalas, G., Karagiorgos, T., & Arampatzis, K. (2015)	Παράγοντες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου: Στοιχεία από την Ελλάδα (Factors associated with Internal Audit Effectiveness: Evidence from Greece)	Ερωτηματολόγιο	Ελλάδα	Οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου είναι: α) η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου, β) ικανότητα της ομάδας εσωτερικού ελέγχου, γ) ανεξαρτησία εσωτερικού ελέγχου και δ) υποστήριξη της διοίκησης. Τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν επίσης ότι η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου είναι το θεμέλιο της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου, καθώς είναι ο πιο κρίσιμος παράγοντας στη μέθοδο του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, ο εσωτερικός έλεγχος είναι σημαντικός σημασία για την ελληνική επιχείρηση.
5 Drogalas, G., Pazarskis, M., Anagnostopoulou, E., & Papachristou, A. (2017)	Η επίδραση της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου, ευθύνη του ελεγκτή και εκπαίδευση σε θέματα ανίχνευσης απάτης (The effect of internal audit effectiveness, auditor responsibility and training in fraud detection)	Ερωτηματολόγιο	Ελλάδα	Τονίζεται η σημασία του εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό λογιστικής απάτης και την ανάγκη οι εταιρείες να επενδύσουν σε διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και εκπαίδευσης, προκειμένου να επιτύχουν βελτιωμένη εταιρική απόδοση. Τέλος, η έρευνά μας τονίζει τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου και εντοπισμού της απάτης για εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε χώρες που βρίσκονται σε περίοδο οικονομικής κρίσης.
6 Ergin, E., & Erturan, I. E. (2019)	Τρίγωνο απάτης: Γιατί δεν μπορεί να εντοπιστεί η απάτη;	Συνεντεύξεις	Τουρκία	Ένας από τους αποφρακτικούς παράγοντες εντοπισμού της λογιστικής απάτης είναι οι εξαρτημένοι εσωτερικοί ελεγκτές. Οι εσωτερικοί ελεγκτές χαρακτηρίζονται ως εξαρτημένοι, διότι προσλαμβάνονται από την ανώτατη διοίκηση.
7 Handoyo, B. R. M., & Bayunitri, B. I. (2021)	Η επιρροή του εσωτερικού ελέγχου στην αποφυγή απάτης (The influence of internal audit and internal control towards fraud prevention)	Ερωτηματολόγιο	Ινδονησία	Ο εσωτερικός έλεγχος συμβάλλει στην αποφυγή της λογιστικής απάτης, αλλά και στην πρόληψή της, εφόσον έχει θεθεί σε λειτουργία ένα ποιοτικό και οργανωμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, το οποίο διαχειρίζονται άτομα που τα χαρακτηρίζει επαρκή εμπιστοσύνη σχετικά με την εκπλήρωση των στόχων μιας οικονομικής οντότητας που σχετίζονται με την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών και τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία. Η επιρροή του εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στην πρόληψη της λογιστικής απάτης κατά 68,8%.
8 Hassan, S. W. U., Kiran, S., Gul, S., Khatatbeh, I. N., & Zainab, B. (2023)	Η αντίληψη των λογιστών/ελεγκτών για το ρόλο της εταιρικής διακυβέρνησης και της τεχνολογίας πληροφοριών στον εντοπισμό και την πρόληψη της απάτης (The perception of accountants/auditors on the role of corporate governance and information technology in fraud detection and prevention)	Ερωτηματολόγιο	Πακιστάν	Οι ισχυρές τεχνικές πληροφορικής βοηθούν σημαντικά στον εντοπισμό και τη μείωση των δόλων δραστηριοτήτων ελαχιστοποιώντας τις ευκαιρίες, τους εξορθολογισμούς, τις πιέσεις και τις δυνατότητες των δυνητικών υπαλλήλων να διαπράξουν απάτη. Οι εσωτερικοί έλεγχοι διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη μείωση των περιπτώσεων απάτης.
9 Hazami-Ammar, S. (2019)	Οι αντιλήψεις των εσωτερικών ελεγκτών για την ικανότητα διερεύνησης της απάτης (Internal auditors' perceptions of the function's ability to investigate fraud)	Ερωτηματολόγιο	Τунησία	Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ως προς τον εντοπισμό των λογιστικών απάτων συσχετίζεται θετικά: α) με την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του εσωτερικού ελεγκτή, β) με τον αριθμό των δραστηριοτήτων που εκτελούνται από τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, που για να επιτευχθούν αυτά θα πρέπει ο εσωτερικός ελεγκτής να της ανώτατης διοίκησης.

10	Kabuye, F., Nkundabanyanga, S. K., Opiso, J., & Nakabuye, Z. (2017)	Οργανωτικός εσωτερικός έλεγχος κατάσταση, ικανότητες, δραστηριότητες και διαχείρισης απάτης στον τομέα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών (Internal audit organisational status, competencies, activities and fraud management in the financial services sector)	Ερωτηματολόγιο	Ουγκάντα	Η οργανωτική κατάσταση και η ικανότητα εσωτερικού ελέγχου αποτελούν σημαντικούς προγνωστικούς παράγοντες για τη διαχείριση της απάτης. Εφόσον οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν είναι ικανοί, είναι πιθανό να εκτελούν δραστηριότητες που ενισχύουν τη διαχείριση της απάτης. Επίσης, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών ελέγχων και η επικοινωνία και η αναφορά στη διοίκηση για το πώς θα μπορούσαν να ενισχυθούν οι εσωτερικοί έλεγχοι υποδεικνύουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης, διασφαλίζοντας ότι ο έλεγχος είναι καλά σχεδιασμένος και ότι υπάρχει κατάλληλο πρόγραμμα εσωτερικού ελέγχου.
11	Krambia Kapardis, M., & Papastergiou, K. (2016)	Η θυματοποίηση της απάτης στην Ελλάδα: περιθώρια βελτίωσης πρόληψη και ανίχνευση (Fraud victimization in Greece: room for improvement in prevention and detection)	Ανάλυση δεδομένων	Ελλάδα	Κανένας κλάδος ή μέγεθος εταιρείας δεν είναι απρόσβλητα από απάτη, με μεγαλύτερες επιχειρήσεις και μικρομεσαίες επιχειρήσεις να πέφτουν θύματα αυτής. Η κλοπή μετρητών, η μικροαπάτη σε μετρητά και η κλοπή περιουσιακών στοιχείων ήταν οι τρεις πιο συνηθισμένοι τύποι απάτης που διέπραξαν οι εργαζόμενοι, ενώ ο εσωτερικός συμφερόντων, οι περιττές αγορές και η χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων αποκαλύφθηκαν ως οι τρεις πιο συνηθισμένοι τύποι απάτης που αφορούσε διευθυντικά στελέχη υπαλλήλων επιπέδου.
12	Mohamed, N., & Handley-Schachelor, M. (2014)	Μηχανισμοί και στρατηγικές κινδύνου απάτης οικονομικών καταστάσεων: η περίπτωση μελέτες εμπορικών εταιρειών της Μαλαισίας	Συνεντεύξεις	Μαλαισία	Ενώ η ακεραιότητα της διοίκησης και η ανάπτυξη εσωτερικών συστημάτων για την πρόληψη της λογιστικής απάτης μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της πιθανότητας απάτης στις οικονομικές καταστάσεις, η φύση της απάτης στις οικονομικές καταστάσεις ως έγκλημα, στο οποίο η εταιρεία είναι μέσο και όχι θύμα, καθιστούν απαραίτητη την επιβολή κυρώσεων από τις ρυθμιστικές αρχές με σκοπό την αποτροπή και την αντίδραση σε περίπτωση εντοπισμού λογιστικής απάτης, τη δημιουργία αξιόπιστων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στους θεσμούς της κεφαλαιαγοράς.
13	Nawawi, A., & Salin, A. S. A. P. (2018)	Εσωτερικός έλεγχος και επαγγελματική απάτη των εργαζομένων στην κατάσταση δαπανών (Internal control and employees' occupational fraud on expenditure claims)	Ερωτηματολόγιο, ανάλυση εγγράφων	Μαλαισία	Η διαδικασία εσωτερικού ελέγχου της κατάστασης δαπανών ήταν αδύναμη και χρειαζόταν βελτίωση. Ένας ισχυρός εσωτερικός έλεγχος και μια καλύτερη αμοιβή που καταβάλλεται στους εργαζομένους θα μπορούσε να μειώσει τον κίνδυνο επαγγελματικής απάτης που διαπράττεται στην εταιρεία. Τέλος, η δυσανεμία των εργαζομένων και η κακή κουλτούρα εργασιακού περιβάλλοντος επηρεάζουν το επίπεδο λογιστικής απάτης στους οργανισμούς.
14	Öztürk, M. S., & Usul, H. (2020)	Ανίχνευση λογιστικών απατών με χρήση εμπειρικών συστημάτων βασισμένων σε κανόνες εντός του πεδίου εφαρμογής της εγκληματολογικής λογιστικής (Detection of Accounting Frauds Using the Rule-Based Expert Systems within the Scope of Forensic Accounting)	Ανάλυση δεδομένων, Συνεντεύξεις	Τουρκία	Μέσω εφαρμογών εμπειρικών συστημάτων βασισμένων σε κανόνες και σε τεχνητή νοημοσύνη, οι επιχειρήσεις μπορούν να εντοπίσουν καλύτερα τις υπάρχουσες απάτες και να αποτρέψουν περαιτέρω παρατυπίες στο μέλλον.
15	Rahrovi Dastjerdi, A., Foroghi, D., & Kiani, G. H. (2019)	Ανίχνευση του κινδύνου απάτης της διαχείρισης/διοίκησης, χρησιμοποιώντας ανάλυση κειμένου: στοιχεία από το Ιράν (Detecting manager's fraud risk using text analysis: evidence from Iran)	Ανάλυση κειμένων αναφορών με μεθόδους CNX και LASSO	Ιράν	Με την χρήση των δύο μεθόδων ανάλυσης, ανιχνεύτηκε υψηλός δείκτης κινδύνου απάτης από τη διαχείριση/διοίκηση μεταξύ 82,55% και 91,25% στις περιπτώσεις που εξετάστηκαν.
16	Rifai, M. H., & Mardijuwono, A. W. (2020)	Σχέση μεταξύ της ακεραιότητας του ελεγκτή και της οργανωτικής δέσμευσης για την πρόληψη της απάτης (Relationship between auditor integrity and organizational commitment to fraud prevention)	Ερωτηματολόγιο	Ινδονησία	Η ακεραιότητα και η οργανωτική δέσμευση του ελεγκτή επηρεάζουν θετικά την πρόληψη της απάτης. Όσο υψηλότερη είναι η ακεραιότητα του ελεγκτή, τόσο πιο εύκολο ο εσωτερικός ελεγκτής αποτρέπει την απάτη, καθώς η ακεραιότητα επηρεάζει την ποιότητα των αποτελεσμάτων των ελέγχων, την απόδοση των ιδίων των εσωτερικών ελεγκτών και την εμπιστοσύνη που θα έχει η επιχειρησιακή κοινότητα στο πρόσωπό τους.
17	Siregar, S. V., & Tenoyo, B. (2015)	Έρευνα ευαισθητοποίησης σχετικά με την απάτη ιδιωτικού τομέα στην Ινδονησία (Fraud awareness survey of private sector in Indonesia)	Ερωτηματολόγιο	Ινδονησία	Η απάτη είναι μια σημαντική ανησυχία για τις επιχειρήσεις στην Ινδονησία και ότι οι εταιρείες έχουν αρκετό επίπεδο συνειδητοποίησης της απάτης. Ο ανεπαρκής εσωτερικός έλεγχος και η έλλειψη ηθικών αξιών κατατάσσονται ως οι πιο πιθανοί λόγοι για τους οποίους οι οντότητες απειλούνται από απάτη, ενώ μια ορθή ηθική πολιτική και κώδικας συμπεριφοράς θεωρείται ως η πιο σημαντική διαδικασία διαχείρισης κινδύνου απάτης. Οι εταιρείες έχουν εφαρμόσει πολλά εργαλεία για τον εντοπισμό ή την πρόληψη της απάτης, όπως ο εσωτερικός έλεγχος.
18	Sow, A. N. G., Basiruddin, R., Mohammad, J., & Rasid, S. Z. A. (2018)	Πρόληψη απάτης σε Μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Μαλαισίας (MME) (Fraud prevention in Malaysian small and medium enterprises (SMEs))	Ερωτηματολόγιο	Μαλαισία	Η κουλτούρα της ειλικρίνειας και της υψηλής ακεραιότητας, οι διαδικασίες και οι έλεγχοι κατά της απάτης, καθώς και οι κατάλληλες λειτουργίες εποπτείας έχουν θετική και σημαντική αποτελεσματικότητα στους μηχανισμούς πρόληψης απάτης.
19	Zeng, H., Yang, L., & Shi, J. (2021)	Επηρεάζει η εποπτική ικανότητα των στελεχών εσωτερικού ελέγχου την εκδήλωση εταιρικής απάτης; Στοιχεία από μικρομεσαίες εισηγμένες επιχειρήσεις στην Κίνα (Does the supervisory ability of internal audit executives affect the occurrence of corporate fraud? Evidence from small and medium-sized listed	Ανάλυση δεδομένων	Κίνα	Η επίδραση της εποπτικής ικανότητας του στελέχους εσωτερικού ελέγχου συσχετίζεται σημαντικά αρνητικά με την εμφάνιση εταιρικής απάτης. Όσο πιο ολοκληρωμένο είναι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και όσο πιο εξελιγμένες είναι οι εποπτικές ικανότητες του στελέχους εσωτερικού ελέγχου, τόσο πιο πιθανό είναι να αποτραπεί η εταιρική απάτη.

